

GÜNÜMÜZ İMGELERİ

SARAYBOSNA GÜZEL SANATLAR
AKADEMİSİ'NDEN YAPITLAR

IMAGES OF OUR TIME

WORKS FROM THE ACADEMY OF
FINE ARTS IN SARAJEVO

PERA
MÜZESİ

10
yıl

GÜNÜMÜZ İMGELERİ
SARAYBOSNA GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ'NDEN YAPITLAR

IMAGES OF OUR TIME
WORKS FROM THE ACADEMY OF FINE ARTS IN SARAJEVO

SUNA VE İNAN
KIRAÇ VAKFI

THE ACADEMY OF
FINE ARTS SARAJEVO

ISBN 978-605-4642-48-9
9 786054 642489

PERA
MÜZESİ

10
yıl

GÜNÜMÜZ İMGELERİ

Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nden Yapıtlar

IMAGES OF OUR TIME

Works from the Academy of Fine Arts in Sarajevo

Sergi Kataloğu / Exhibition Catalogue

Pera Müzesi Yayını / Pera Museum Publication 76

İstanbul, Eylül / September 2015

ISBN: 978-605-4642-48-9

KATALOG / CATALOGUE

Yayına Hazırlayanlar / Production Editors

Begüm Akkoyunlu Ersöz

Tania Bahar

Koordinatör / Coordinator

Zeynep Ögel

Çeviri / Translation

Ulvija Tanović (Boşnakça-İngilizce / Bosnian-English)

Kaya Genç (İngilizce-Türkçe / English-Turkish)

Melis Şeyhun Çalışlar (Türkçe-İngilizce / Turkish-English)

İngilizce Redaksiyon / English Proofreading

Ulvija Tanović

Boşnakça Redaksiyon / Bosnian Proofreading

Adaleta Kadić

Fotoğraf / Photography

Amer Hadžić

Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi öğrencilerinin fotoğrafları / Photographs from students of the Academy of Fine Arts in Sarajevo

Grafik Tasarım / Graphic Design

Timuçin Unan + Crew

Renk Ayrımı ve Baskı / Colour Separation and Printing

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mh. Güvercin Cd. No :3/1 Baha İş Merkezi

A Blok Kat: 2 34310 Haramidere - İstanbul

Tel: 0212 412 17 00 Sertifika No: 12026

© Suna ve İnan Kırac Vakfı, Pera Müzesi Meşrutiyet Caddesi No: 65, 34443, Tepebaşı, İstanbul www.peramuzesi.org.tr
Sertifika No / Certificate No: 12482

Metinler / Texts © 2015 Yazarlar / The Authors

Bu katalog, 3 Eylül – 1 Kasım 2015 tarihleri arasında Suna ve İnan Kırac Vakfı Pera Müzesi'nde açılan *Günümüz İmgeleri, Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nden Yapıtlar* sergisi için yayımlanmıştır.

This catalogue is published on the occasion of the exhibition *Images of Our Time, Works from the Academy of Fine Arts in Sarajevo*, 3 September – 1 November 2015 at the Suna and İnan Kırac Foundation, Pera Museum.

SERĞİ / EXHIBITION

Küratör / Curator

Aida Abadžić Hodžić (Prof. Dr)

Asistan Küratörler / Assistant Curators

Anja Bogojević (Arş. Gör. / TA)

Jasmina Gavrankapetanović-Redžić, PhD (Yrd. Doç. / Assistant Professor)

Proje Yöneticileri / Project Managers

Begüm Akkoyunlu Ersöz

Tania Bahar

Koordinatör / Coordinator

Zeynep Ögel

Proje Ekibi / Project Team

Sandro Drinovac (Arş. Gör. / Senior TA)

Ivan Hrkaš (Yrd. Doç. / Assistant Professor)

Adla Isanović (Yrd. Doç. / Assistant Professor)

Jasna Mujkić (Yrd. Doç. / Assistant Professor)

Nataša Perković (Arş. Gör. / Senior TA)

Nada Softić

Grafik Tasarım / Graphic Design

Timuçin Unan + Crew

Grafik Baskılar / Graphic Prints

Diartprints

Çeviri / Translation

Ulvija Tanović (Boşnakça- İngilizce / Bosnian-English)

Kaya Genç (İngilizce-Türkçe / English-Turkish)

Konservasyon / Conservation

Özer Aktimur

Kurulum / Installation

Sergikur

Video Çevirileri ve Altyazılar / Video Translations and Subtitling

Eceworx

Teknik Destek / Technical Support

Jesenko Bajraktarević

Hamdo Delija

Hasan Çakar

Sigorta / Insurance

Kaynak & Mercan

Eğitim Programları / Education Programmes

Eda Gökmar

Merve Seber

Müge Işığöllü Sedola

Mihriban Mirap

Merve Atılğan

Film ve Video Programı / Film and Video Programme

Fatma Çolakoğlu

İletişim / Communication

Fatma Çolakoğlu

Firdevs Ev

Irmak Wöber

Grup 7

İşbirliğiyle / In collaboration with

Desteğiyle / Supported by

Katkılarıyla / Contribution by

Sergi Salonu Boya Sponsoru / Gallery Wall Paint Sponsor

GÜNÜMÜZ İMGELERİ

SARAYBOSNA GÜZEL SANATLAR
AKADEMİSİ'NDEN YAPITLAR

IMAGES OF OUR TIME

WORKS FROM THE ACADEMY OF
FINE ARTS IN SARAJEVO

PERA
MÜZESİ

10
yıl

İçindekiler

Contents

Sunuş / Foreword

Suna, İnan & İpek Kırac

Sunuş / Foreword

Prof. Amela Hadžimejlić-Kečo

Günümüz İmgeleri

Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nden Yapıtlar

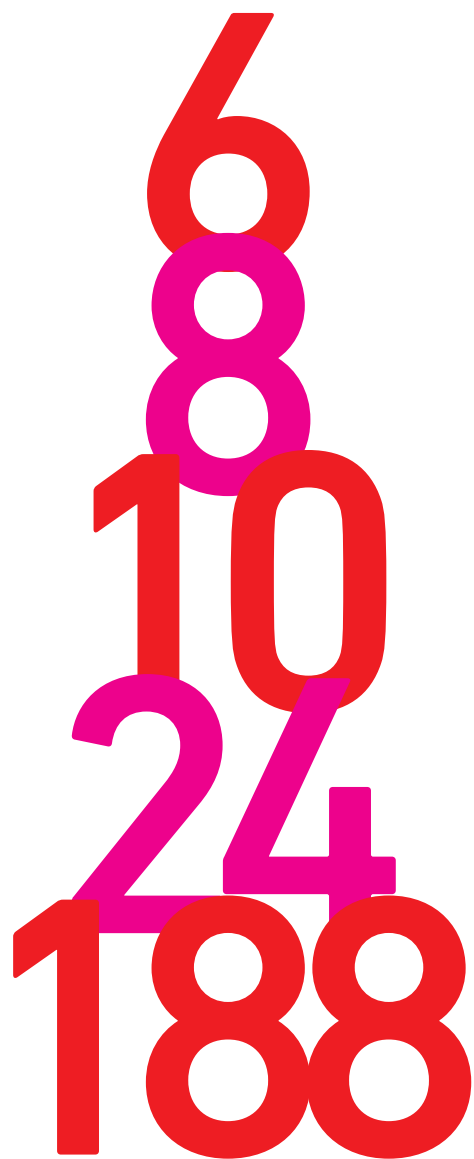
Images of Our Time

Works from the Academy of Fine Arts in Sarajevo

Prof. Dr. Aida Abadžić Hodžić

Katalog / Catalogue

Tekstovi na bosanskom jeziku

Sunuş

Foreword

Suna, İnan & İpek Kıraç

2015 Sonbaharını Saraybosnalı Genç Sanatçıların Yapıtlarıyla Karşılarken...

Pera Müzesi bu yıl da sanat eğitimi veren bir kurumla işbirliği yaparak genç sanatçıları konuk ediyor. Müzenin 10. yılında konuğumuz, bölgelerinde yaşanan büyük siyasi çalkantılara ve savaşın dehşetine rağmen varlığını korumayı başarabilmiş, mücadeleci, üretken ve saygın bir sanat okulu olan Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi.

Geride bıraktığımız 15 yıl içinde akademiden mezun olmuş sanatçıların seçme yapıtlarından oluşan *Günümüz İmgeleri: Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nden Yapıtlar* sergisinin, ülkemiz sanatseverlerinin ve 14. İstanbul Bienali için dünyanın dört bir yanından gelen uluslararası sanat çevrelerinin ilgisini çekeceğini düşünüyoruz.

Bosna-Hersek'in hoşgörü ve kültürel çeşitliliğinin en önemli sembollerinden ve ülkenin en anlamlı yapılarından biri hiç şüphesiz Mostar Köprüsü'dür. Pera Müzesi de, bu sergiyle, Saraybosnalı genç sanatçıların ülkemiz ve dünya sanat çevreleriyle buluşmalarını sağlayacak bir sanat köprüsü kuruyor ve İstanbul'dan, kardeş şehir Saraybosna'ya bir selâm gönderiyor.

Bugün ne yazık ki belli bölgeleri savaş alanına dönüşen dünyamıza hoşgörü ve barışı getirecek en önemli hususlardan birinin sanat olduğuna yürekten inanıyoruz ve sergide yapıtları yer alan değerli sanatçılara, paydaşımız Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'ne ve yönetimine, katkılarından ötürü IKASD'ye ve Türkiye Cumhuriyeti Saraybosna Büyükelçiliği'ne, Pera Müzesi ekibine, sergiye emek veren tüm kişi ve kuruluşlara içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Pera Museum Welcomes Fall of 2015 with Works by Young Artists from Sarajevo

Pera Museum once again collaborates with a school of art as part of its mission to encourage and introduce young artists. Our guest on the 10th anniversary of the Museum's founding is Sarajevo Academy of Fine Arts, a prolific and prestigious institution of art education that has maintained its existence despite great political turmoil and the terror of war.

Comprised of select works by young artists that have graduated from the Academy in the last 15 years, *Images of Our Time: Works from the Academy of Fine Arts in Sarajevo* will most certainly draw the attention of art lovers in Turkey, as well as international art circles that will be gathered in the city of the 14th İstanbul Biennial.

There is no doubt that Stari Most is not only one of the most important symbols of Bosnia-Herzegovina's cultural diversity and tolerance, but also one of the most recognizable landmarks in the country. Pera Museum thus builds a bridge of art that will introduce young artists of Sarajevo to art circles in Turkey and abroad and salutes fellow Bosnians.

We strongly believe that art is one of the most important pillars of peace and tolerance in today's war-torn world and that it will heal the wounds of the past. We would thus like to take this opportunity to extend our heartfelt thanks to the esteemed artists whose works are included in the exhibition, our project partner, the Academy of Fine Arts in Sarajevo and its administration, IKASD and the Turkish Embassy in Sarajevo, Pera Museum team, and all individuals and institutions that have contributed to this exhibition.

Sunuş

Foreword

Prof. Amela Hadžimejlić-Kečo
Dekan, Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi
Dean, Academy of Fine Arts in Sarajevo

Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi 1972 yılında kuruldu ve kurulduğu dönemde Yugoslavya'nın saygı duyulan bir sanat akademisine dönüştü. Bölgenin farklı yerlerinden öğretmen ve öğrencileri kendine çekti. Sanat, mimari, tasarım, sanat kuramı ve sanat tarihi alanında çalışan önemli isimler, Saraybosna Akademisi'nde dersler verdi. Akademi'deki derslerin özelliği, istisnai derecede açık olmaları, ders verenlerin ifade biçimlerindeki, kişiliklerindeki ve yaklaşımlarındaki çeşitlilikti. Günümüzde uluslararası alanda başarıya ulaşmış pek çok ünlü sanatçı ve tasarımcı, Akademi'yle olan bağlantılarını biyografilerinde gururla belirtiyorlar. Güzel Sanatlar Akademisi, şehrin kuşatma altında olduğu savaş yıllarında ayakta kalarak çalışmalarını sürdürdü. Savaş, pek çok açıdan Bosna-Hersek toplumunu istikrarsızlaştırıp yıkıma sürüklemişti ama Akademi ayakta kalmayı başardı; sahip olduğu değerler aracılığıyla, saygınlığını koruyarak zor koşullarda çalışmaya devam ediyor. Saraybosna ve Bosna-Hersek maalesef savaş ve dehşetiyle eşanlı hale gelirken Akademi, bugün bile, öğrencilerinin uluslararası başarılarıyla, uluslararası yarışmalar ve sergilerde aldıkları ödüllerle, pek çok projeye katılımlarıyla, öğretmenlerinin katıldığı sergiler ve kazandığı ödüllerle, bunların yanı sıra profesörlerinin yayımladığı monografik çalışmalar ve kitaplarla övünmeyi sürdürüyor.

Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Pera Müzesi'ndeki *Günümüz İmgeleri: Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nden Yapıtlar* sergisinde, öğrencilerinin çalışmalarından yapılan bir seçki aracılığıyla kendini İstanbul'a tanıtabilmekten gurur ve mutluluk duyuyor. Bu vesileyle, geçmiş on beş yılda mezun olan Bosna-Hersek'ten genç sanatçıların yapıtlarını bu saygıdeğer kurumda sergileme davetini sunan Suna ve İnan Kırac Vakfı'na ve Pera Müzesi'ne teşekkürlerimizi sunuyoruz. Sergi aynı zamanda Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nin programına ve işlerine de ışık Bosna-Hersek çağdaş sanatına bir bakış sunuyor. Pera Müzesi ekibine de bu geniş sergiyi hazırlarken sağladıkları sıra dışı destekleri için şükranlarımızı sunuyoruz, umarız bu gelecek işbirliklerimizin başlangıcı olur.

The Academy of Fine Arts at the University of Sarajevo was founded in 1972 and became a respected arts academy in Yugoslavia at the time. It attracted teachers and students from all parts of the region. Important figures from all areas of art, architecture, design, art theory and history taught at the Academy in Sarajevo. An exceptional degree of openness, variety of expression, people and approaches characterised the teaching at the Academy. Today, many internationally successful and recognised artists and designers proudly cite having attended the Academy in their biographies and CVs. The Academy of Fine Arts survived and continued operating during the war, when the city was under siege. In many ways, the war brought on the destabilisation and collapse of many segments of Bosnian-Herzegovinian society, but the Academy managed to sustain itself and continues to work under difficult circumstances to preserve the values and reputation it has earned. Unfortunately, Sarajevo and Bosnia and Herzegovina have become synonymous with the horrors of war, but even today, the Academy can boast numerous international successes of its students, many awards at international competitions and exhibitions, participation in many projects, exhibitions and awards given to its teachers, as well as monographs and books published by its professors.

The Academy of Fine Arts in Sarajevo is greatly honoured and pleased to be able to introduce itself to Istanbul by presenting a selection of works by its students at the Pera Museum in an exhibition titled *Images of Our Time: Works from the Academy of Fine Arts in Sarajevo*. We would like to use this opportunity to express our particular gratitude to the Suna and İnan Kırac Foundation and the Pera Museum for the invitation to present at this respected institution the works of young artists from Bosnia and Herzegovina who have graduated in the past fifteen years or so. The exhibition will also provide insight into the programme and work of the Academy of Fine Arts in Sarajevo and give a sense of the contemporary art scene in Bosnia and Herzegovina. We are grateful to the Pera Museum team on the exceptional support they have provided us in organising this large exhibition project and we hope this is the beginning of our future cooperation.

**Günümüz İmgeleri:
Saraybosna Güzel Sanatlar
Akademisi'nden Yapıtlar**

***Images of Our Time:
Works from the
Academy of Fine Arts in Sarajevo***

Prof. Dr. Aida Abadžić Hodžić

1.

Bosna-Hersekli büyük maceraperest, seyahat yazarı, ressam, çizim ve karikatür üstadı, film ve televizyon senaristi, tiyatro set ve kostüm tasarımcısı, enerjik Konjic sakini Zulfikar Zuko Džumhur (1920-1989), Akdeniz ve Levant Bölgesi ülkeleri üzerine kaleme aldığı on beş hikâyeyi bir araya getiren *Bir Çarşı'nın Ardından* başlıklı seyahatnamesinde, Türkiye'ye dair beş imgenin önsözü niteliğindeki hikâyesinde Yüksek Kaldırım'ı "sarp bir İstanbul geçidi" olarak tarif eder ve "Avrupa'nın son mahallesi", dünyalar ve kültürlerin buluşma noktasındaki bir sokak olduğunu yazar ("*Sokağın, denizin, Küçük Asya'nın, Büyük Asya'nın buluşma noktası...*"). Geçip gitmiş bir dönemin "sonu olmayan arkaplanı"dır burası; bu seyahatnamenin yayımlandığı 1958 yılında, İstanbul'un yaşayan en büyük fotoğrafçısı Ara Güler'in ustaca belgelemeye çalıştığı şey de tam budur. Bu seyahatname kitabı adını, Zuko'nun Haliç'i bir kokular, renkler, sesler ve imgeler buketi halinde ustaca ve biraz da nostaljik bir biçimde geçip gitmiş bir zamanın arka planı olarak resmettiği hikâyesinden alır; "*günümüzün kudretli mağazalarının fiyat politikalarına direnen, çağdaş bir metropolü yeniden düzenlemeye yönelik tasarıların ve şehri düzenleme gereksinimlerinin banallliği içinde basit ve sessiz biçimde bir ölümden kaçan, "bildiğiniz o eski güzel tiyatro sahnesi"*dir burası. Zuko Džumhur, gündelik hayatın ritmiyle, eski apartmanların ön cepheleriyle, dükkanlarının önündeki tüccarların sohbetleriyle, karanlık geçitlerde fısıltı yoluyla yapılan pazarlıklarla İstanbul'un geçmişini yeniden yaratır; ortaya çıkan resim, sonu gelmek bilmeyen generallerle, liderlerle ve fatihlerle dolu alışlageldik tarihsel anlatımlarla büyük bir karışıklık oluşturur. Farklı kültürleri hem İstanbul hem de Saraybosna'nın karakteristik özellikleriyle bir araya getirişi, Zulfikar Zuko Džumhur'u hassas ve arzulu bir seyahat yazarı yapar.

Edebiyat ve güzel sanatlar tarihi bize olayları tarih kitaplarının sıradanlığından farklı bir biçimde sunar; onları doğrudan, kişisel deneyimler aracılığıyla okumanın, resmetmenin ve yorumlamanın imkânlarını verir. Bu şekilde tarih, tanıklıklar aracılığıyla anlatılan bir bilgiye, yaşayan bir hikâyeye dönüşür; zaten tarih kelimesinin etimolojisinde de vardır bu: Herodot olaylara tanık olanların anlatımları ve araştırmaları aracılığıyla zamanın "nesnel bir resmi"ni elde etmeye çalışmıştır. Burada bahsi geçen tarih, çoğunlukla büyük tarih kitaplarının içinde kendine ayrıksı bir yer bulan, bir zamanın ve mekânın, insanların ve onların kaderlerinin tarihidir.

2.

Bugün İstanbul, geçen yüzyılın ortalarında Zuko Džumhur'ın tarif ettiği şehir değil artık; yazdığı otobiyografik romanlarla Orhan

1.

In one of his fifteen stories from the travelogue collection on the Mediterranean and Levant world, entitled *Obituary to a Bazaar*, in the story on the Yüksek cobbles that serves as a prologue to five images from Turkey, the great Bosnian-Herzegovinian adventurer, travel writer, painter, master of drawing and caricature, film and television script writer, theatre set and costume designer, and vibrant citizen of Konjic, Zulfikar Zuko Džumhur (1920-1989) describes this "steep Istanbul alley [as] the last mahalle of Europe", as a street at the meeting point of worlds and cultures ("*First the street, then the sea, then Asia Minor, then Asia Major...*"): as an "endless backdrop" of a bygone time, just as the greatest living photographer of Istanbul, Ara Güler had masterfully attempted to document in his photographs, in the same years when this travelogue was published (1958). This whole travelogue collection takes its title from the story on Istanbul, a depiction of the Golden Horn in which Zuko masterfully and slightly nostalgically, in a bouquet of scents, colours, sounds and images, brings to life the backdrop of a bygone time, that "good old theatre" which "resisted the fixed prices of powerful modern department stores, eschewed the simple and quiet death in the banality of regulation plans and urban planning requirements of a modern metropolis (...)." Through the rhythm of everyday life, the façades of old apartments, the chatter of tradesman in front of their shops, the whispered dealings in dark alleyways, Zuko Džumhur recreates the past of Istanbul in stark contrast to common historical depictions filled with endless strings of generals, leaders and conquerors. The meeting of different cultures, characteristic of both Istanbul and Sarajevo, makes Zulfikar Zuko Džumhur a sensitive and keen travel writer.

Literature and the fine arts provide an opportunity for history to be read, depicted and interpreted in ways different from the usual descriptions found in history books, through direct, personal experience of events. Thus, history becomes a living story, knowledge told through witnessing, which is also to be found in the etymology of this word: Herodotus himself tried to attain an "objective picture" of time through witness accounts and examinations. This is usually the history of a time and place, of people and their fates, written in the margins of great history books.

2.

Today, Istanbul is certainly no longer the city described by Zuko Džumhur in the middle of the past century, nor is it any longer the city that Orhan Pamuk seeks to evoke in his autobiographical novels, harking back to the time of Zuko's travelogues; instead,

Pamuk'un bize hatırlatmaya çalıştığı, bizi Zuko'nun seyahat yazılarını kaleme aldığı günlere götüren şehir de değil kesinlikle; İstanbul artık hareketli ve dinamik bir metropole dönüştü. Ancak eskiden olduğu gibi bugün de Saraybosna ve İstanbul'daki genç sanatçılar, yazarlar ve seyahat yazarları, şehirlerindeki zamanın ritmini dinliyor, onun işaretlerini, sarsıntılarını kayıt altına almayı, ona tanıklık etmeyi amaçlıyorlar. Ve bu çabaların belli dönüm noktaları var.

Savaş döneminde Saraybosna'da, yok edilip yanıp kül olmuş bir sinemada gerçekleştirilen *Varoluşun Tanıkları* (Saraybosna, Obala Galerisi, Nisan 1993) sergisi Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi profesörlerinin işlerine yer veriyordu; bu sergi, modern zamanlarda bir ülkenin başkentine yapılan en kapsamlı kuşatmaya özgün bir biçimde tanıklık etmekteydi. 1990'lar boyunca sanat ve hayat arasında topyekûn bir bütünlük kurmaya yönelik avantgard hayal, bu şekilde, mümkün olan en trajik biçimiyle Saraybosna'da gerçekleşmişti. Hayatta kalma sanatı, yok oluştan yola çıkarak yeni bir şey yaratma sanatıyla birleşmişti; Saraybosna'nın yıkıntıları, şehrin yanmış tramvayları, kül olmuş arabaları, kırılmış camları ve parçalanmış tuğlaları, gelecekte yapılacak sanatsal yerleştirmelerin, yeni yaratımların öğelerine dönüşmüştü. Böyle olmasaydı, 20. yüzyıl sonu Avrupası'nda yaşanan o en zorlu savaş yıllarında bile sanat ortamının canlılığını muhafaza etmesini başka nasıl açıklayabilirdik ki? Suya, yiyeceğe, elektriğe, yakıta erişim olmayan böyle bir dönemde, şarapneller ve keskin nişancıların kurşunları altında Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki dersler düzenli olarak devam etti, insanlar sergilere, konserlere ve tiyatro performanslarına katıldı, yıkılmış ibadet mekânlarıyla sinemalarda güncel sanat sergileri düzenlendi, geleceğin *Ars Aevi* güncel sanat müzesi koleksiyonunun nüveleri bu dönemde oluşmaya başladı. Profesör Sadudin Musabegović (1939-2014), Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi profesörleri ve öğrencilerinin, şehirde yaşanan yıkıma karşı ruhani bir direnişin sembolü olarak, tüm zorluklar ve yoksunluklara rağmen hazırladıkları "Saraybosna 1992-1995" başlıklı baskı koleksiyonunu anlattığı makalesinde şunları söyler: "*Vakayiname yazmak, imgeler ve temsillerden ziyade kelimelerle ilgili bir iş olsa da, Saraybosnalı sanatçılar baskı koleksiyonlarında, hem gözlemlenip hem okunabilen bir şekilde trajik tarihsel sürecin bir vakayinamesini yazmayı başardılar, bunu yaparken de zamana dair, içsel mekâna dair dışsal duygularını kullandılar.*" Trio Design Group'un (Üçlü Tasarım Grubu) grafik tasarım bölümünden yeni mezun üyeleri, içinde yaşadıkları kuşatılmış şehirden dış dünyaya "Saraybosna'dan Sevgilerle 92-95" başlıklı kartpostallar gönderdiler; bu kartpostallarda, kendilerini beklenmedik bir biçimde savaş dönemi Saraybosnası'nda bulmuş Coca-Cola, Hollywood ve Marilyn Monroe gibi dünyaca tanınan ikon ve

it is a bustling and dynamic metropolis. But, even today, just like before, young artists, authors and travel writers, in both Sarajevo and Istanbul, listen to the rhythm of their time and seek to record its signatures and turbulences, to be its witnesses. And there are turning points in these endeavours.

The exhibition in wartime Sarajevo, in a destroyed and burnt-out cinema, that included professors from the Academy of Fine Arts in Sarajevo was called *Witnesses of Existence* (Obala Gallery, Sarajevo, April 1993) and bore authentic testimony to the longest siege of a capital city in modern history. During the 1990s, the avant-garde dream of complete identity between art and life came true—to its fullest tragic extent—in Sarajevo. The art of survival and the art of re-creating out of destruction became one, and the ruins of Sarajevo, the burnt-out trams, the torched cars, the shattered windows and broken bricks became the elements of future installations—of new creations. How else could we explain the incredible vitality of the art scene even during the hardest years of the war to end the 20th century in Europe; in a time when without water, food, electricity, fuel, under a rain of shelling and sniper-fire, classes were regularly held at the Academy of Fine Arts, people attended exhibitions, concerts and theatre performances, contemporary art exhibitions were organised in destroyed places of worship and cinemas, and the nucleus of the collection for the future *Ars Aevi* contemporary art museum was being assembled. Writing about the print collections "Sarajevo 1992-1995"—created under scarcity and utter destruction of the material, as a symbol of spiritual resistance to the forces of destruction by professors and students from the Academy of Fine Arts in Sarajevo—Professor Sadudin Musabegović (1939-2014) said that "*although writing chronicles relies on words more than images and representations, in the print collections, the artists of Sarajevo used their internal feeling of time stopped still and the external feeling of space as a sensory expression of time to write out a chronicle of the tragic dissolution of history, which can be both observed and read at the same time.*" Freshly graduated students of graphic design, members of the Trio Design Group, sent "Greetings from Sarajevo 92-95" postcards from the besieged city out to the world, using globally recognisable icons and logos of Coca-Cola, Hollywood, Marilyn Monroe, images of Warhol's Campbell's Soup cans riddled with Sarajevo sniper bullets, having quite unexpectedly found themselves in the context of wartime Sarajevo. Pop culture elements were thus situated not in the carefree world of vacuous consumerism, but in the merciless grips of wartime reality, testifying to an engaged and deeply emotional experience through art.

logolara yer veriliyordu, Warhol'un Campbell's çorba konserve kutuları Saraybosna'daki savaşın kurşunlarıyla delik deşik edilmiş haldeydi. Pop kültür öğeleri, bu şekilde manasız bir tüketim kültürünün tasasız dünyasından ziyade savaş dönemi gerçekliğinin acımasızlığına, sanat aracılığıyla gerçekleşen angaje ve derin bir deneyime tanıklık ettiler.

Ülkede savaşın hüküm sürdüğü 1990'larda, Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nin kurulmasının üzerinden henüz 20 yıl geçmişti. Akademi'nin resmi açılışı 30 Ekim 1972'de yapılmıştı; eski Yugoslavya'nın ve Bosna-Hersek'in en genç sanat akademilerinden biriydi. Akademi iyimserlik ve ilerleme dolu bir dönemde kuruldu: Bosna-Hersek'in toplumsal, ekonomik, bilimsel, kültürel ve sanatsal alanda büyük bir yükseliş yaşadığı bu dinamik yıllarda, yalnızca Yugoslavya ve bölge bağlamında değil, uluslararası kültür-sanat alanında, çağdaş edebiyat, müzik, film, tiyatro, mimarlık, sanat ve tasarım alanlarında gittikçe daha derin izler bırakan bir yere dönüşmüştü. Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nin kuruluş dönemine denk gelen 1970'li ve 1980'li yılların, çağdaş Bosna-Hersek kültürü bağlamında bir kuruluş dönemi olduğu açıktır. Bu on yılın, Ivo Andrić'in 1961'de bölgenin edebiyat alanında Nobel alan ilk yazarı olmasıyla başladığını, ayrıca sonradan iki dünya diline çevrilecek iki olağanüstü edebiyat yapıtının, Meša Selimović'in *Derviş ve Ölüm*'ü ile Mehmedalija Mak Dizdar'ın 1966 tarihli şiir koleksiyonu *Taş Uykucusu*'nun bir yıl içinde yayımlandığını hatırlamak yeterli olacaktır. Bu eserlerde, Osmanlı döneminin ve Ortaçağ Bosnası'nın zengin ve renkli dünyaları hayat bulur; Bosna-Hersekli felsefeci Kasim Prohić'in (1937-1984) belirttiği üzere, onlardan sonra "*bir edebiyat eseri yazmak çok daha zor, çok daha cüretkar bir işe dönüşmüştür.*" Bunun sebebi, bu eserlerin "*bir edebi metnin sanatsal değerinin anlaşılmasında, edebiyatta yarattıkları değişimle bir kavşak noktası işlevi görmeleridir; biri içinde bulunduğu kültürle girift ilişkilere sahip özgün sanatsal tanıklıklara, diğeri yapmacık bir sanat seviciliğe veya sürekli olarak yarım kalan metinlere uzanan iki yol arasındaki kavşak noktasına bu eserlerle ulaşmış olunuyordu.*"

Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nin kurulduğu yıllar, olağanüstü bir yayıncılık faaliyetinin yaşandığı yıllardı. Daha sonraları çığır açacak olan, o sıralarda ise daha yeni çıkmış *Cultural Heritage* (Kültürel Miras, 1963) adını duyuruyor, bölgenin kültürel tarihinin daha evvel araştırılmamış ya da az bilinen yönlerinin incelenip değerlendirilmesi bu sayede mümkün oluyordu; daha sonraki on yıllarda, post-modern duyarlılıkların farklı kültür ve geleneklere, Fransız tarihçi Fernand Braudel'in yaşanan kargaşaların ritmini "zamanın açık denizlerinde uzun erimli bir

During the wartime 1990s, the Academy of Fine Arts in Sarajevo was marking only some 20 years of its existence. It had been officially opened on 30 October 1972 and was at the time one of the youngest art academies in the former Yugoslavia, but also the first and only academy of fine arts in Bosnia and Herzegovina. The period of its foundation was one of optimism and progress: dynamic years of overall social, economic, scientific, cultural and artistic ascent of Bosnia and Herzegovina, when this land was making its increasingly strong mark on the contemporary map of literature, music, film, drama, architecture, art and design, not only in the Yugoslav and regional context, but also on the international culture and arts scene. It is quite certain that the period of the 1970s and 1980s, which corresponds to the initiation of the Sarajevo Fine Arts Academy, was a foundational time for contemporary Bosnian-Herzegovinian culture. It is enough to remember the fact that this decade began with the first literary Nobel laureate from this region, Ivo Andrić (1961), and that in a single year two extraordinary works of literature appeared, which would later be translated into world languages: the novel *Devish and Death* by Meša Selimović and the poetry collection *Stone Sleeper* by Mehmedalija Mak Dizdar (1966). These works brought to life the rich and vivid worlds of the Ottoman period and Medieval Bosnia and after them, as noted by the Bosnian-Herzegovinian philosopher Kasim Prohić (1937-1984), "*to write literature became much harder, but also much more daring,*" for these works "*made such a shift in the understanding of the artistic value of a literary text, and then also in the image of the literature from which they originated, that we can place them on the junction from which one path leads to authentic artistic testimony of wider cultural import, and the other into either writerly mannerism or mere dilettantism and perpetually incomplete manuscripts.*"

The years when the Academy of Fine Arts in Sarajevo was founded were years of exceptional publishing activity, a period that brought the rise of the later seminal but then young edition of *Cultural Heritage* (1963), which inspired initial research and valorisation of hitherto unexplored or lesser-known segments of cultural history from this region that would later become a source of inspiration to Bosnian-Herzegovinian artists and musicians, architects and designers in the decades to follow, when post-modern sensibilities kindled interest for the meeting of different cultures and traditions, for history of *longue durée* as the French historian Fernand Braudel vividly and powerfully advocated in his understanding of civilisations as "endless historical continuities", comparing the rhythms of their turmoil with "long-haul sailing on the high seas of time" (F. Braudel, *Grammar of Civilisations*, 1963).

gemi yolculuğu yapmak”la karşılaştırarak (F. Braudel, *Grammar of Civilisations*, [Medeniyetlerin Grameri], 1963) “sonsuz tarihsel devamlılıklar” şeklinde tarif ettiği bir *longue durée*’ye yönelik ilgi artıyordu; Bosna-Hersekli ressamlarla müzisyenler, mimarlarla tasarımcılar ilhamlarını buradan alacaklardı.

Saraybosna’daki sanat ortamını kendine has kılan şey, bölgenin geçmişe ait birikimi hermetik, tarih dışı bir formalizm ve kendini beğenmiş bir estetikçilikle aşmayı isteyen egemen (modernist) paradigmaya boyun eğmekten, bir *çokluk* içinde yeni formlar ve ifade biçimleri aramayı sürdürmesi, bunu yaparken de şehri belirleyen şeyin çağdaş kentsel, mimari, sanatsal, kültürel ve tinsel perspektiflerin buluşması olduğunu kavramasıydı. Bu süreç genelde tek taraflı bir biçimde, geçmişe yönelmek, bölgesel ve küresel ortamda güncel sanattaki egemen eğilimlerin gerisine düşmek şeklinde tarif edilmiştir; oysa gerçekte bu, insanın yaşadığı çağı ve bölgeyi şekillendiren maddi ve manevi deneyimleri bir bütün içinde değerlendirmenin, yorumlamanın ve onları tekdüze biçimde uyumlu hale getiren saldırgan güçlere karşı yerel renkleri, aromaları, kokuları ve çevreyi (bir yandan da dünyadaki değişime açık olma gerekliliğinin farkında olarak) korumanın gerekli olduğuna yönelik bir inancın dışı vurumuydu. Örneğin Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi’ndeki seçmeli kaligrafi dersleri bu şekilde verilmeye başladı; tam da multimedyanın Akademî’de belirginlik kazandığı bir dönemde yaşanan bir şeydi bu; zaten Saraybosna sanat ve tasarım ortamına şahsiyetini veren şey de, tam da gelenek ile modernite arasındaki bu tür karşılaşmalardı.

Akademi, kurulduğu günden bu yana oyuncu ve keşifçi ruh haline sahipti. İlk eğitim kadrosu, Belgrad, Zagreb ve Ljubljana’daki güzel sanatlar akademilerinde eğitim almış genç ancak daha o zamanlarda bile uluslararası bir üne sahip, prestijli sanat ödülleri almış profesörlerden oluşmaktaydı. Akademide okuyan ilk öğrenci kuşağı, yalnızca altı profesör tarafından eğitilen 57 kişiden oluşuyordu; ancak sonraki yıllarda eğitim kadrosu gücünü korudukça bugün hala Saraybosna’daki Akademi’nin bir parçası olan bölümlerin yanı sıra, Sanat Kuramı ve Tarih kürsüleri de kuruldu. Belgrad, Zagreb ve Ljubljana’daki sanat akademilerinden, yüksek lisans atölyeleri ve müzelerden gelen ünlü konuk profesörlerin büyük desteğiyle, Akademi’nin ilk eğitim kadrosu uzun bir geleneğe, deneyimli öğretmenlere sahip kurumların en iyi yanlarını öğrencilere sunarken maniyerizmle ve akademi kurallarına sonsuz bir sadakatle üretilmeyen yeni sanat eserlerinin ortaya çıkması için gerekli ortamı hazırladı.

Akademi’nin ilk profesörlerinin deneyimleriyle Güzel Sanatlar Akademisi’nin ilk mezunlarının Saraybosna sanat ortamına

Thus, what is particular to the art scene in Sarajevo is the fact that this region did not succumb to the one-sided imperative of the dominant (modernist) paradigm about the empty, blank slate and the necessity of overcoming the old with the new in hermetic ahistorical formalism and smug aestheticism, but instead kept searching for forms and expressions in *multiplicity*, with keen awareness that this city was powerfully determined by the meeting of various cultures that have been inscribed in its contemporary urban, architectural, artistic, cultural and spiritual perspective. Although often unilaterally described as a retrograde orientation to the past or as lagging behind dominant trends in contemporary art on the regional and global scene, this was instead a conviction and experience of the necessity to consider and interpret one’s own time within the totality of material and spiritual experience that shaped a certain area and to—while remaining open to the world and aware of its dynamic changeability—preserve local colours, aromas, scents and environments from the aggressive forces of levelling harmonisation. Thus, for example, the Academy of Fine Arts in Sarajevo organised elective courses in calligraphy, at a time when courses in multimedia were gaining significance, even within this institution, because it is precisely these encounters between tradition and modernity that lend a recognisable signature to the Sarajevo art and design scene.

The spirit of playfulness and inventiveness has been present at the Academy since its founding. The initial teaching staff was made up of young professors trained at fine arts academies in Belgrade, Zagreb and Ljubljana, but who had already earned a respectable international reputation and prestigious art awards. Although the first generation enrolled comprised only 57 students who were taught by six professors, in the subsequent years, the teaching staff was consolidated, which enabled establishing all the necessary departments that are still part of the Academy in Sarajevo, along with the Chair for Art Theory and History. The initial young teaching staff, with much support from renowned guest professors from art academies, master workshops and museums in Belgrade, Zagreb and Ljubljana, created a fresh and open context for academic and artistic work that, on the one hand, fostered the best experiences of academies with long traditions and experienced teachers, while on the other hand being open to new contemporary developments, preventing mannerism and academism by providing creative impulses.

The synergy between the experience of the initial professors and the freshness and vitality of the Sarajevo art scene that was formed within the Academy of Fine Arts and its first generations

getirdikleri tazelik ve canlılık arasında yaşanan sinerji sayesinde eski Yugoslavya'da başka yerde olmayan yeni dersler (Tasarım Geliştirme) ve programlar (Grafik Tasarım Bölümü, Ürün Tasarım Bölümü) açıldı. Güzel Sanatlar Akademisi yakınlarda Saraybosna Üniversitesi'nin Doğa Bilimleri ve Matematik Fakültesi ile işbirliği yaptı ve Konservasyon ve Restorasyon başlıklı disiplinlerarası bir program başlattı; böylelikle Akademi kültürel mirası koruma ve tanıtımda, alanındaki aktif rolünü güçlendirmiş oldu.

3.

İstanbul Pera Müzesi'nde düzenlenen sergi, Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nin tüm bölümlerinden (Resim, Baskı, Heykel, Sanat Eğitimi, Grafik Tasarım, Ürün Tasarımı) son on beş yıl içinde lisans ya da yüksek lisanslarını tamamlayan, ya da eğitimlerinin son senesinde olup da (özellikle serginin multimedya bölümündeki işlerde görüldüğü gibi) bir biçimde çağdaş Saraybosna sanat ortamını yansıtan seksen öğrencinin eserlerini sunuyor. Bu sanatçıların eserlerinde yaptıkları araştırmalar, dört ana tematik kategoriye ayrılabilir: 1. toplumsal olarak angaje sanat; 2. içinde yaşadığımız ve hareket ettiğimiz mekân ve zamanın analiz edilip yorumlanması ve kimliğinin incelenmesi; 3. çağdaş sanatta geleneksel öğeler ve 4. bir özgürlük, hayal gücü, oyun ve tinsellik alanı olarak sanat.

Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi öğrencilerinin eserlerinin önemli bir bölümü sosyo-politik, ekonomik ve kültürel çağdaş gerçeklerin çoğunlukla acı verici yönleriyle uğraşiyor, bu konuda bir farkındalık yaratıyor, bize sesleniyor, bizi uyarıyor, tartışma yaratıp bize yeni yorumlar sunuyor. Siyasi gelişmeler ve yaşanan değişimin içindeki yerimizin ne olduğu meselesi, Esad Mulabegović'in *Hükümünü Yitirdi, Her Şey İyiye Oy Verme* (2012) isimli afişlerinde, Nedim Đikić'in *Kendi Aklının Mahpusu* (2012) ve *Efsane-Tuzak* (2013) isimli heykellerinde, Roman Sulejmanpašić'in insanların içinde bulundukları tinsel tutukluluk hallerinde yaşadıkları aldanişları yansıttığı çağdaş *Anti-kahraman*'ında (2010) ve Eldar Kobašić'in *Dosta.ba* başlıklı animasyonlarında ortaya çıkıyor. Alma Gačanin'nin ışık ve ses yerleştirmesi *Delta* (2015) çağdaş toplumun topyekûn rehabet halini sembolize eder: Bu yazı-çizim (LED yerleştirme) derin uyku durumundaki beyin dalgası olan delta dalgasını taklit eder; yazarın okuduğu metin, insanları dışarı çıkmaya, ruhsal özgürlüğü bir sorumluluk ve eylem alanı olarak elde etmeye çağırır. Bosna-Hersek'in çağdaş sanat eleştirisi ve kuramına adanmış ilk dergisi *Vizura*'nın (2007-2009) Nerina Čorbadžić ve Adnan Suljkanović imzalı ilginç kapak tasarımları, bize çağdaş sanatta sorumluluk almanın ve aktivizmin önemini gösterir. Admir Šljivnjak,

of graduates resulted in new courses ("Developing Design") and study programmes (Graphic Design Department, Product Design Department) being formed as unique in the former Yugoslavia. Recently, the Academy of Fine Arts launched an interdisciplinary study programme of Conservation and Restoration in cooperation with the Faculty of Natural Sciences and Mathematics of the Sarajevo University, whereby the Academy fortified its active role in the preservation and promotion of cultural heritage.

3.

The exhibition at the Pera Museum in Istanbul presents the works of some eighty students from all departments of the Academy of Fine Arts in Sarajevo (Painting, Printmaking, Sculpture, Art Education, Graphic Design, Product Design) who have completed the first or second (Master) cycle of studies in the past fifteen years or are in their final year of studies (this is particularly relevant to the works in the multimedia section) and is, in a way, reflective of the contemporary Sarajevo art scene. The diversity of their exploration could in principle be divided into four broad thematic categories: 1. socially engaged art; 2. analysis and interpretation of the space and time we live and act in and examinations of identity; 3. elements of tradition in contemporary contexts; and 4. the space of art as a space of freedom, the imagination, play and spirituality.

Works by a large number of students from the Academy of Fine Arts in Sarajevo deal with current and often painful themes from the socio-political, economic and cultural reality, raising awareness, appealing, warning, opening issues and offering new interpretations. Issues of our involvement in political developments and the desire for change are dealt with in the posters by Esad Mulabegović *Overruled, If everything is OK, don't vote* (2012), the sculptures by Nedim Đikić *Prisoner of His Mind* (2012), *Myth-Trap* (2013), with people and delusions caught in the cages of spiritual captivity by Roman Sulejmanpašić, contemporary *Anti-heroes* (2010); and in the animations by Eldar Kobašić *Dosta.ba*. The light and sound installation by Alma Gačanin (*Delta*, 2015) symbolises the state of complete lethargy of contemporary society: the text-drawing (LED installation) simulates the shape of the delta wave—the brainwave that is registered in a state of deep sleep, and the text spoken by the author calls for stepping out and capturing spiritual freedom as a space of responsibility and action. The interesting designs for the front covers of the first Bosnian-Herzegovinian magazine for contemporary visual arts, art criticism and theory *Vizura* (2007-2009) by Nerina Čorbadžić and Adnan Suljkanović indicate the necessity of responsibility and activism in contemporary art. Admir Šljivnjak, Haris Jusović and Zijah

Haris Jusović ve Zijah Jusufović müzik videolarıyla karşımıza gelirken (*Vidi, vidi, vidi*, 2010) Goran Lizdek, üstte bahsi geçen genç tasarımcıların eserlerinde yansımaları bulan milliyetçilik ve yozlaşmanın kötülüklerine, ekonomik krizin felaketimsi boyutlarına ve gündelik hayatın sorunlarına dikkat çeken siyasi içerikli şarkılar yazan Dubioza kolektif isimli müzik grubunun tanıtım malzemelerini tasarlamıştır. Toplumsal gerçeklikle kurulan angaje ilişki, eğitim sürecine yönelik yaklaşımla da pekiştirilmiştir. Burada Ürün Tasarımı öğrencilerinin, engelli ve özel ihtiyaçları olan kişilerle birlikte hazırladıkları “Unique Design” (Benzersiz Tasarım) dersini yürüttükleri atölyeden de bahsetmek gerekir (*Her Şey Dahil*, 2009 atölyesi). 2012 yılında Grafik Tasarım ve Ürün Tasarımı bölümlerinden bir grup öğrenci (Đorđe Jovanović, Feđa Lukovac, Ena Mulavdić, Sanja Planinić) ilk öğrenci tasarım festivalini düzenlediler; dünyaca ünlü tasarımcıların verdiği atölyelerin, konuk konuşmacıların olduğu bu etkinlikte sergiler de düzenlendi, modern toplumda tasarımın ve görsel iletişimin geçerliliğini artırmak amaçlandı. *SOS Festival* yalnızca ismiyle, baş harflerindeki çağrıyla bile (“Students Organising Sarajevo”, Design Festival [“Saraybosna’yı Organize Eden Öğrenciler”, Tasarım Festivali]) Saraybosna’da genç yaratıcılar için bir SOS imdat çağrı sinyali işlevi görmektedir. Bu yüksek eğitim kurumu yakınlarda kuruluşunun 40. yılını şehir merkezindeki Collegium Artisticum galerisinde, Saraybosna Akademisi’nden öğretmenler, öğretim üyeleri ve öğrencilerin eserlerinin yer aldığı büyük bir retrospektif sergiyle kutladı. *Zaman İçinde Akademi* isimli bu sergi, Akademi’nin geçen 40 yıl içinde, aktif ve yaratıcı bir katalizöre, bir tartışma ve eleştiri mekânına dönüşmek amacıyla yaptığı programlı çabaların gelişimini yansıtmaktaydı.

Tarihsel olaylar ve kişiliklerle ilişkimiz, bir *hatıra kültürü* oluşturma ve şekillendirme biçimimiz, günümüzü de belirlemektedir; bu durum, MESS Uluslararası Tiyatro Festivali’nin angaje performanslarının afişlerinde (Amer Mržljak); Saraybosna’daki Doğu Batı Merkezi’nde (Enes Huseinčehajić); Saraybosna Soykırımının 100. yıldönümünün (1914-2014) ilham verdiği, yeniden yorumlandığı ve “markalaştığı” afişlerde ele alınmaktadır; Ena Čabrić’in eserlerinde Bosna-Hersek’in 7. yüzyıldan 20. yüzyılın sonuna kadarki kısa tarihi, yaşanan önemli olayların görsel sembollerine yer veren infografikler aracılığıyla resmedilmiştir.

Önemli toplumsal ve ekonomik olaylarla kurulan ilişkiler, toplumsal gerçekliğin, içinde yaşayıp hareket ettiğimiz dönemin araştırılması, eleştirilmesi ve dönemin kimliğinin incelenmesi süreciyle üst üste biner. Mela Žuljević’in afiş serisi *Kentsel Hayali Mostar* (2011) bölünmüş bir şehrin savaş sonrası gerçekliğini ele

Jusufović are the authors of the music video (*Vidi, vidi, vidi*, 2010), and Goran Lizdek designed the promotional materials for the music band Dubioza kolektiv whose socially engaged lyrics point to the vices of nationalism and corruption, the disastrous scale of the economic crisis and the problems of our everyday reality, all of which is reflected in the works of the above young designers. An engaged relationship to social reality is also reinforced by the concept of the educational process. Worth noting are the workshops involving Product Design students through their course “Unique Design” in working with people with disabilities and special needs (workshop *All Inclusive*, 2009). A group of students from the Graphic Design and Product Design Departments (Đorđe Jovanović, Feđa Lukovac, Ena Mulavdić, Sanja Planinić) founded and launched the first student design festival in 2012, with educational and exhibition components including dynamic workshops and guest lectures by world renowned designers, all in an effort to strengthen the relevance and accountability of design and visual communication in contemporary society. The very name of the festival, through the acronym *SOS Festival* connects the idea of “Students Organising Sarajevo (Design Festival)” with the SOS distress call for young creatives in Sarajevo. To mark the recent 40th anniversary of this higher education institution, the central city gallery Collegium Artisticum organised a large retrospective exhibition of works by teachers, associates and students of the Sarajevo Academy called *Academy in Time*, which gave a diachronic and synchronic perspective of the programmatic efforts of the Academy to be an active participant in its time, a creative catalyst and place of debate and criticism.

Our relationship to historical events and figures and the way we construct and shape a *culture of memory* also determines our present, and this is dealt with in posters for socially engaged performances at the MESS International Theatre Festival (Amer Mržljak); the East West Centre in Sarajevo (Enes Huseinčehajić); posters inspired by the 100th anniversary of the Sarajevo Assassination (1914-2014), the way this event is interpreted and “branded” today; and in posters on the brief history of Bosnia and Herzegovina from the 7th to the end of the 20th century depicted through a number of crucial years and their visual symbols - infographics (Ena Čabrić).

An engaged relationship to important social and economic issues overlaps with explorations and critiques of social reality, the space and time we live and act in and with examinations of identity. The cycle of posters by Mela Žuljević *Urban imaginary Mostar* (2011) deals with the post-war reality of a divided city.

alır. Bu projeyi aktivist kılan şey, daha önce ihmal edilmiş kamusal mekânlar ve “silinmiş hatıra” mekânlarındaki bir dizi performans ve şehir müdahalesiyle yeni bir kentsel hayal âlemi inşa etmeye yönelik çabasıdır. Ajna Zatrić “şehrin imgesi, o şehirde yaşayanların oto-portresidir” önermesinden yola çıkan çalışmasında, Saraybosna’nın *Şehir Takvimi*’ni (2009) yaratır. Bu tasarımcı, 12 ay boyunca 12 farklı fikir aracılığıyla, şehrin *differentia specifica*’sını (onu farklı kılan özgül yanları) vurgulayıp görünür kılmayı, Saraybosna’nın farklı kültürlerin karşılaşmalar aracılığıyla inşa edilmiş kentsel, kültürel ve ruhani kimliğinin kendine özgürlüğünü vurgulamayı amaçlar. Böylece, örneğin, Saraybosna tramvay raylarını gösteren bir fotoğrafın üzerine bindirilen at nalı imgesi, bize 1885 yılında Saraybosna’nın atla çekilen ilk tramvaylara sahip olduğunu, 1895’de ise Avrupa’da elektrikli çalışan tramvaya sahip ilk başkentlerden olduğunu hatırlatır.

Bu sergide şehir, bir nostalji alanı (Kemal Mehmedović *Beetle 108*, 2015), faniliği, yabancılaşmayı ve yalnızlığı (Mirza Smajlović, *Bar*, 2011), varoluşsal korkuları ve endişeleri (Amel Hodžić, *Şehir Manzaraları*), bölünmüş kimlikleri (Alma Muzurović’in *İki Taraf* isimli poliptik çalışması, 2013) kapsayan bir resim motifidir; ayrıca tasarıma dair yeni düşünme biçimlerini talep ve empoze eden (Tarik Rizvanović, *ITY - Mikro Araba, Saraybosna Tramvayı*, 2014-15) dinamik ve değişken bir alan sunmaktadır (Edvin Granulo, *Hurdalık*, 2014; *Tramvay Hatları*, 2008).

Yaşadığımız dönemi ve ortamı araştırırken şu anda olgunlaşma yıllarında olan genç sanatçılar, kendi kimliklerini ve ona işlenmiş öğeleri de tavizsiz bir biçimde sorguluyorlar. Sergide insani duyguların incelendiği resim ve baskılarda ve pek çok portre ve oto-portrede durum bu: Taida Jašarević, çok etkileyici grafik yerleştirmesinde, el yapımı ve boyanmış ince kâğıtlarla (*Hepimiz Yıldızlarla Yapıldık*, 2011), Dženita Huseinović *Kuklalar*, 2010 serisindeki baskılarla; Marko Kusmuk bir belirip bir yok olan yüzleri konu edinen resimleriyle (*Yüzü ve Tersî I, II*, 2013), Lana Čmajčanin geniş çok-katmanlı gravür portreleriyle (*Portre I, II*, 2007), Nedim Šećeragić sanatsal edimin ilkel, büyü ve şeytan çıkarıcı rolünü akla getiren folklorik karakterler aracılığıyla korku ve endişe hallerini araştırdığı eseriyle (*Asag*, 2014) bunu gerçekleştiriyor. Jesenko Gavrić aşırı duyguların yaşandığı durumları portrelerinde resmeder (*Çılgılık, Kayıtsızlık*, 2013), sonra da onları internetteki sosyal ağlarda kişilerin kendilerini temsil ederken kullandıkları sahte, iyice hazırlanmış maskelerine “uyarlayıp” onlarla “uyumlu hale” getirir. Bu süreç, Lejla Bajramović’in internette iletişim kurmanın açık ve etkileşimli süreci aracılığıyla yaratılmış *Bir Sosyal Ağda Kimliğin*

This project’s activism is manifested in the effort to construct a new urban imaginarium through a series of performances and urban interventions in hitherto neglected public spaces or spaces of “deleted memory”. Ajna Zatrić designs the *Urban Calendar* of Sarajevo (2009) starting from the premise that “the image of the city is a self-portrait of its citizens”. Within the urban raster of Sarajevo, through 12 ideas for 12 months, the designer seeks to emphasise and make visible the *differentia specifica* of this city and to reinforce the particularity of its urban, cultural and spiritual identity constructed through the encounter of different cultures. Thus, for example, horseshoes superimposed on a photograph of the tram rails remind us that in 1885 Sarajevo had the first horse-drawn tram, and in 1895, it was among the first capitals in Europe to have an electric tram.

The city is also a painting motif as a space of nostalgia (Kemal Mehmedović *Beetle 108*, 2015), transience, alienation and loneliness (Mirza Smajlović, *The Bar*, 2011), existential fears and anxieties (Amel Hodžić, *Urban Landscapes*), the experiences of fragmented identity in a polyptych by Alma Muzurović (*Two Sides*, 2013), but also as a space of dynamic changeability (Edvin Granulo, *Junkyard*, 2014; *Tramways*, 2008) that demands and imposes new ways of design thinking (Tarik Rizvanović, *Automobility, Sarajevo Tram*, 2014-15).

Exploring the present environment and time, young artists in their years of maturation unrelentingly also examine their own identity and elements inscribed into it. This makes for a large number of portraits and self-portraits and explorations of human emotion in painting and printmaking: Taida Jašarević, in a very expressive graphic installation, with handmade and painted rice paper (*We are all made of stars*, 2011), Dženita Huseinović in prints from the cycle *Marionettes*, 2010; Marko Kusmuk in paintings of faces appearing and disappearing (*Obverse and Reverse I, II*, 2013), Lana Čmajčanin in large multi-layered woodcut portraits, (*Portrait I, II*, 2007), Nedim Šećeragić, exploring states of fear and anxiety through folk tale characters that evoke the primordial, magical and exorcist role of the artistic act (*Asag*, 2014). Jesenko Gavrić uses a series of portraits to record extreme emotional states (*Scream, Apathy*, 2013) before “adapting” and “harmonising” them into false, well-practised masks of self-representation on social networks. This process was de-constructed by Lejla Bajramović in the cycle *Visualisation of Identity on the Social Network* (2013-2014), a series of digital prints created through an open and interactive process of on-line communication. This process re-examines the modalities of contemporary communication in light

Görselleşmesi, Bir Oto-Portrenin (Yapı)sökümü (2013-2014) başlıklı dijital baskılarıyla yapı-söküme uğratılır. Burada Levinas'ın yeniden gerçekleştirilmiş "yüz yüze karşılaşmalar" buyruğunu inceleme biçimi ışığında, çağdaş iletişimin varoluş halleri yeniden incelenmektedir. Lejla, yüzünün fotoğraflarını çekip Facebook'da yayımladı; bu grafik-performatif eser, katılımcıların yorumları ve "like"lerini bütünleyici bir parça olarak içeriyor (Lejla'nın eseri, geleneksel grafik tekniklerine sadık kalmaya çalıştığı için Facebook ekran görüntüleri özgün boyutlarında basıldı, görseller üzerinde bir oynama yapılmadı, sanki elle yapılmış birer baskı gibi son halini aldı). Deneyime dair "kesikler" ve "çatlaklar" Taida Fitozović'in çeşitli grafik tekniklerin (linolyum baskı, bakır gravür, bakır levha, balmumu baskı) potansiyellerine yönelik araştırmalarında ifadelerini bulurlar. Taida, biçime ait öğeleri özgürleştirmeye yönelik bu süreçte nesnel dünyayı kurduğu bağlantılardan özgürleştirmeyi de başarır; kaynağını geleneksel Bosna nakışları ve dantel motiflerinden alan örümcek ağı benzeri çizimler, deneyimin "yaraları"nın ve iç dünyaya dair izlerin metaforlarına dönüşürler (*Dengesiz Kozmos'ta On İki Dikiş*, 2011). Saraybosna'nın savaş deneyimi, sergide yer alan genç sanatçılarla öğrencilerin eserlerinin pek çoğunda özel bir yer tutar ve çoğunlukla bir çocuğun perspektifinden, çocukluk yıllarıyla iç içe geçmiş halde sunulur (Multimedia bölümündeki kısa filmler serisi buna örnektir: Anel Lepić ve Bakir Terzimehić *Kutu*, N. Šećeragić, *Duman ve Aynalar, Kabuk*, Esmir Prlja, *Savaş Sırasında Büyümek Nasıldı?*, 2012). Irena Sladoje'in video eserlerinde (*Kâğıt Her Şeyi Alabilir*, 2010) ele alınan motifler, hafızanın yeniden incelenişi, geçmişe dair travmatik anların deşilmesi ve bir araya "dikilmesi"dir; bunlar bize tüm tarihsel kayıtların birer yorum veya hikâye olduğunu, Britanyalı tarihçi Edward Hallett Carr'ın (*What is History?*, [Tarih Nedir?], 1961) zarif bir biçimde belirttiği üzere, sırf biz isimlerini bilmiyoruz diye bireylerin birey olmayı bırakmadığını, insanların insan olmaktan çıkmadıklarını hatırlatır. Bazen kötü hatıralar ve kötü şeyler yaşanacağına dair hislerden sakınılır, bunlar yerine hayal gücü ve oyuna ait korunmuş alanlar tercih edilir; Dragana Nuić Vučković tarafından görünüşte naif ve acemi, çocuksu çizgilerle (*Merhaba Kitty, Motorlu Polis Birliği*, 2013-14) inşa edilmiş bu mekânlar, yakından incelendiklerinde varoluşsal korku ve endişeleri ifşa etmektedirler. İç dünyalara çekilmek, görsel formların güzelliğinden "karşılık beklemeden" tat almayı mümkün kılar; bunun bir yolu doğal formların güzelliğine bakmaktır (Mirza Hasanefendić, *Venedik Plajı Rıhtımı*, 2013; Snježana Vasić, *Doğayla Konuşan Heykel* serisi, 2012; Anesa Kadić, *Biçimin Poetikası*, 2014; Sanja Stanić Grujić, *Baba ve Çocuk II*, 2015; Anita Ibukić'in, çağdaş tasarım formlarındaki biyomorfik ve geometrik şekillerin araştırmalarını yaptığı seramikleri) bir başka

of Levinas's appeal to the imperative of (reinstated) "face to face encounters". Lejla published various photographs of her face on Facebook and this graphic-performative work includes as integral the comments and "likes" of participants (wherein the work strove to remain close to traditional graphic processes, so screenshots were printed in their original size and quality without touch-ups, as if they were hand-made prints). "Cuts" and "fissures" of experience find their expression in Taida Fitozović's exploration of the expressive potential of selected graphic techniques: linocut, copper etching, aquatint, waxprint. In this process of freeing the elements of form, Taida is also freed from connection to the objective world: cobwebby structures of the drawing, originating from traditional Bosnian embroidery and lace motifs, become metaphorical drawings of the interior, "scars" and inscriptions of experience (*Eleven Stitches in Cosmos (Un)Balanced*, 2011). The war experience holds a special place in a large number of works by young artists and students, often presented from the child's perspective, coinciding with the years of their childhood (series of short films from the Multimedia course: Anel Lepić and Bakir Terzimehić *The Box*, N. Šećeragić, *Smoke and Mirrors, Crust*, Esmir Prlja, *What Was It Like Growing Up in the War?*, 2012). A re-examination of memory, opening up traumatic fragments of the past and their "stitching" are the motifs of video works by Irena Sladoje (*Paper Can Take Anything*, 2010), reminding us that all recordings of the past are always one possible interpretation or story in which, as eloquently noted by the British historian Edward Hallett Carr (*What is History?*, 1961), individuals do not cease to be individuals, people do not stop being people, just because we do not know their names. Sometimes difficult memories and foreboding realities are eschewed in favour of protected areas of the imagination and play, places constructed by Dragana Nuić Vučković by seemingly naive and unskilled childlike drawings (*Hello Kitty, Flying Squad*, 2013-14), but which, upon closer inspection, reveal existential fears and anxieties. Retreating into inner worlds enables "disinterested" delight in the beauty of visual form: whether it be the beauty of forms in nature (Mirza Hasanefendić, *Venice Beach Pier*, digital print, 2013; Snježana Vasić, *Sculpture in Dialogue with Nature* cycle, 2012; Anesa Kadić, *The Poetics of Form*, 2014; Sanja Stanić Grujić, *Father and Son II*, 2015; Anita Ibukić in ceramics, through explorations of biomorphic and geometrical shapes in contemporary design forms) or the inspirational beauty of the female form in motion (Šejla Bratić, video work *Freeing Dance*; nudes in sculpture by Edin Lepir and Senad Patković; expressive burlap nudes by Sanela Husić Musabašić; prints on handmade collaged paper by Denis Haračić; complex forms of the female figure in sculpture by Ivana Mijić

yolu ise hareket halindeki kadın formunun ilham verici güzelliğini incelemektir (Šejla Bratić'in *Dansı Özgürleştirmek* başlıklı video işi; Edin Lepir ve Senad Patković'in çıplak heykelleri; Sanela Husić Musabašić'in etkileyici çuval bezi heykelleri; Denis Haračić'in el yapımı kolaj kâğıdına yapılmış baskıları; Ivana Mijić Čavlović'in kompleks kadın figürlerinden yaptığı heykeller; Mladen Čajić'in *Dinamikler, Uzey, Figürasyon* [2009] başlıklı resimlerinde, hareket halinde ve statik durumdaki bedenler arasındaki çok işlevli ilişkilerin incelenmesi ya da Adis Lukač'in *Yük, Duygu* [2006] başlıklı rölyeflerinin zarif lirizmi ve Nanda Agić'in *Polyhymnia* ve *Erato* başlıklı baskılarının rafine edilmiş zerafeti). Görsel form belirgin biçimde minimalist bir poetika aracılığıyla yüksek ruhani meselelerin incelendiği bir alana da dönüşebilir ayrıca (M. Hasanefendić'in, *Bir Dua Gibi* adlı dijital baskısı; Aldin Gaši'nin *Dördüncü Boyut* isimli tuvali, 2011; Vedad Dizdarević'in *Doğum* isimli üç boyutlu animasyonu, Blanka Bosnić Kraišnik'in *Kutsal Üçleme* isimli dökme demir heykeli; Alen Burazerović'in ışık ve karanlık arasındaki ilişkiyi inceleyen baskıları; Amela Ajanović'in sembolik daire motiflerine sahip gravür baskıları).

Sanatsal keşiflerin özünde, hayal gücünün, rüya vizyonlarının ve yabancılaşmanın, rüyaların görünen gerçeklikten daha gerçek olabildiği sonsuz bir imkân ve ifade özgürlüğü alanının içine dalmak vardır (Saša Džino, *Rüyaların Psikoanalitik Yorumu*, 2012); bu âlemde bir sandalye, kelebek kanatlarının ya da bir yumurta kabuğunun şeklini alabilir (Haris Jusović, *Yaratıcı Mobilya Konsepti: Gregg; Bay Kelebek*, 2012) ve bu şekilde tekdüze bir işlevselliği aşarak "güzelliğin bakanın gözlerinde olduğu"nu bize hatırlatır. Sanatsal keşiflerin oyunculuğu ve açıklığı, Ürün Tasarımı Bölümü'nde üretilen uygulamalı sanat eserlerinde, özellikle de genç kullanıcılara yönelik eserlerde görülmektedir: Bu eserler arasında hem erzak hem oyuncak işlevi gören çocuk masaları (Ena Begičević, *Scalino*); kendilerini farklı biçimlerde kullanmamız için bizi kışkırtan modüler forma sahip oyuncak sandık ve mobilyalar (Nevena Nikolić, *Benimİçin*, 2014; Sanjin Halilović, *Şekil ve İşlev*, 2011; Lamija Radončić, *Ayakkabı Dolabı*), gündelik sorunlara getirilen ilginç çözümler (Samir Sufi, *SlingsHOT*, çay bardağı, 2012) vardır; bunlar arasında ilginç animasyon ve karakter tasarımları (Edin Durmišević, *Crnoglav & Beloš, Şapkalı figür*, 2013-14), afişler (JazzFest için, G. Lizdek), (MESS için, Saraybosna üzerinde UFO'larla, A. Mržljak), (Saraybosna 1984 Kış Olimpiyatları'na dair nüktedan hatıraları içeren Ana Lukenda'nın *Eski Burun Geri Döndü'sü*, 2013) ve benzersiz tasarımlar vardır: Almedina Fehratović, *B:Kap*, 2014, 20. yüzyılın büyük sanatçılarına bir *homage* olan seramikten yapılmış bir ayaklı vazo koleksiyonudur, bu sanatçıların

Čavlović; painting studies of the polyvalent relations between bodies in motion and static bodies by Mladen Čajić - *Dynamics, Space, Figuration* (2009) or the gentle lyricism in reliefs by Adis Lukač *Burden, Emotion* (2006) and the refined elegance in the prints *Polyhymnia* and *Erato* by Nanda Agić). The visual form may also be a medium to explore higher, spiritual dimensions in pronounced minimalist poetics (M. Hasanefendić, *Like a Prayer*, digital print; canvas by Aldin Gaši, *Fourth Dimension*, 2011; 3-D animation by Vedad Dizdarević *Birth of the World*, cast iron sculpture *Holy Trinity* by Blanka Bosnić Kraišnik; prints by Alen Burazerović exploring the relationship between light and darkness; woodcut prints on canvas with symbolic circle motifs by Amela Ajanović).

Artistic exploration is, *per se*, delving into the world of the imagination, dream visions and estrangement, a space of endless possibility and freedom of expression where dreams may become more real than visible reality (Saša Džino, *Psychoanalytical Interpretation of Dreams*, 2012), and a chair may take the form of butterfly wings or the hull of an eggshell (Haris Jusović, *Creative Furniture Concept: Gregg; Mister Butterfly*, 2012), outgrowing its uniform functionality and reminding us that "beauty is in the eyes of the beholder". The playfulness and openness of exploration is also present in works of applied arts from the Product Design Department, particularly in works intended for young users: desks for children that double as supplies and toys (Ena Begičević, *Scalino*); toy chests and furniture in modular form that provoke various modes of use (Nevena Nikolić, *ForMe*, 2014; Sanjin Halilović, *Shape and Function*, 2011; Lamija Radončić, *Shoe Cabinet*), interesting solutions to everyday problems (Samir Sufi, *SlingsHOT*, teacup, 2012), including interesting works in animation and character design (Edin Durmišević, *Crnoglav and Beloš, Figure with Hat*, 2013-14), posters (for JazzFest, G. Lizdek), (for MESS, with UFOs above Sarajevo, A. Mržljak), (with witty reminiscences of the 1984 Winter Olympics in Sarajevo, Ana Lukenda, *Old Snout is Back*, 2013), and unique design: Almedina Fehratović, *Project B:Urn*, 2014, collection of ceramic urns as an *homage* to the great artists of the 20th century, with recognisable elements of their visual poetics, and *Bajaco*, 2003-4, a collection of cutlery by the same designer where the function is suppressed in favour of imaginative exploration of form through eating customs of various cultures. Unique design within the education process motivates artistic expression through smaller series of highly aesthetic (and often luxury) products whose free formal exploration overcomes the dominant functional approach of

estetik anlayışlarını içeren öğelere sahiptir; *Bajaco*, 2003-2004, ise çeşitli kültürlerin yemek gelenekleri aracılığıyla işlev yerine hayal gücünün forma dair keşiflerinin ön plana çıktığı bir çatal-bıçak takımıdır ve aynı tasarımcı tarafından üretilmiştir. Eğitim sürecindeki benzersiz tasarımlar sayesinde endüstriyel tasarımlara egemen olan işlevsel yaklaşımı aşan, oldukça estetik (ve çoğunlukla lüks) ürünler aracılığıyla özgür biçimsel araştırmalar ve sanatçıların kendini ifade etmeleri sağlanır. Bu, Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'ne özgü bir durumdur ve tasarım alanında teknik mükemmelliğe ve bireyselliğin önemine vurgu yapan bir yaklaşımı teşvik etmek amacıyla kullanılmıştır (Ismet Lisca, peçete halkası; Naida Begeta, grogren kurdeleden yapılmış çantalar, 2004; Amila Hrustić, *Platon'un Kâğıttan Elbise Koleksiyonu* - kâğıttan elbiseler, 2010; Mustafa Čohadžić, *Fojnica Tabağı*, 2012; T. Rizvanović, Hinamatsuri –dokunmuş kâğıt bebek, 2014; Azra Mehić, *N(e)ostalgija*— sözle yapılmış elbise, 2012).

Güzel Sanatlar Akademisi, 1980'lerin başıyla birlikte 1899'dan itibaren Protestan Kilisesi olarak hizmet veren binaya taşındı; burada sembolik olarak, sanatın karakteristik Saraybosna mizah anlayışı tarafından değerlendirildiği dinamik ve zengin bir kültürel tarihin izlerini kendi kültür dünyasında özümsemiştir. Bu yaklaşım yansımasını Iman Gavrankapetanović'in *Türkçeden Alınan Kelimeler Resimli Sözlüğü*'nün oyuncu, pop art üslubunda buldu. Aynı yaklaşımın özlü bir biçimde ifadesini bulduğu bir başka iş de, Ürün Tasarımı Bölümü öğrencilerinin (Adnan Alagić, Amila Hrustić, Bojan Kanlić) Güzel Sanatlar Akademisi önünde inşa edilen yeni köprü için yaptıkları tasarımlardır. "*Festina lente*" - "yavaşça acele et" (2007-2012) isimli köprü, zarif ve zeki bir yaklaşımla form ve içeriği güzel biçimde sentezler ve Bosna-Hersek'in başkentinde yaşamının ruhunu resmeder; burada küresel hayatın bir sembolü haline gelen gündelik hayatın kalabalık ritminde kaybolan ufak detaylar, karşılaşmalar ve konuşmalar muhafaza edilir, zaman yavaşlatılıp anın ve çevremizdeki dağların görüntüsünün tadı çıkarılmaya çalışılır. Merkezi spiral form, köprünün uzunlamasına akış hareketini engelleyip ona müdahale etmekte ve Saraybosnalıların favori deyişlerinden birini akla getiren uzaysal ve zamansal bir baygınlık halini simgelemektedir: "Hayat başka yerde daha iyidir ama burada daha güzeldir." Lejla Čehajić'in heykelleri de (*Minderpuza*, *Nostalji*, *Aynalı Kadın*) nükteli ve çekici bir biçimde bu etkiyi yaratırlar.

Geleneksel öğelerin çağdaş tasarımdaki yeri çeşitli eserlerde, özellikle de ilhamını geleneksel nakışlardan, halk hikâyelerinden, efsanelerden, eski metinlerden, geleneksel zanaatlardan alanlarda görülür (Ena Mulavdić, *Başörtüleri*, 2013; Sabrina Mejrić, *Arebica*, 2014—

industrial design. This course is specific to the Academy of Fine Arts in Sarajevo and is used to foster an approach of emphatic individuality and technical excellence in design (Ismet Lisca, napkin ring; Naida Begeta, collection of bags made from grosgrain ribbon, 2004; Amila Hrustić, *Plato Collection* - paper dresses, 2010; Mustafa Čohadžić, *Fojnica Plate*, 2012; T. Rizvanović, Hinamatsuri—woven paper doll, 2014; Azra Mehić, *N(e)ostalgia*—dress made of logos, 2012).

Ever since at the beginning of the 1980s, the Academy of Fine Arts moved into the representative building of the former Evangelical Church (from 1899), on a symbolic plain, it absorbed into its contemporary habitus the traces of a dynamic and rich cultural history where the creative benchmark was often set by the characteristic Sarajevo humour. In a playful pop art style, this approach is reflected in the *Illustrated Dictionary of Turkish Loanwords* by Iman Gavrankapetanović. This is also pithily illustrated by the design for the new bridge in front of the Academy of Fine Arts, the work of students from the Product Design Department (Adnan Alagić, Amila Hrustić, Bojan Kanlić). The bridge called "*Festina lente*" - "hurry slowly" (2007-2012), elegantly and intelligently, in a happy synthesis of form and content, depicts the spirit of living in the Bosnian-Herzegovinian capital: the endeavour to preserve the feeling for small details, encounters, conversations, for slowing down and enjoying the moment and the view of surrounding mountains amidst the busy rhythm of everyday life as the global signature of our times. Hence the central spiral form that interrupts and disturbs the longitudinal course of the bridge and represents a spatial and temporal syncope reminiscent of a favourite Sarajevo saying: "Elsewhere life is better, but here life is more beautiful." The sculptures of Lejla Čehajić (*Minderpuza*, *Nostalgia*, *Woman with Mirror*) also speak to this effect wittily and charmingly.

The presence of traditional elements in contemporary design is visible in numerous works, particularly in those inspired by traditional embroidery, folk tales and legends, old scripts, traditional crafts, etc. (Ena Mulavdić, *Head-scarves with Stamps*, 2013; Sabrina Mejrić, *Arebica*, 2014—graphic design works inspired by the Arabic script once used for writing Bosnian, where Arabic graphemes are subtly "woven" into a traditional Bosnian carpet, quill or embroidery; workshop on *Evaluating Traditional Crafts*, 2012-2014). Old Bosnian-Herzegovinian towns are also often a powerful artistic challenge (such as in the fairy-tale prints by Admir Ganić, *Between Sky and Earth*, 2014, *Traveling with the Heaven Boat*, 2015). "Things that surround us

ilhamlarını bir zamanlar Boşnakça yazı için kullanılan Arapçadan alan bu grafik tasarım eserleri, Arapça grafemleri geleneksel Bosna halılarının, tüylerinin veya nakışlarının içine incelikle “dokumakta”dır; bu konudaki bir başka eser de *Geleneksel Sanatları Değerlendirmek*, 2012-2014 başlıklı atölyedir). Sergideki eserlerde eski Bosna-Hersek kasabaları da güçlü bir sanatsal meydan okuma şeklinde karşımıza çıkar (Admir Ganić’in peri-masalı tadındaki baskıları *Gökyüzü ve Yeryüzü Arasında*, 2014, *Cennet Teknesiyle Seyahat Etmek*, 2015’de olduğu gibi). Çağdaş tasarımda geleneksel malzeme ve yaklaşımların kullanımını destekleyen, bir yandan da yemekler esnasında birlikte olmak ve zevk almanın önemini vurgulayan *Sofra Kültürü* başlıklı atölyelerinin başındaki sunumlarında, tasarım öğrencileri “Çevremizde yalnızca nesneler yok – gündelik hayatlarımızın parçaları da var,” diye yazarlar. Bu soruna yaratıcı bir yaklaşım getiren öğrencilerin eserleri, prestijli uluslararası mobilya fuarı IMM Cologne’un (2006) programına, *Product Plus*’un çağdaş tasarıma yaratıcı yaklaşımlar projesine ve *(D3) Schools Interior Design Projects*’e (Okul İç Tasarımlar Projesi) dahil edildi (2011, 2013).

Geçmişle kurulan yakın tinsel ilişkiler, çeşitli kültürlerle karşılaşmalara ve onlarla etkileşim kurmaya yol açacak biçimde genişler: *Dekoratif Motifler*’den başlayarak Esmir Prlja’nın Saraybosna camilerindeki duvar resimlerini akla getiren *Zamanın Katmanları* (2009) başlıklı resimlerine; Meliha Teparić’in akrilik tekniğiyle çağdaş kaligrafi yorumları sunuşuna (*Kaligrafik Yapılar I*, 2014; *Allah’ın Adının Titreşimleri*, 2007) ve Bojan Stojčić’in (2013) *Goya ile Konuşma*, Nikola Tesla’yı anlatan Enis Čišić’in (*Nikola Tesla’nın Sırrı*, 2014) grafik romanına dek, bu örnekler çoğaltılabilir. Japon sanatını olağanüstü biçimde yeniden yorumlayan işler de vardır sergide: origami tekniğinin özel ofis ortamları tasarlanırken kullanıldığı işler (Emina Sulejmani, *Nukku*) ve Ukiyo-e baskıların yanı sıra (Muhammed Kafedžić, *Ukiyo-e’nin 100 Görüntüsü* serisi) Japon sanatının yalnızca modernist Avrupa resminde değil, çağdaş tasarım, illüstrasyon, resimli kitaplar ve animasyondaki etkisine değinen eserler de vardır (*Nanso Satomi Hakkenden*, *Horyoji’nin Çatısında*, *Toyokuni Üslubunda, III*, 2011). Ana öğenin bir Japon kiraz ağacı olduğu *Masumiyete Dönüş* (2014) serisinin genç ressamı, Uzak Doğu’nun geleneksel manzara resminin güzelliği ve tinselliğinden ilham alır, taze bir bahar yağmuru atmosferini ve kiraz ağacının çiçek açtığı, zirve anının güzelliğini resmetmeye çalışır.

Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi’nden genç sanatların eserlerine yer veren bu sergi, aynı zamanda Saraybosna sanat ortamının tazeliğini ve gençliğini Pera Müzesi’ne taşımayı, (Ajla Salkić’in *Eller* başlıklı video çalışmasında olduğu gibi)

are not mere objects - they are fragments of our everyday lives,” wrote the design students in their introductory presentation of the workshop *Table Culture* that dealt with re-affirming traditional materials and modalities in contemporary design, but also with reinforcing the idea of togetherness and enjoyment during meals. An innovative approach to this problem resulted in the inclusion of this project in the programme of the prestigious international furniture fair IMM Cologne (2006), and then the *Product Plus* project of innovative approaches to contemporary design, and into the programme of *(D3) Schools Interior Design Projects* at the same fair (2011, 2013).

Communing with the past expands to encounters and interaction with various cultures: from *Ornamental Motifs* in paintings from the cycle *Layers of Time* (2009) by Esmir Prlja that evoke the murals of Sarajevo mosques and contemporary interpretations of calligraphy in works by Meliha Teparić done in wood and acrylic (*Calligraphic Structures I*, 2014; *Vibrations of the Name of Allah*, 2007), and *Conversation with Goya* by Bojan Stojčić (2013), the graphic novel about Nikola Tesla by Enis Čišić (*The Secret of Nikola Tesla*, 2014), to exceptionally original re-interpretations of Japanese art: origami technique in designing private working spaces (Emina Sulejmani, *Nukku*) and Ukiyo-e prints by Muhamed Kafedžić (cycle *100 Views of Ukiyo-e*) and its influence not only on modernist European painting, but also on contemporary design, illustration, comic books and animation (*Nanso Satomi Hakkenden*, *On the Roof of Horyoji after Toyokuni III*, 2011). In the cycle *Return to Innocence* (2014), in which the main building block is the Japanese cherry blossom, this young painter, inspired by the beauty and spirituality of traditional landscape painting of the Far East, wanted to convey the atmosphere of a fresh spring shower and the beauty of the moment in the blossoming crown of the cherry tree.

The exhibition of works by young artists from the Academy of Fine Arts in Sarajevo also strives to bring a breath of freshness and youth of the Sarajevo art scene into the Pera Museum and convey part of the atmosphere from our classrooms (Ajla Salkić, video work *Hands*).

We would like to thank the Pera Museum for entrusting us with this extraordinary opportunity to present the current moment of the Academy of Fine Arts in Sarajevo. We particularly appreciate the programmatic commitment of this institution to enrich its exhibition activities by presenting the work of fine arts academies from around the world. Museums today, to borrow from Boris

Akademi'deki sınıfların atmosferini kısmen burada yansıtmayı amaçlıyor.

Pera Müzesi'ne, içinde yaşadığımız dönemde Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nde üretilen sanat eserlerini sunma fırsatı verdikleri için teşekkür etmek isteriz. Pera Müzesi'nin, dünyanın farklı bölgelerinden güzel sanatlar akademilerinin işlerini ziyaretçilerine sunarak, kendi sergi faaliyetlerini zenginleştirme kararlılığını özellikle takdir ediyoruz. Boris Groys'in söylediği gibi, bugün müzeler artık tarihsel olanın benzersizliğinin gösterildiği yerler değildir; müzeler günümüzde çeşitli perspektif stratejilerinin saklandığı arşivlere dönüşmüş durumdadır. Bizler Saraybosna'nın güncel sanat ortamındaki perspektiflerden birini, Güzel Sanatlar Akademisi öğrencilerinin görme, hissetme ve içinde yaşadıkları çağı yorumlama biçimlerini bu sergi vesilesiyle ziyaretçilere sunduk. Çünkü Zulfikar Zuko Džumhur'un (*Bir Çarşı'nın Ardından* kitabında yer alan *Ölü Sultanların İntikamı*'nda) bilgece bir biçimde yazdığı gibi, "yalnızca imgeler kalır akılda; sözcüklerse daha ertesi günden düzenlerini değiştirirler."

Groys, are no longer places that showcase the uniqueness of the historical: rather, they are archives that store various strategies of perspective. We have offered one possible perspective of the contemporary art scene in Sarajevo, from the point of view of the students of the Academy of Fine Arts—their way of seeing, feeling and interpreting the time they live in, for "only images remain memorable, words change their order already the next day," as Zulfikar Zuko Džumhur once wisely wrote (*Revenge of the Dead Sultans/In: Obituary to a Bazaar*).

Katalog

Catalogue

THE VICES OF THE PRINCE

THE VICES OF THE PRINCE

THE VICES OF THE PRINCE

Polyhymnia

Aside yedirme ve leke baskı

Etching and aquatint

200 x 69 cm

2014

Nanda Agić 1983 yılında Saraybosna'da doğdu. 2014 yılında Profesör Amela Hadžimejlić-Kečo'nun danışmanlığında Baskı Sanatları Bölümü'nden mezun oldu.

Nanda Agić was born in Sarajevo in 1983. She graduated from the Printmaking Department in 2014 under the mentorship of Professor Amela Hadžimejlić-Kečo.

Erato

Aside yedirme ve leke baskı

Etching and aquatint

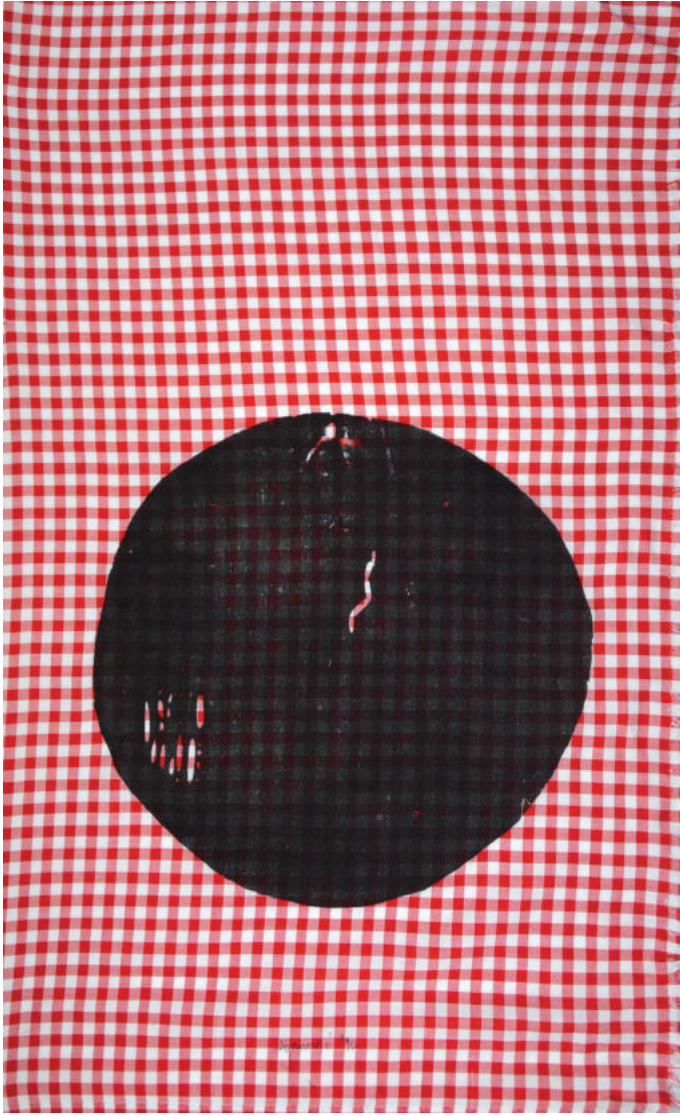
200 x 69 cm

2014

Amela Ajanović 1983 yılında Saraybosna'da doğdu. 2006 yılında Profesör Halil Tikveša'nın danışmanlığında Sanat Eğitimi ve Baskı Sanatları Bölümleri'nden mezun oldu ve 2011 yılında Baskı Sanatları Bölümü'nde, Halil Tikveša'nın sınıfında yüksek lisans derecesi aldı.

Amela Ajanović was born in Sarajevo in 1983. She graduated from the Art Education and Printmaking Departments in 2006 under the mentorship of Professor Halil Tikveša, and earned a Master's Degree at the Printmaking Department in 2011, in the class of Professor Halil Tikveša.

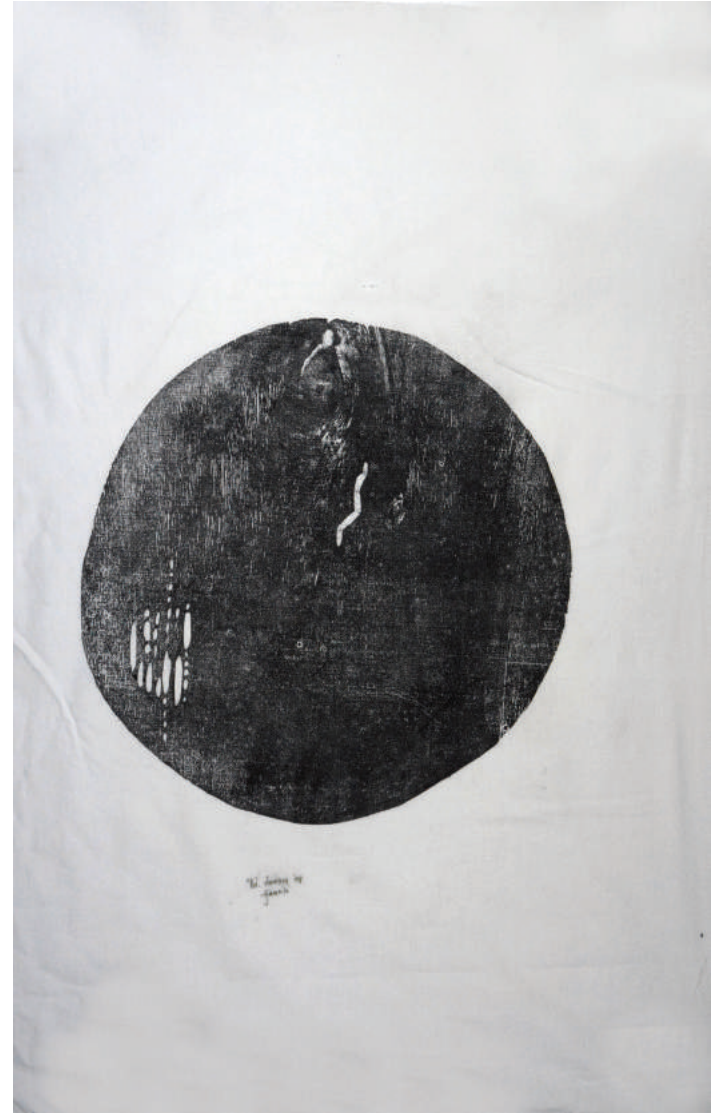
Daire 1/ Circle 1

Tuval üzerine ağaç baskı

Woodcut print on canvas

107 x 64 cm

2010

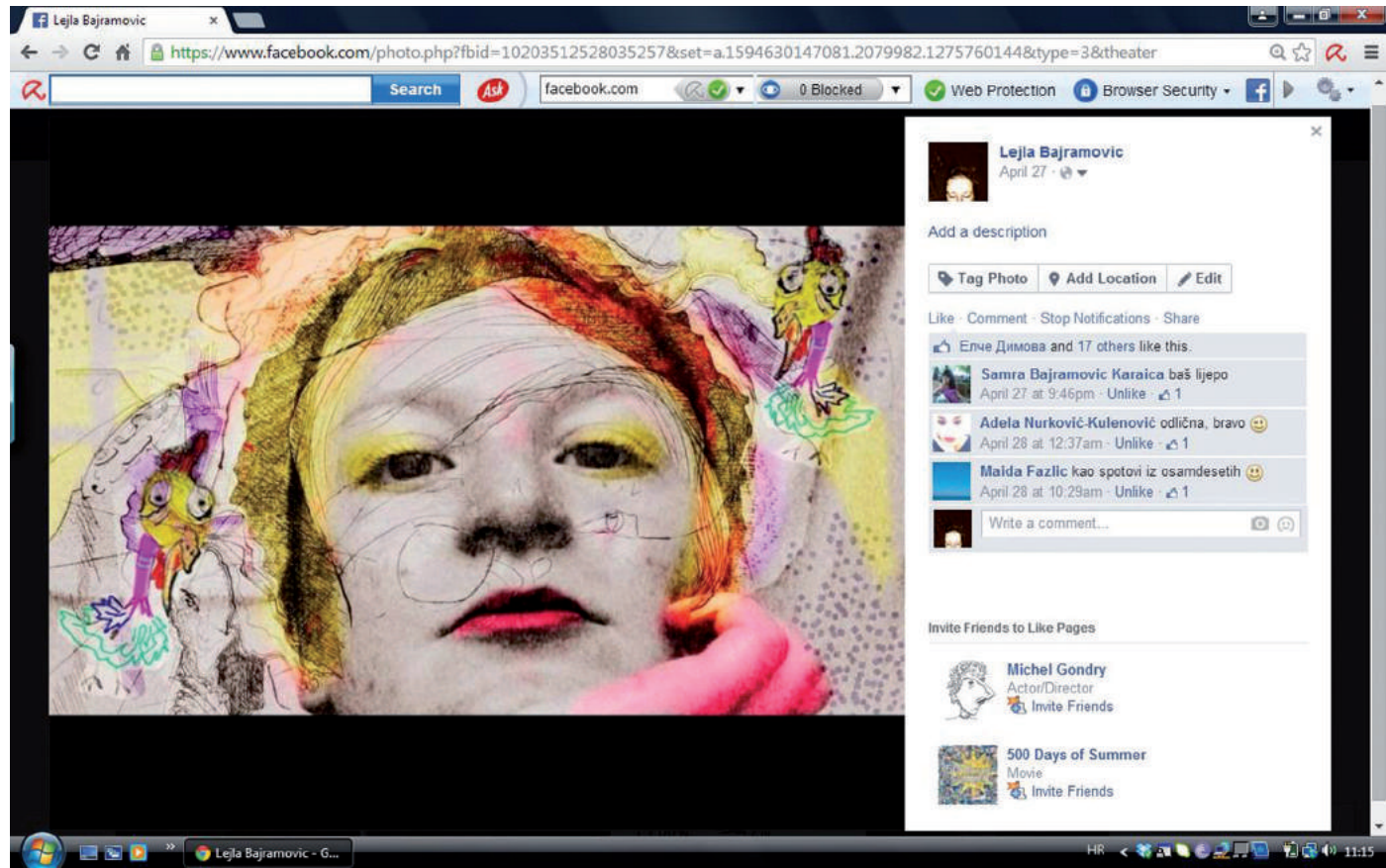
Daire 2 / Circle 2

Tuval üzerine ağaç baskı

Woodcut print on canvas

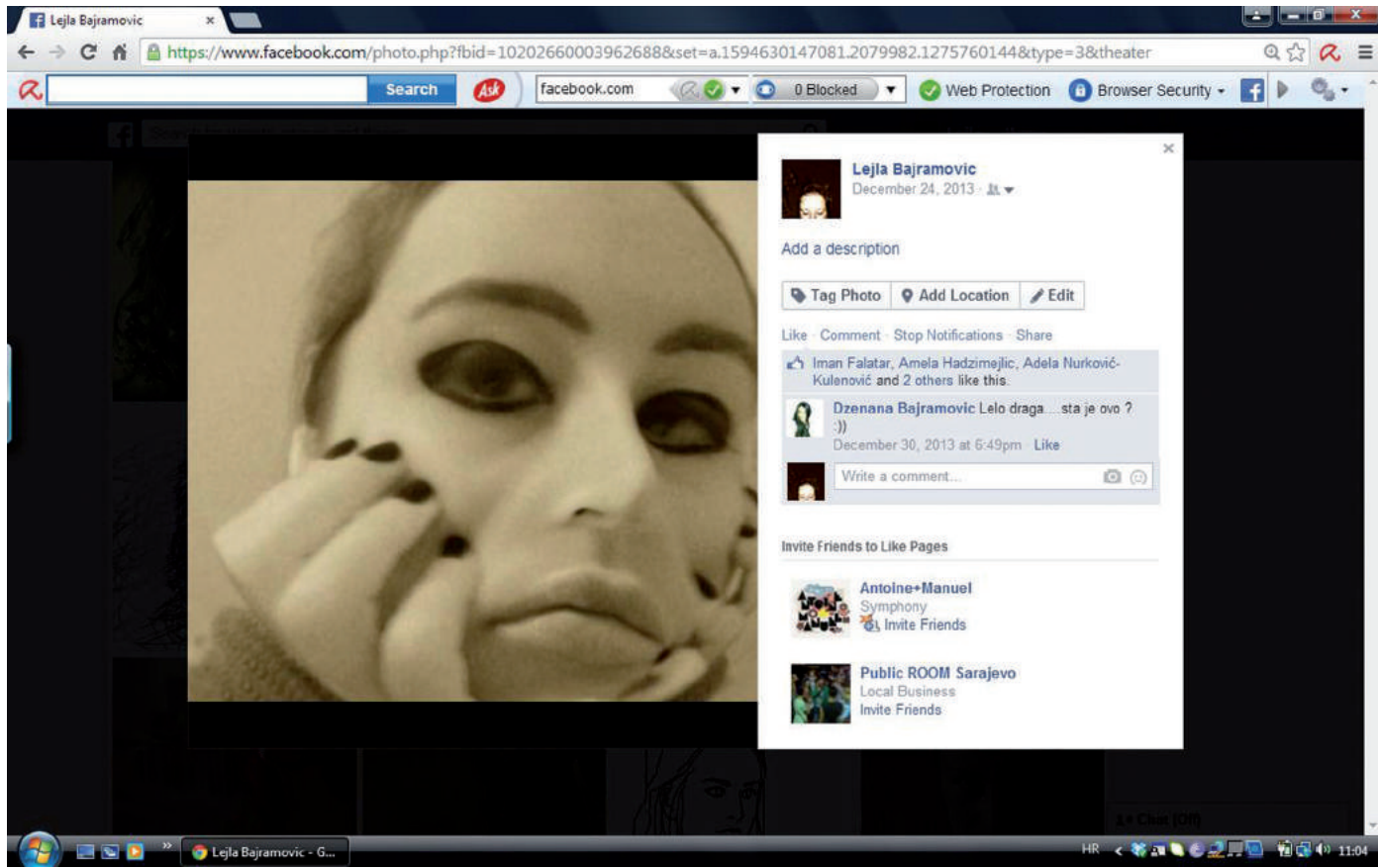
105 x 67 cm

2008

Lejla Bajramović 1983 yılında Saraybosna'da doğdu. 2009 yılında Profesör Halil Tikveša'nın sınıfında, Sanat Eğitimi Bölümü'nden mezun oldu. 2015 yılında Profesör Amela Hadžimejlić-Kečo'in sınıfında Baskı Sanatları Bölümü'nden yüksek lisans derecesi aldı. Çalışmaları sürerken Fransa'da École Supérieure d'Art d'Avignon'da iki yıl geçirdi.

Lejla Bajramović was born in Sarajevo in 1983. She graduated from the Art Education Department in 2009, in the class of Professor Halil Tikveša, and earned a Master's Degree at the Printmaking Department in 2015, in the class of Professor Amela Hadžimejlić-Kečo. During her studies, she spent two years at the École Supérieure d'Art d'Avignon in France.

**Bir Sosyal Ağda Kimliğin Görselleşmesi,
Bir Oto-Portrenin (Yapı)sökümü serisinden
“24 Aralık 2013 / 27 Nisan 2014”**

From the cycle *Visualisation of Identity
on a Social Network, (De)construction of
a Self-Portrait*, “24 December 2013 /
27 April 2014”

Dijital baskı

Digital print

2 parça, her biri 32 x 45 cm

2 pieces, each 32 x 45 cm

2014

Naida Begeta 1980 yılında Saraybosna’da doğdu. 2005 yılında Profesör Ognjenka Finci’nin danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü’nden mezun oldu.

Naida Begeta was born in Sarajevo in 1980. She graduated from the Product Design Department in 2005 under the mentorship of Professor Ognjenka Finci.

Çanta Koleksiyonundan
From the Collection of Bags

Dijital baskı
Digital print
100 x 70 cm
2004-2015

Ena Begićević 1990 yılında Zenica'da doğdu. 2013 yılında Profesör Jasna Mujkić'in danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu ve yüksek lisans çalışmalarını aynı bölümde Profesör Salih Teskeredžić'in sınıfında sürdürdü. Almanya'daki IMM Cologne fuarında Bosna-Hersek tasarım dünyasını tanıtarak özel ödül aldı.

Ena Begićević was born in Zenica in 1990. She graduated from the Product Design Department in 2013 under the mentorship of Professor Jasna Mujkić and continued graduate studies at the same Department, in the class of Professor Salih Teskeredžić. She received special recognition for promoting Bosnian-Herzegovinian design at the IMM Cologne fair in Germany.

Basamak / Scalino

Mobilya tasarımı

Furniture design

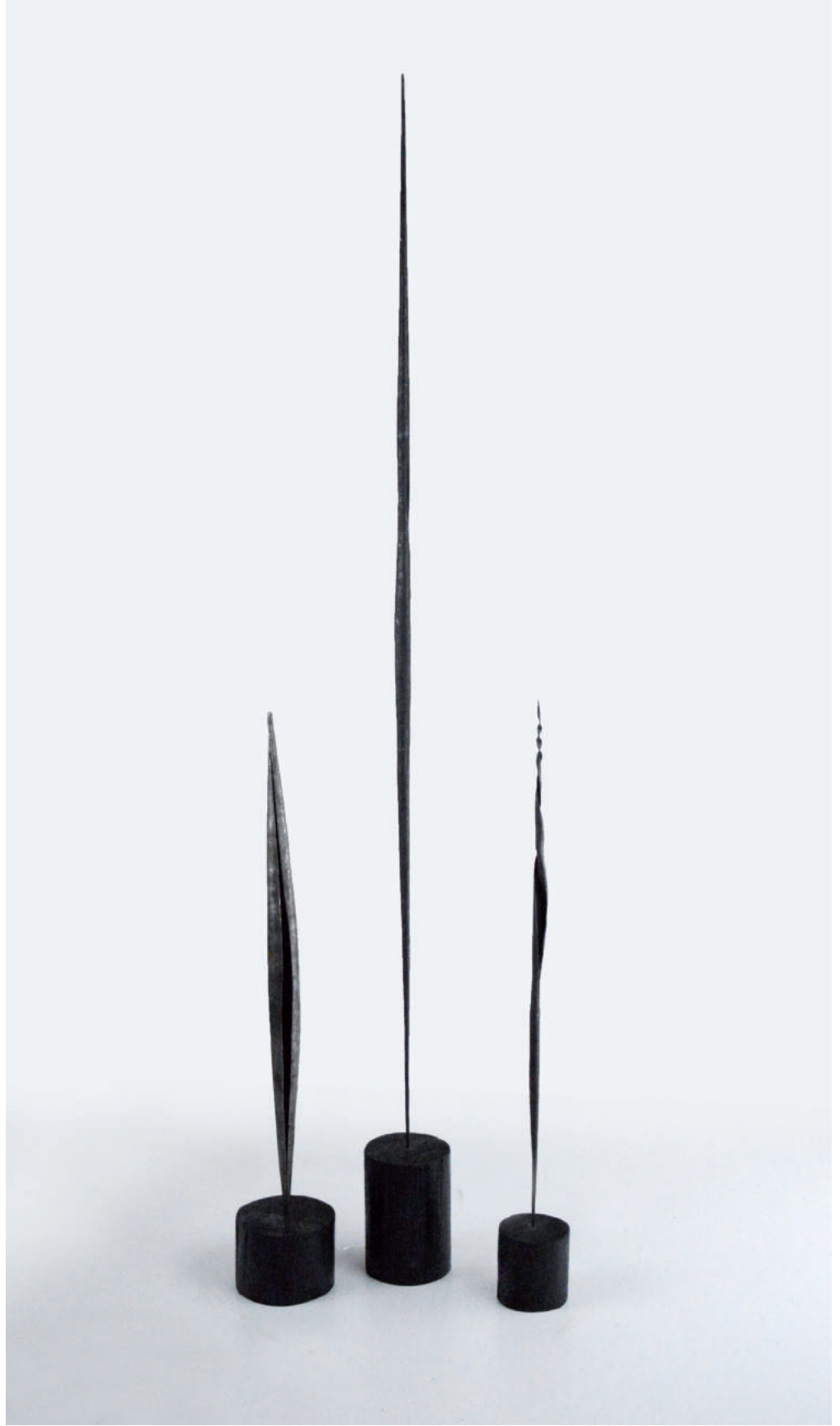
120 x 68 x 75 cm

2013

Blanka Bosnić-Kraišnik 1984 yılında Banja Luka'da doğdu. 2009 yılında Heykel Bölümü'nden Profesör Mustafa Skopljak'in danışmanlığında mezun oldu.

Blanka Bosnić-Kraišnik was born in Banja Luka in 1984. She graduated from the Sculpture Department in 2009, under the mentorship of Professor Mustafa Skopljak.

Kutsal Üçleme / Holy Trinity
Karışık teknik (dökme demir, teneke, ahşap)
Mixed media (cast iron, tin, wood)
55 x 9 cm; 110 x 8 cm; 58 x 6 cm
2007

Šejla Bratić 1993 yılında Almanya'nın Oberhausen şehrinde doğdu. 2012 yılında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Grafik Tasarım Bölümü'ne girdi ve halen eğitiminin üçüncü yılında. Novi Sad'da düzenlenen 2014 PDP Konferansı'ndaki fotoğraf yarışmasında "Yalnızlık" başlıklı serisiyle ikincilik ödülü kazandı.

Šejla Bratić was born in Oberhausen, Germany in 1993. She enrolled at the Graphic Design Department of the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2012 and is currently in her third year of studies. She won second place in the photography competition at the 2014 PDP Conference held in Novi Sad (for Poster Design and Photography) for her series "Loneliness".

Dansı Özgürleştirmek

Freeing Dance

Video

4'33"

2013-2014

Alen Burazerović 1989 yılında Saraybosna'da doğdu. 2008 yılında Saraybosna Uygulamalı Sanatlar Ortaokulu'nu bitirdi. Aynı yıl Profesör Salim Obralić'in sınıfında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Baskı Sanatları Bölümü'ne girdi. Ekim 2012'de mezun oldu. Halen Prime Time Production'da karakter animasyoncusu olarak çalışıyor.

Alen Burazerović was born in Sarajevo in 1989. He completed the Applied Arts Secondary School in Sarajevo in 2008. That same year, he enrolled at the Printmaking Department of the Academy of Fine Arts in Sarajevo, in the class of Prof Salim Obralić. He graduated in October 2012. He is currently working as a character animator at Prime Time Production.

İsimsiz / Untitled

Leke baskı

Aquatint

20,5 x 21,5 cm

2012

Ena Čabrić 1988 yılında Doboj'da doğdu. 2011 yılında “Savaş Sanatı” üzerine çalışmasıyla Grafik Tasarım Bölümü'nden mezun oldu. 2014 yılında aynı bölümden Yüksek Lisans derecesi aldı. *Bosna-Hersek üzerine istatistiksel verilerin grafik özeti - infografik* başlıklı çalışması, Bosna-Hersek ile ilgili 10 infografikten oluşuyor.

Ena Čabrić was born in Doboj in 1988. She graduated in 2011 from the Graphic Design Department with a work on “The Art of War”. In 2014, she earned a Master of Arts degree from the Graphic Design Department. Her work called *Infographic - graphic overview of statistical data on BiH* consisted of 10 infographics dealing with BiH.

İlkeyi Anlamak

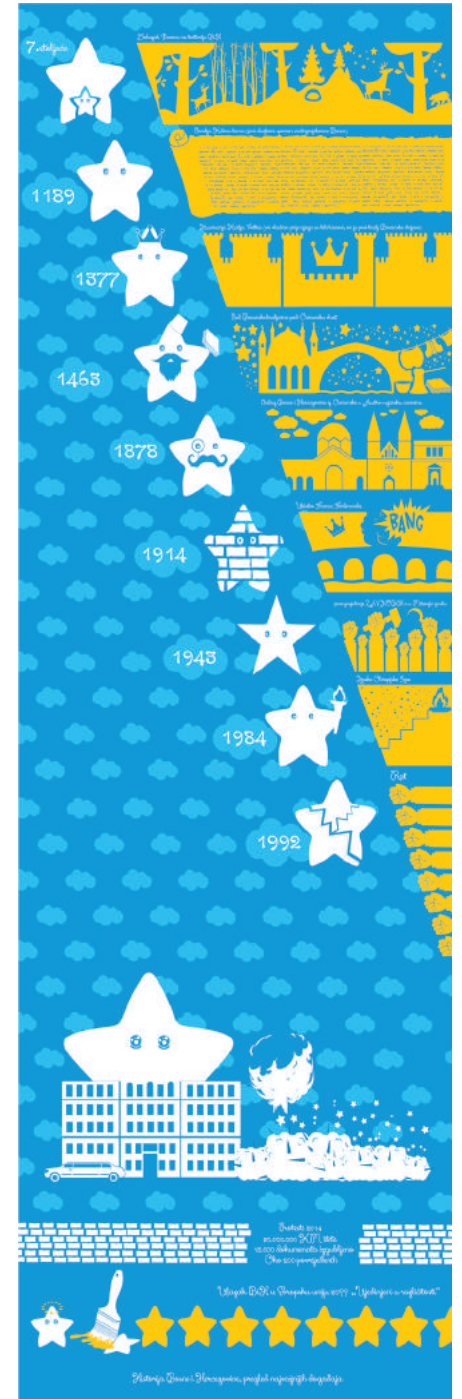
Understanding the Princip(le)

Dijital illüstrasyon

Digital illustration

100 x 70 cm

2014

Bosna-Hersek'in Tarihi - İnfografik

History of BiH- Infographics

Dijital illüstrasyon

Digital illustration

145 x 45 cm

2014

Enis Čišić 1980 yılında Saraybosna'da doğdu. 2013 yılında Profesör Radoslav Tadić'in sınıfında Sanat Eğitimi Bölümü'nden mezun oldu. Resimli kitaplar hazırlayan ve Marvel Comics için illüstratör olarak çalışan sanatçı, reklam endüstrisinde, grafik animasyon alanında da faaliyet gösteriyor.

Enis Čišić was born in Sarajevo in 1980. He graduated from the Art Education Department in 2013, in the class of Professor Radoslav Tadić. He is a comic book artist and illustrator currently working for Marvel Comics. He has extensive experience in the advertising industry, working as a motion graphic animator.

Basheskia & Edward EQ A.I.M.

**(Arkaplandaki resim: Midhat
Kapetanović, Edisa Čišić)**

Basheskia & Edward EQ A.I.M.

**(Background art: Midhat Kapetanović,
Edisa Čišić)**

Tanıtım videosu

Promo video

6'13"

2009

**Nikola Tesla'nın Sırrı (Karim
Zaimović'in hikâyesinden
uyarlanmıştır;**

Senaryo: Aleksandar Brezar)

*The Secret of Nikola Tesla (Based
on the story by Karim Zaimović;*

Scenario: Aleksandar Brezar)

Karışık teknik

Mixed media

100 x 70 cm

2014

Bir Kadının Portresi**Portrait of a Woman**

Karışık teknik

Mixed media

124 x 110 x 13,5 cm

2007

Lana Čmajčanin 1983 yılında Saraybosna'da doğdu. 2007 yılında Profesör Mustafa Skopljak'ın danışmanlığında Heykel Bölümü'nden mezun oldu. Eserlerini uluslararası alanda sergilemiş, konuk sanatçı programlarına katılmış, çalışmalarıyla çeşitli ödüller kazanmıştır.

Lana Čmajčanin was born in Sarajevo in 1983. She graduated from the Sculpture Department in 2007, under the mentorship of Professor Mustafa Skopljak. She has exhibited her work internationally and participated in residence programmes. She has won a number of awards and recognitions for her work.

Oto-portre / Self-portrait

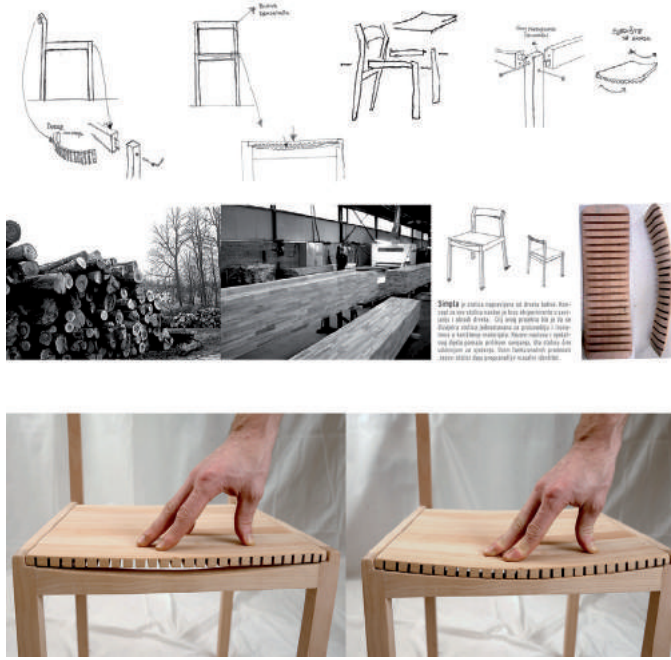
Rölyef

Relief

184,5 x 80,9 x 19 cm

2007

Sandalye *Simpla* / Chair *Simpla*

Ahşap, kayın (modeller cilt bakım yağı

kaplı masif ahşaptan yapılmıştır)

Wood, beech (models are made of solid wood with a coating of bio-oil)

75 x 42 x 47 cm

2012

Mustafa Čohadžić 1981 yılında Fojnica'da doğdu. 2012 yılında Profesör Ognjenka Finci'nin danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu. Belgrad'daki Mikser Tasarım Festivali'nde *Simpla* adlı sandalyesiyle Genç Balkan Tasarımcı ödülünü kazandı.

Mustafa Čohadžić was born in Fojnica in 1981. He graduated from the Product Design Department in 2012 under the mentorship of Professor Ognjenka Finci. He won the Young Balkans Designer award for the chair *Simpla* at the Mikser Design Festival in Belgrade.

Fojnica Tabağı / Fojnica Plate

Ahşap, kayın (modeller cilt bakım yağı

kaplı masif ahşaptan yapılmıştır)

Wood, beech (models are made of solid

wood with a coating of bio-oil)

40 x 12 x 3 cm

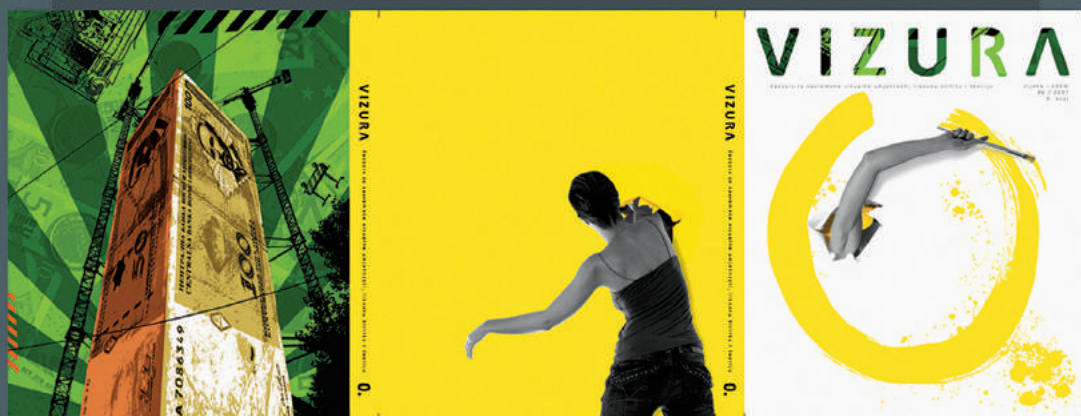
2012

Nerina Čorbadžić 1982 yılında Mostar’da doğdu. 2014 yılında Profesör Bojan Hadžihalilović’in danışmanlığında Grafik Tasarım Bölümü’nden mezun oldu. 2003 yılında kadınlara karşı şiddete mücadele konusunu işleyen afişiyile Magdalena Festival’de Altın Sutyen ödülünü ve 2004 yılında *Misafirperverliğinizden dolayı teşekkürler* başlıklı afişiyile ise Magdalena Yaratıcı İletişim Festivali’nde Gümüş Sutyen ödülünü ve yılın yeni sanatçısı ödülünü kazandı.

Adnan Suljkanović 1982 yılında Bihać’da doğdu. 2008 yılında Profesör Amra Zulfikarpašić’in danışmanlığında Grafik Tasarım Bölümü’nden mezun oldu. Magdalena Yaratıcı İletişim Festivali’nde 2003 ve 2004 yıllarında *Misafirperverliğinizden dolayı teşekkürler* ve *Minami Reklam Okulu* afişleriyle Gümüş Sutyen ödülünü ve 2004’de o yılın yeni tasarımcısına verilen Altın Sutyen ödülünü kazandı.

Nerina Čorbadžić was born in Mostar in 1982. She graduated from the Graphic Design Department in 2014 under the mentorship of Professor Bojan Hadžihalilović. She won the Golden Bra award at the 2003 Magdalena Festival for her poster on fighting violence against women. She won the Silver Bra award at the 2004 Magdalena Creative Communication Festival for her poster *Thank you for your hospitality* and the first prize – the Golden Bra for debutant of the year.

Adnan Suljkanović was born in Bihać in 1982. He graduated from the Graphic Design Department in 2008 under the mentorship of Professor Amra Zulfikarpašić. He won the Silver Bra award in 2003 and 2004 at the Magdalena Creative Communication Festival for his posters *Thank you for your hospitality* and *Minami Ad School*, and the first prize – the Golden Bra for debutant of the year in 2004.

VIZURA dergisi için tasarım
Design for VIZURA magazine

Dijital baskı
Digital print
100 x 70 cm
2007-2008

VIZURA - Review for contemporary visual art, art criticism, and theory of art
Design and layout: Nerina Čorbadžić and Adnan Suljkanović

Hareket Üzerine Çalışma 09**Motion Study 09**

Tuval üzerine yağlıboya

Oil on canvas

180 x 60 cm

2009

Mladen Ćajić 1985 yılında Sokolac'da doğdu. 2009 yılında profesörler Ibrahim Krzović ve Nusret Pašić'in danışmanlığında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Resim Bölümü'nden mezun oldu.

Mladen Ćajić was born in Sokolac in 1985. He graduated from the Painting Department at the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2009 under the mentorship of Professor Ibrahim Krzović and Professor Nusret Pašić.

Hareket Üzerine Çalışma 11

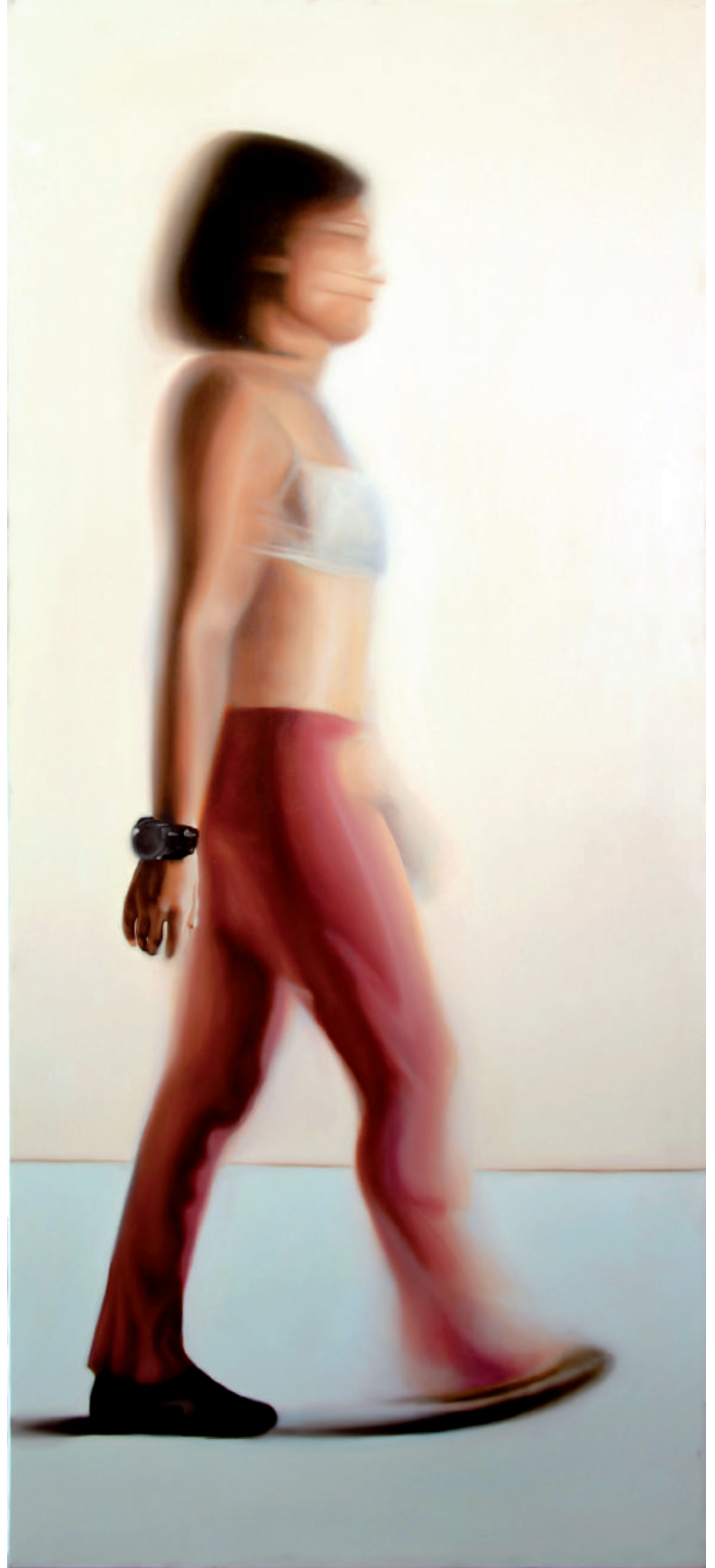
Motion Study 11

Tuval üzerine yağlıboya

Oil on canvas

180 x 80 cm

2009

Lejla Ćehajić 1978 yılında doğdu. 2004 yılında Profesör Mustafa Skopljak'ın sınıfında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Heykel Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisans tezinin başlığı *Tiyatro ve Kukla Tiyatrosu'nda Görsel ve Canlı Öğeler İlişkisi Işığında Heykel*'di. 2009 yılında Saraybosna'daki Collegium Artisticum Gallery'de düzenlenen Üçüncü Genç Bosna-Hersekli Sanatçılar Salonu'nda ödül kazandı. 2011'de Kenan Solaković Heykel Ödülü'nü ve aynı yıl Bosna-Hersekli Sanatçılar Birliği Altı Nisan Sergisi'nde büyük ödülü ve Bosna-Hersek'teki Mostarlı Sanatçılar Birliği EN FACE'ın "Özel ve Kamusal" isimli uluslararası ödülü kazandı.

Lejla Ćehajić was born in 1978. She graduated from the Sculpture Department at the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2004 in the class of Professor Mustafa Skopljak. Her Master's Thesis in Sculpture was titled: *Sculpture through the Play of Visual and Expressive Elements of Theatre and Puppet Theatre*. She won an award at the 3rd Salon of Young BiH Artists at the Collegium Artisticum Gallery in Sarajevo in 2009. She won the Kenan Solaković Award for Sculpture in 2011. That same year, she was the recipient of the GRAND PRIX at the Sixth of April Exhibition of the Association of Artists of BiH and the international award "Private and Public" of the EN FACE Association of Artists in Mostar, BiH.

Minderpuza

Karışık teknik

Mixed media

30 x 12 x 12 cm

2011

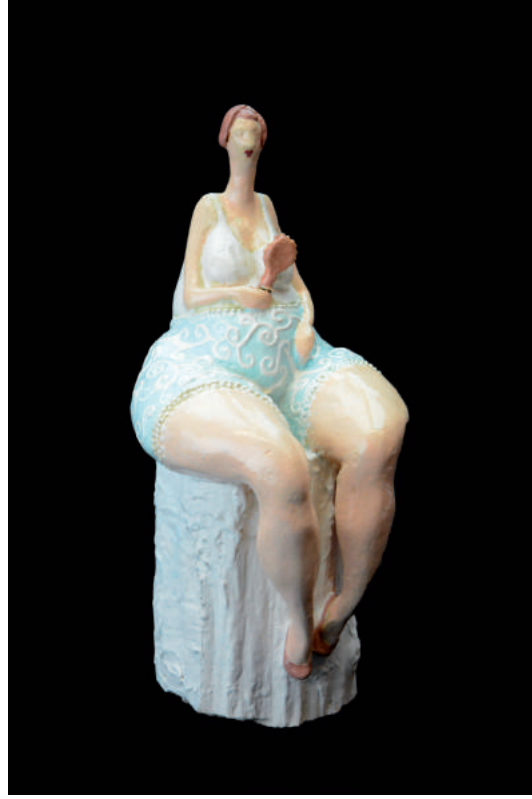
Nostalji / Nostalgia

Karışık teknik

Mixed media

30 x 13 x 14 cm

2013

Aynalı Kadın / Woman with Mirror

Karışık teknik

Mixed media

22 x 27 x 21 cm

2010

Vedad Dizdarević 1982 yılında Saraybosna'da doğdu. Halen Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Ürün Tasarımı Bölümü'nde ikinci sınıfa devam ediyor. Son on yılda 3 boyutlu animasyon alanında çalışıyor, özellikle animasyonlu TV reklamları ve web içerikleri üzerine yoğunlaşıyor, bunun yanı sıra iç ve dış mekân mimari görselleştirmeleri yapıyor.

Vedad Dizdarević was born in Sarajevo in 1982. He is in his second year of studies at the Product Design Department of the Academy of Fine Arts in Sarajevo. He has been working with 3D animation and visualisation for the past ten years, primarily producing animated TV commercials and web content, as well as architectural visualisation of exteriors and interiors.

Doğum / The Birth

3 boyutlu animasyon

3D animation

1'44"

2015

Şapkalı Figür / The Character With a Hat

Dijital baskı

Digital print

30 x 42 cm

2013

Edin Durmišević 1985 yılında Saraybosna'da doğdu. 2015 yılında Profesör Salim Obralić'in danışmanlığında Baskı Sanatları Bölümü'nden mezun oldu. 2008'de Animasyon Danışmanlık Okulu'nda karakter animasyonu alanında çalışmalarını tamamladı.

Edin Durmišević was born in Sarajevo in 1985. He graduated from the Printmaking Department in 2015 under the mentorship of Professor Salim Obralić. He complete a specialisation for character animation in 2009 as part of the Animation Mentor school for animation.

Črnoglav & Beloš

Dijital baskı

Digital print

42 x 30 cm

2011

**Rüyaların Kişisel Sanatsal İfade Yoluyla
Psikanalitik Yorumu**

Psychoanalytical Interpretation of
Dreams Through Personal Artistic
Expression

Bilgisayar grafiği

Computer graphics

2 parça, her biri 50 x 70,7 cm

2 pieces, each 50 x 70.7 cm

2012

Saša Džino 1988 yılında Saraybosna'da doğdu. 2011 yılında Amela Hadžimejlić-Kečo'nun danışmanlığında Baskı Sanatları Bölümü'nden mezun oldu ve 2014'te Profesör Amela Hadžimejlić'in sınıfında aynı bölümden yüksek lisans derecesini aldı.

Saša Džino was born in Sarajevo in 1988. He graduated from the Printmaking Department in 2011 under the mentorship of Professor Amela Hadžimejlić-Kečo, and received a Master's Degree from the same Department in 2014, in the class of Professor Amela Hadžimejlić.

Nedim Đikić 1983 yılında Saraybosna'da doğdu. 2006 yılında pratik çalışmalar alanında Profesör Mustafa Skopljak'ın, tez yazımında ise Profesör Ibrahim Krzović'in danışmanlığında Heykel Bölümü'nden mezun oldu.

Nedim Đikić was born in Sarajevo in 1983. He graduated from the Sculpture Department in 2006 under the mentorship of Professor Mustafa Skopljak for practical work and Professor Ibrahim Krzović for his thesis.

Kendi Aklının Mahpusu

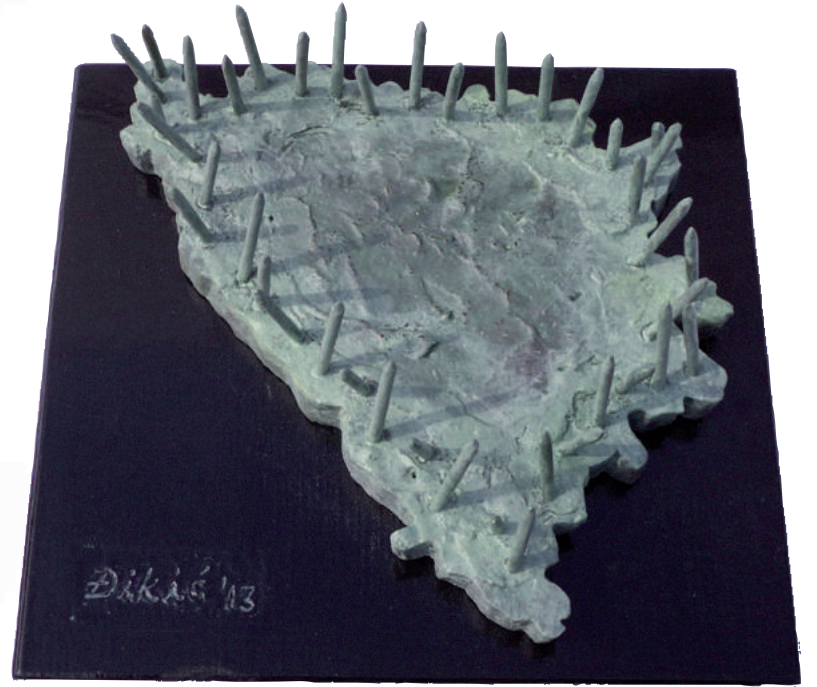
Prisoner of His Mind

Çelik ve polyester

Steel and polyester

28 x 22 x 28 cm

2012

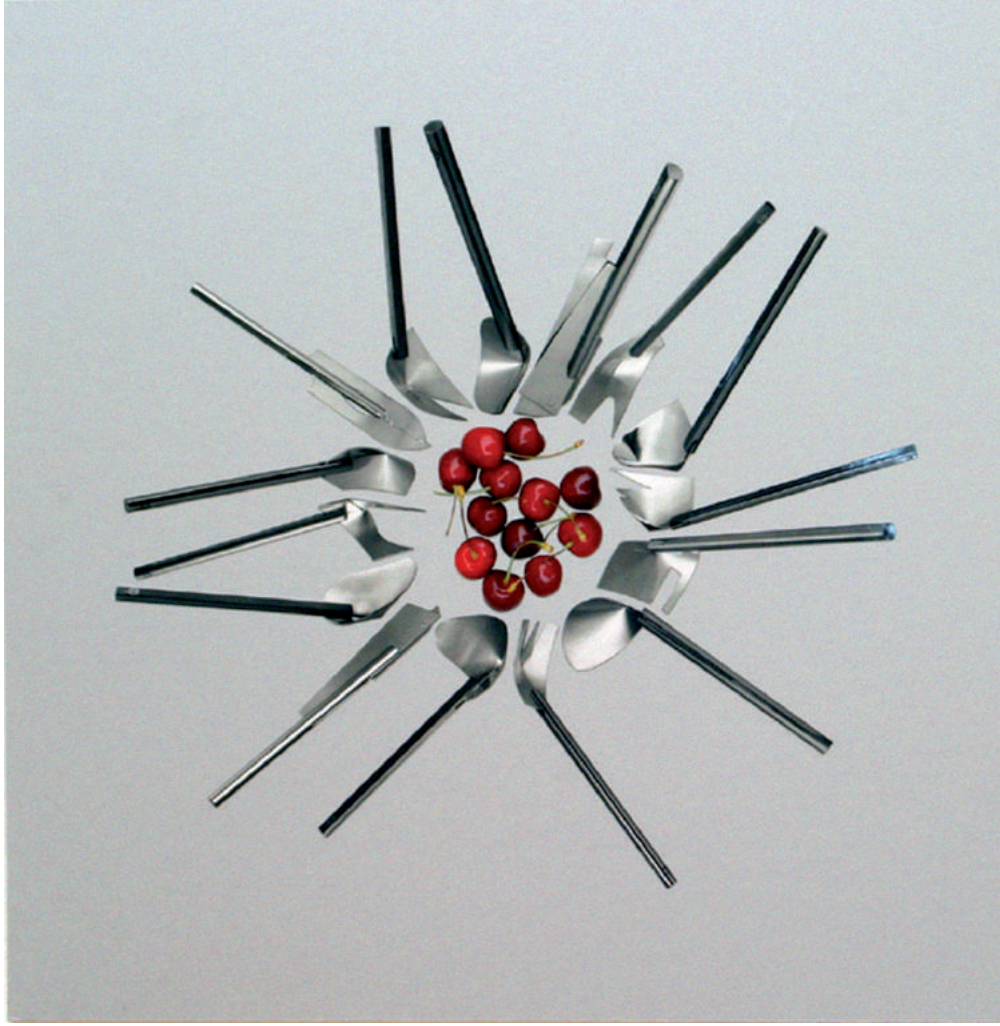
Benim Ülkem.... / My Country....

Karışık teknik (kâğıt hamuru, çelik, ahşap)

Mixed media (pulp, steel, wood)

25 x 23 x 28 cm

2013

Bajaco

Karışık teknik (gümüş, metal, plastik, ahşap)

Mixed media (silver, metal, plastic, wood)

39 adet 3 boyutlu model kaşık takımı, 8 adet paket

39 3D models of cutlery, 8 packagings

2004

Almedina Fehratović 1975 yılında Saraybosna'da doğdu. 2004 yılında Profesör Zlatko Ugljen'in danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu ve 2014 yılında Profesör Ognjenka Finci'nin danışmanlığında aynı bölümden yüksek lisans derecesi aldı.

Almedina Fehratović was born in Sarajevo in 1975. She graduated in 2004 from the Department of Product Design under the mentorship of Professor Zlatko Ugljen, and received her Master's degree in 2014 from the same department under the mentorship of Professor Ognjenka Finci.

B:Kap / B:Urn

Karışık teknik (seramik, plastik, ahşap, mukavva)

Mixed media (ceramics, plastic, wood, cardboard)

9 seramik kap, her biri 25 x 12 cm

9 ceramic urns, each 25 x 12 cm

2014

Evrenin Dengesini Bozmak İçin On Bir İğne
Eleven Stings in (Dis)balancing Universe

Linolyum baskı

Lino-engraving/printmaking

100 x 70 cm

2011

Taida Fitozović 1984 yılında Brčko'da doğdu. 2011 yılında Profesör Amela Hadžimejlić-Kečo'nun danışmanlığında Baskı Sanatları Bölümü'nden mezun oldu, halen aynı profesörün sınıfında yüksek lisans çalışmalarını sürdürüyor. 2008 yılında Bosna-Hersek Öğrenci Sanat Yapıtı Yarışması'nda baskı sanatları alanında birincilik ödülü kazandı.

Taida Fitozović was born in Brčko in 1984. She graduated from the Printmaking Department in 2011 under the mentorship of Professor Amela Hadžimejlić-Kečo and is currently enrolled in master's studies in her class. In 2008, she won first prize for printmaking in the Student Artwork Contest of the Federation of BiH.

Sava'nın yuvası / Sava's nest

Linolyum baskı

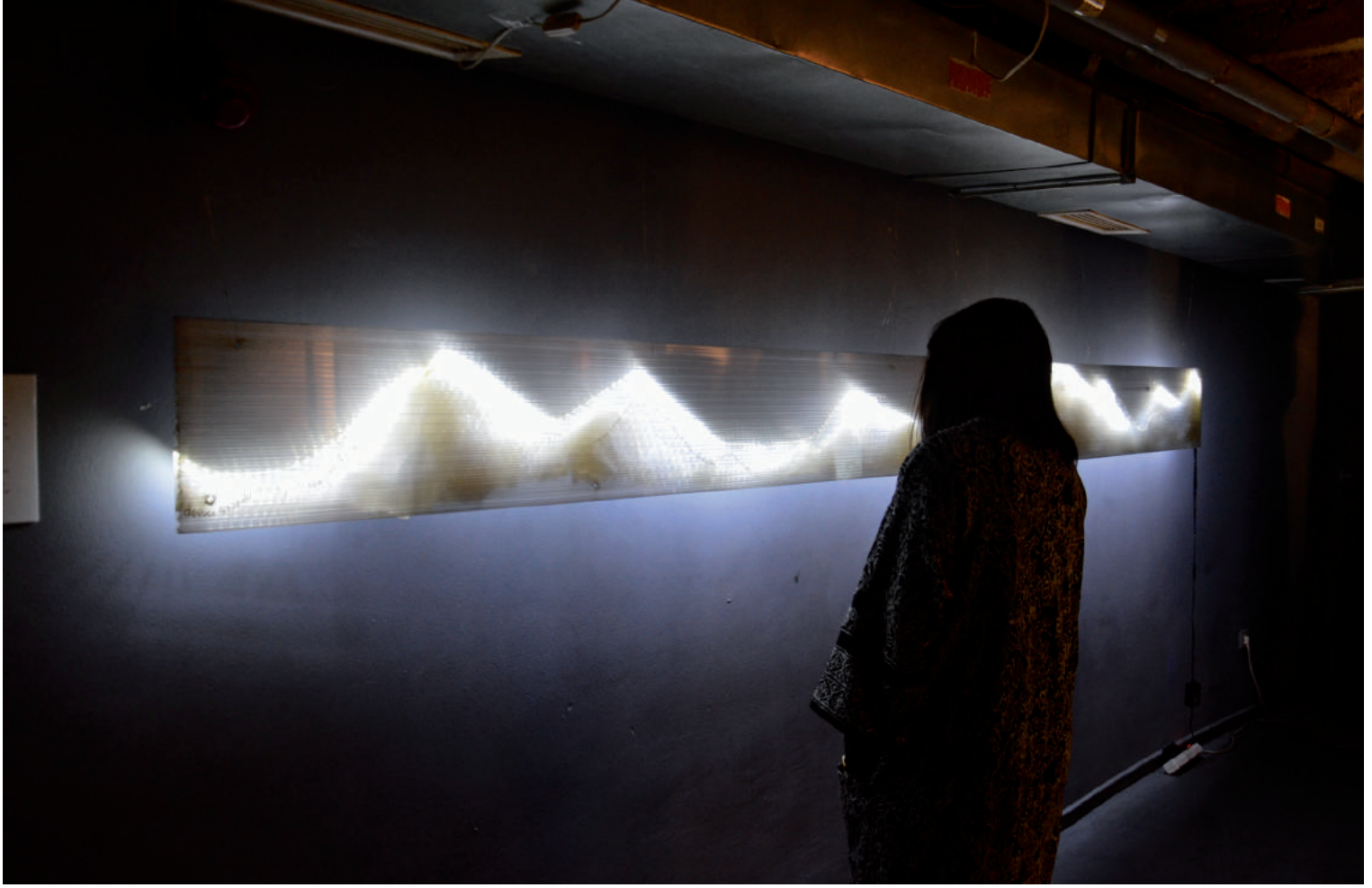
Lino-engraving/printmaking

70 x 100 cm

2014

Alma Gačanin 1988 yılında Saraybosna'da doğdu. 2012 yılında Profesör Radoslav Tadić'in danışmanlığında Sanat Eğitimi Bölümü'nden mezun oldu. Şu anda Profesör Amer Bakšić'in danışmanlığında Sanat Eğitimi Bölümü'nde yüksek lisans çalışmalarını sürdürüyor. *Benim Şehrim* eseriyle Avrupa Komisyonu Delegasyonu'nun desteğiyle Uluslararası İlişkiler Akademik Topluluğu'nun düzenlediği EYCI AR EXPO 2009'de ikincilik ödülü aldı.

Alma Gačanin was born in Sarajevo in 1988. She graduated from the Art Education Department in 2012 under the mentorship of Professor Radoslav Tadić. She is currently studying for a master's degree at the Art Education Department under the mentorship of Professor Amer Bakšić. She won 2nd prize at the EYCI AR EXPO 2009, organised by the Academic Society for International Relations with the support of the Delegation of the European Commission, for her work entitled *My City*.

Delta (Δ) / Delta (Δ)

Yerleştirme

Installation

30 x 400 cm

2015

Gökyüzü ve Yeryüzü Arasında / Between Sky and Earth

Leke baskı, rezervaj

Aquatint, reserve

72 x 102 cm

2014

Admir Ganić 1987 yılında Saraybosna'da doğdu. Profesör Salim Obralić'in danışmanlığında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Baskı Sanatları Bölümü'nden mezun oldu. Bosna-Hersekli Sanatçılar Birliği üyesidir. 2010 yılında Mostar'da öğrenciler arası baskı sanatları yarışmasında birincilik ödülü aldı.

Admir Ganić was born on 1987 in Sarajevo. He graduated in Academy of Fine Arts in Sarajevo, Department of Printmaking, with Professor Salim Obralić as his mentor. He is a member of the Association of Artists of Bosnia and Herzegovina. He won the First Prize in the field of printmaking on the competition for the artwork of students in Mostar in 2010.

Cennet Teknesiyle Seyahat Etmek

Travelling with the Heaven Boat

Leke baskı, rezervaj

Aquatint, reserve

102 x 72 cm

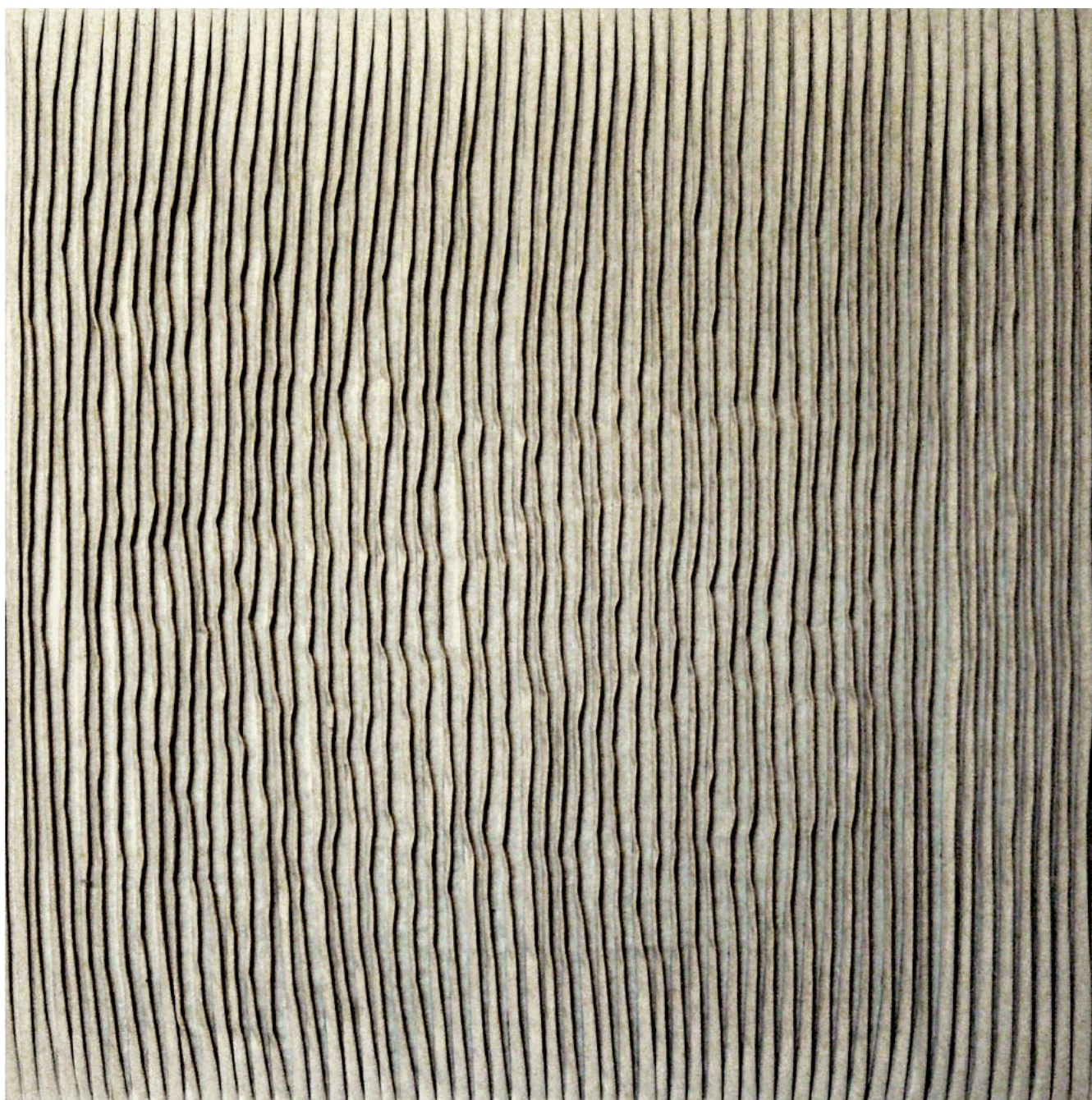
2015

Aldin GaŐi 1983 yılında Sırbistan, Kosovska Mitrovica’da doğdu. 2011 yılında Profesör Radoslav Tadić’in sınıfında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Sanat Eğitimi Bölümü’nden mezun oldu.

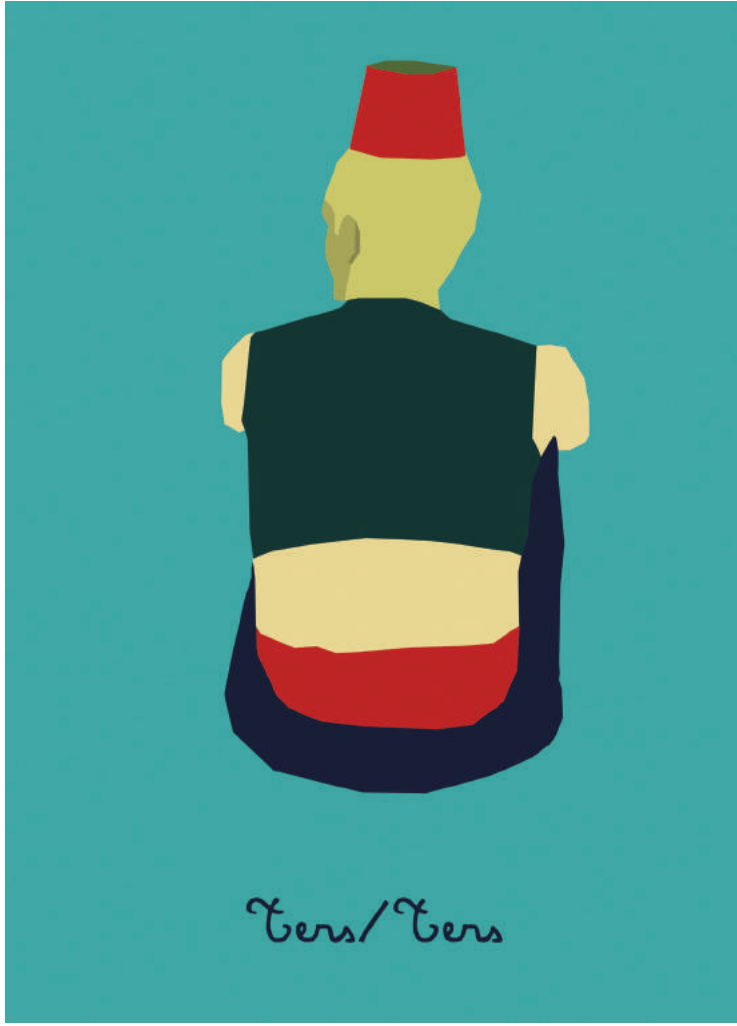
Aldin GaŐi was born in Kosovska Mitrovica, Serbia in 1983. He graduated from the Art Education Department at the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2011, in the class of Professor Radoslav Tadić.

Dördüncü Boyut
The Fourth Dimension
Tuval (keten bezi)
Canvas (linen, flax)
90 x 90 cm
2011

Iman Gavrankapetanović 1990 yılında Saraybosna'da doğdu. 2012 yılında Grafik Tasarım Bölümü'nden mezun oldu. 2011 yılında Belgrad'dan *Refoto* dergisinin düzenlediği ve 23 yaş altı genç sanatçıların katıldığı *Dragoljub Tošić* yarışmasında birincilik ödülü aldı. 2013 yılında Maribor Uluslararası Yaratıcı İletişim Festivali'nde en iyi yeni sanatçı ödülü Altın Sutyen'i kazandı. Aynı yıl, Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nde en iyi öğrenciye verilen *Alija Kučukalić* ödülünü aldı.

Iman Gavrankapetanović was born in Sarajevo in 1990. She graduated from the Graphic Design Department in 2012. In 2011, she won the first prize of the *Dragoljub Tošić* Memorial dedicated to young artists under 23, organised by the *Refoto* magazine from Belgrade. She won the Golden Bra for best debutant in 2013 at the International Festival of Creative Communication in Maribor. She received the *Alija Kučukalić* award for best student at the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2013.

Türkçeden Alınan Kelimeler Resimli Sözlüğü - Ters

Illustrated Dictionary of Turkish Loanwords - Ters

Vektör illüstrasyon / Adobe Illustrator

Vector illustration / Adobe Illustrator

100 x 70 cm

2012-2013

Türkçeden Alınan Kelimeler Resimli Sözlüğü - Şejtan (Şeytan)

Illustrated Dictionary of Turkish Loanwords - Şejtan

Vektör illüstrasyon / Adobe Illustrator

Vector illustration / Adobe Illustrator

100 x 70 cm

2012-2013

Jesenko Gavrić 1988 yılında Saraybosna'da doğdu. 2011 yılında Profesör Nusret Pašić'in danışmanlığında Resim Bölümü'nden mezun oldu.

Jesenko Gavrić was born in Sarajevo in 1988. He graduated from the Painting Department in 2011, under the mentorship of Professor Nusret Pašić.

Çığlık / Scream

Tuval üzerine yağlıboya

Oil on canvas

140 x 140 cm

2013

Tramvay Hattları II / Tramways II

Tuval üzerine akrilik / kolaj

Acrylic / collage on canvas

80 x 230 cm

2008

Edvin Granulo 1987 yılında Saraybosna'da doğdu. 2009 yılında Profesör Nusret Pašić'in danışmanlığında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Resim Bölümü'nden mezun oldu. *Alija Kučukalić* ödülünü ve 2008 yılında Mostar'daki Kraljica Katarina Gallery'nin düzenlediği mezun öğrenciler sergisinde resim ödülünü kazandı.

Edvin Granulo was born in Sarajevo in 1987. He graduated from the Painting Department at the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2009 under the mentorship of Professor Nusret Pašić. He received the *Alija Kučukalić* award and the award for painting at the graduating students exhibition in the Kraljica Katarina Gallery in Mostar in 2008.

Hurdalık XXL / Junkyard XXL

Kâğıt üzerine akrilik / kolaj

Acrylic / collage on paper

100 x 200 cm

2014

Modüler Mobilya – Şekil ve İşlev
Modular Furniture – Shape and Function

Endüstriyel mobilya tasarımı

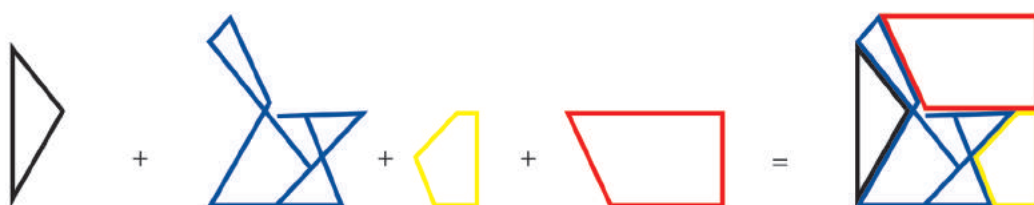
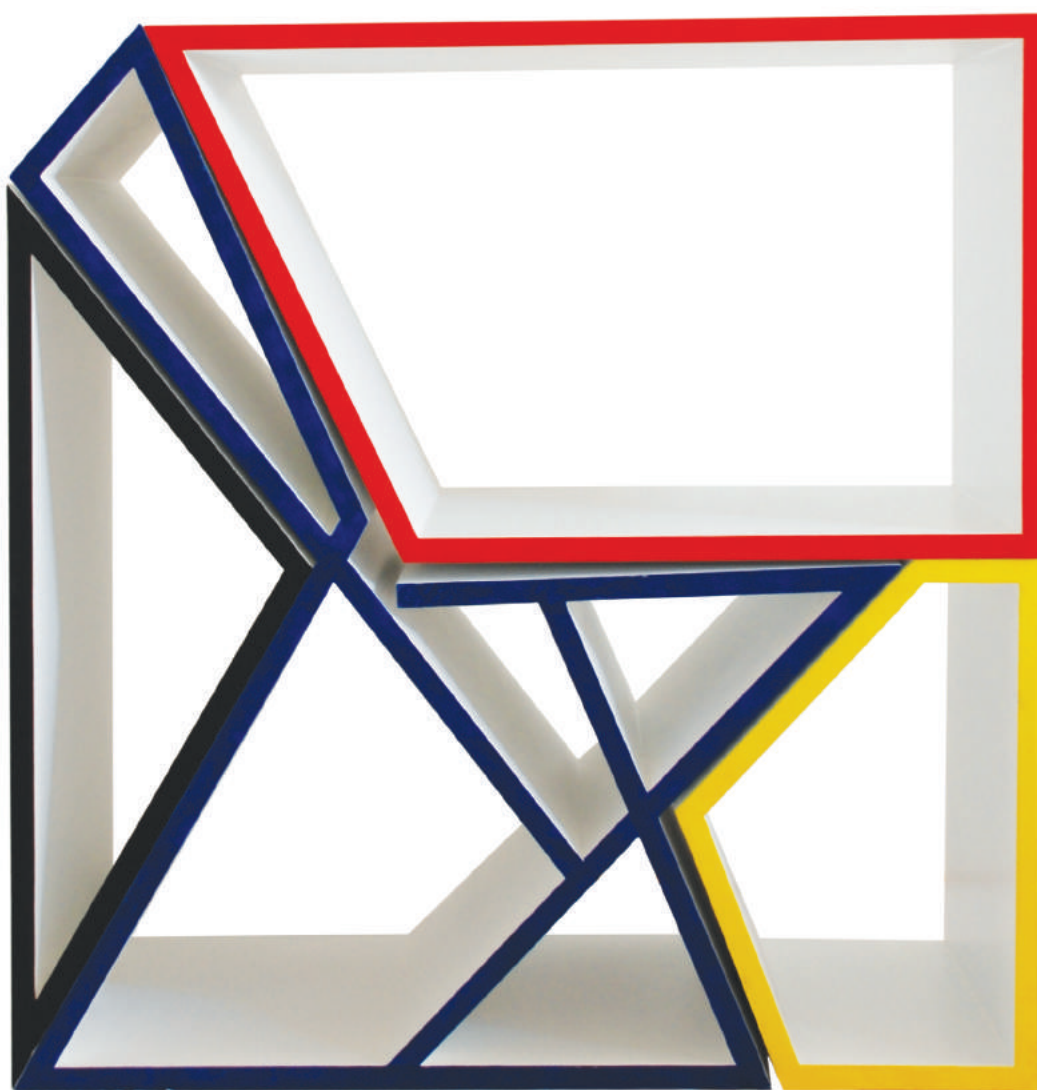
Industrial furniture design

78 x 40 x 82 cm

2011

Sanjin Halilović 1986 yılında Saraybosna'da doğdu. 2011 yılında Profesör Salih Teskeredžić'in danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu. Aralarında 2011 ve 2012 yıllarında Ljubljana Tasarım Ayı ve IMM Cologne 2013'ün de olduğu pek çok sergide yer aldı ve meslektaşı Mustafa Čohadžić ile 2013 yılında From Wood with Love uluslararası bölgesel ödülünü kazandı.

Sanjin Halilović was born in Sarajevo in 1986. He graduated from the Product Design Department in 2011 under the mentorship of Professor Salih Teskeredžić. He has participated in many exhibitions, such as the Month of Design in Ljubljana 2011 and 2012, IMM Cologne 2013, and together with his colleague Mustafa Čohadžić, he won the international-regional award From Wood with Love in 2013.

Neolitik Çağda Hegel / Hegel in the Neolithic

Baskı – leke baskı, kabartma

Print – aquatint, embossing

77 x 53 cm

2014

Denis Haračić 1991 yılında Travnik'te doğdu. Halen Profesör Amela Hadžimejlić-Kečo'nun danışmanlığında Baskı Sanatları Bölümü'nde öğrenci. EX-YU Baskı Yarışması'nın öğrenci kategorisinde ikincilik ödülü ve 2014 Bugojno Bienali'nde birincilik ödülü kazandı.

Denis Haračić was born in Travnik in 1991. He is currently enrolled at the Printmaking Department, under the mentorship of Professor Amela Hadžimejlić-Kečo. He won second prize at the EX-YU Print Competition in the student category, and first prize at the Bugojno Biennale in 2014.

Güzel / Beautiful

El yapımı kolajlı kâğıt üzerine baskı

– leke baskı, monotip

Print on handmade collaged paper –

aquatint, monotype

85 x 40 cm

2015

Bir Dua Gibi / Like a Prayer

Dijital baskı

Digital print

100 x 70 cm

2015

Mirza Hasanefendić 1975 yılında Saraybosna'da doğdu. 2012 yılında Bojan Hadžihalilović'in danışmanlığında Grafik Tasarım Bölümü'nden mezun oldu. Aralarında McCann Erickson, UNDP, Coca-Cola, NATO, Lek ve Mercator'un da olduğu reklam ajansları ve müşteriler için çalıştı. 2000 yılından bu yana Bosna-Hersek Uygulamalı Sanatlar Sanatçıları Birliği (ULUPUBIH) üyesidir. Fotoğraf çalışmalarına yeni motifler ararken yolu Los Angeles'a düşmüş ve 2012 yılında yerleşmiştir, profesyonel fotoğrafçı olarak çalışmaktadır.

Mirza Hasanefendić was born in Sarajevo in 1975. He graduated from the Graphic Design Department in 2012 under the mentorship of Professor Bojan Hadžihalilović. He has worked for various marketing agencies and clients, including McCann Erickson, UNDP, Coca-Cola, NATO, Lek and Mercator. He has been a member of the Association of Artists in Applied Arts of BiH (ULUPUBIH) since 2000. Seeking new motifs for his photography work, he ended up in Los Angeles where he settled down in 2012 and works as a professional photographer.

Venedik Plajı Rıhtımı / Venice Beach Pier

Dijital baskı

Digital print

70 x 100 cm

2013

İsimsiz (1) / Untitled (1)

Kâğıt üzerine lavi

Ink wash on paper

15 x 21 cm

2010

Amel Hodžic 1986 yılında Velika Kladuša'da doğdu. 2010 yılında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Resim Bölümü'nden mezun oldu. 2009'da Saraybosna Raiffaisen Bank resim ödülünü kazandı.

Amel Hodžic was born in Velika Kladuša in 1986. He graduated from the Painting Department at the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2010. He received the painting award of Raiffaisen Bank-Sarajevo, BiH in 2009.

İsimsiz (2) / Untitled (2)

Kâğıt üzerine lavi

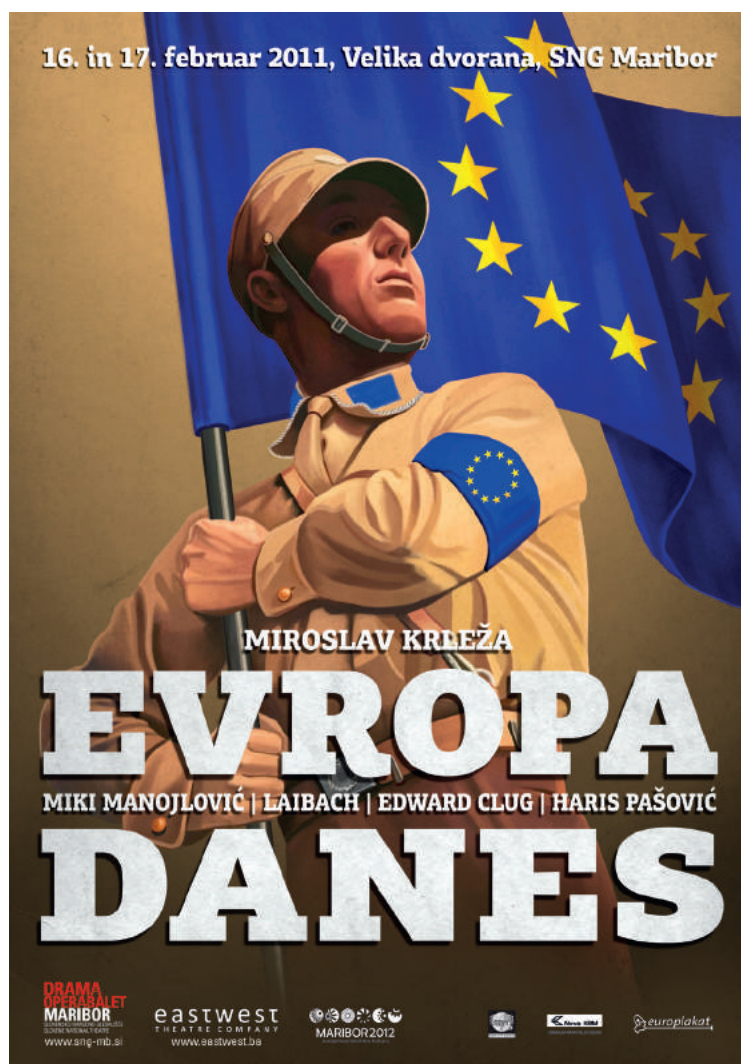
Ink wash on paper

15 x 21 cm

2010

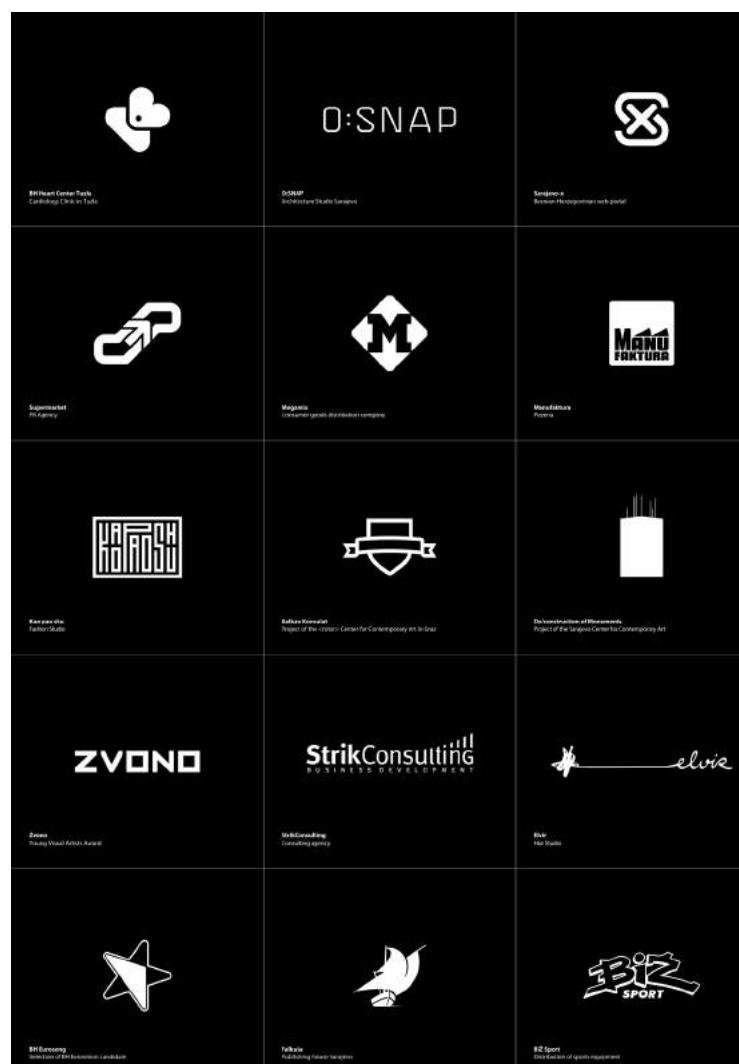
Enes Huseinćehajić 1978 yılında Saraybosna’da doğdu. 1997-1998’de Güzel Sanatlar Akademisi, Sanat Eğitimi Bölümü’ne girdi, Profesör Josip Alebić’in sınıfında okudu. Final projesini Yardımcı Doçent Jasmina Gavrankapetanović’in danışmanlığında tamamladı.

Enes Huseinćehajić was born in Sarajevo in 1978. He enrolled at the Art Education Department of the Academy of Fine Arts in 1997-1998, in the class of Professor Josip Alebić. He completed his final project under the mentorship of Asst. Prof. Jasmina Gavrankapetanović.

Evropa Danes

Dijital baski
Digital print
100 x 70 cm
2011

Logolar / Logotypes

Dijital baski
Digital print
100 x 70 cm
2010

Dženita Huseinović 1981 yılında Saraybosna'da doğdu. Saraybosna Uygulamalı Sanatlar Ortaokulu, Reklam Baskı Bölümü'nü bitirdi. 2005 yılında Emeritus Profesör Dževad Hozo'nun danışmanlığında Baskı Sanatları Bölümü'nden mezun oldu. 2011 yılında Profesör Salim Obralić'in danışmanlığında Baskı Sanatları Bölümü'nden yüksek lisans derecesi aldı. Gorica - Sovići 2013 Kültür Yazı'nda *Özel ve Kamusal* sergisinde ödül kazandı.

Dženita Huseinović was born in Sarajevo in 1981. She completed the Applied Arts Secondary School in Sarajevo, Department for Advertising Prints. She graduated from the Printmaking Department in 2005, under the mentorship of Emeritus Professor Dževad Hozo. She received her Master's Degree at the Printmaking Department in 2011, under the mentorship of Professor Salim Obralić. She received an award at the *Private and Public* exhibition - Gorica - Sovići Cultural Summer 2013.

Kukla – Uzay Baskıları / Marionette – Prints in Space

Karışık teknik (leke baskı, aside yedirme, rezervaj)

Mixed media (aquatint, etching, reserve)

2 parça, 29,5 x 37 cm / 29,5 x 49,4 cm

2 pieces, 29,5 x 37 cm / 29,5 x 49,4 cm

2010

Çıplak I / Nude I

Çuval bezi / gazete

Burlap / newspaper

100 x 66 x 90 cm

2006

Çıplak II / Nude II

Çuval bezi / gazete

Burlap / newspaper

100 x 50 x 150 cm

2006

Sanela Husić Musabašić 1985 yılında Banovići'de doğdu. 2014 yılında Profesör Mustafa Skopljak'ın danışmanlığında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nden mezun oldu.

Sanela Husić Musabašić was born in Banovići in 1985. She graduated from the Sculpture Department at the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2014, under the mentorship of Professor Mustafa Skopljak.

Kırmızı Çıplak / Red Nude

Yün / gazete

Wool / newspaper

32 x 40 x 28 cm

2015

Anita Ibukić 1978 yılında Bihać'da doğdu. 2005 yılında Profesör Zlatko Ugljen'in danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu ve 2012 yılında Profesör Salih Teskeredžić'in sınıfında aynı bölümden yüksek lisans derecesini aldı. MIKS 2014 – Uluslararası Seramik ve Cam Sergisi'nde fahri diploma kazandı. Bihać'daki Teknik Fakülte'de yardımcı doçent olarak çalışıyor.

Anita Ibukić was born in Bihać in 1978. She graduated from the Product Design Department in 2005, under the mentorship of Professor Zlatko Ugljen, and received a Master's Degree from the same Department in 2012, in the class of Professor Salih Teskeredžić. She was awarded the honorary diploma MIKS 2014 – International Exhibition of Ceramics and Glass. She is an Assistant Professor at the Technical Faculty in Bihać.

Masa aksesuarı *Elipso*

Table accessory *Elipso*

Seramik

Ceramic

10 adet 3 boyutlu model

10 pieces of 3D models

2012

Taida Jašarević 1979 yılında Saraybosna'da doğdu. 2002 yılında Profesör Dževad Hozo'nun danışmanlığında Baskı Sanatları Bölümü'nden mezun oldu ve 2007 ve 2010 yıllarında Profesör Akira Baba'nın sınıfında Japonya'daki Joshibi Sanat ve Tasarım Üniversitesi'nden yüksek lisans ve doktora derecelerini aldı. Grafik sanat alanında önemli uluslararası ve bölgesel ödüller kazandı; bunlar arasında Bosna-Hersek Sanatçılar Birliği Baskı Sanatları Ödülü (2015), Belgrad 2. Baskı Sanatları Trienali Onur Ödülü (2014), Polonya'daki Krakow Uluslararası Baskı Sanatları Trienali Ödülü (2012), Japon Baskı Sanatları Derneği Ödülü (2011) ve Çin'deki Guanlan Baskı Sanatları Bienali Ödülü (2011) sayılabilir.

Taida Jašarević was born in Sarajevo in 1979. She graduated from the Printmaking Department in 2002, under the mentorship of Professor Dževad Hozo, and received a Master's and Doctoral Degree at the Joshibi University for Art and Design in Japan, in 2007 and 2010, respectively, in the class of Professor Akira Baba. She has received important international and regional recognitions and awards for the graphic arts, including: Printmaking Award of the Association of Artists of Bosnia and Herzegovina (2015), Honorary Award at the 2nd Printmaking Triennial in Belgrade (2014), Award of the International Printmaking Triennial in Krakow, Poland (2012), Award of the Japanese Printmaking Association (2011), Award of the Guanlan Printmaking Biannual, China (2011).

Hepimiz Yıldızlardan Yapıldık

We're All Made of Stars

Yerleştirme, oyma işi (karışık teknik); el yapımı ve elle renklendirilmiş ince kâğıt
Kâğıt üzerine 4 adet baskı 90 x 75 cm; 4 el yapımı kâğıt 200 x 80 cm; gampi kâğıdı üzerine 4 adet baskı.

Installation, intaglio (mixed media);

handmade and hand-painted rice paper.

4 prints on paper 90 x 75 cm; 4 handmade

papers 200 x 80 cm; 4 prints on gampi

paper

2011

Haris Jusović 1987 yılında Prijepolje’de doğdu. 2010 yılında Profesör Amra Zulfikarpašić’in danışmanlığında Grafik Tasarım Bölümü’nden mezun oldu. 2009’da Güzel Sanatlar Akademisi’nde en iyi öğrenciye verilen *Alija Kučukalić* Ödülü’nü kazandı. Karim Zaimović Vakfı’nın Güzel Sanatlar Akademisi’nin başarılı öğrencilere verdiği bursu aldı. Admir Šljivnjak ve Zijah Jusufović ile birlikte Maribor – Magdalena 2010 Uluslararası Yaratıcı İletişim Festivali birincilik ödülünü Bosna-Hersekli müzik grubu Dubioza Kolektiv’in *Vidi, vidi, vidi* şarkısına çektiği müzik videosuyla aldı. ULUPUBIH Görsel İletişim Ödülü’nü kazandı.

Haris Jusović was born in Prijepolje in 1987. He graduated from the Graphic Design Department in 2010 under the mentorship of Professor Amra Zulfikarpašić. He received the *Alija Kučukalić* Award for best student at the Academy of Fine Arts in 2009. He is the recipient of the Karim Zaimović Foundation scholarship for achievement and results in studies at the Academy of Fine Arts. Together with Admir Šljivnjak and Zijah Jusufović, he won the first prize at the International Festival of Creative Communication in Maribor – Magdalena 2010 for the music video for the song *Vidi, vidi, vidi* by Bosnian-Herzegovinian band Dubioza Kolektiv. He received the ULUPUBIH Award for Visual Communications.

**Bay Kelebek – Yaratıcı
Mobilya Konsepti / Mister**
*Butterfly – Creative Furniture
Concept*
Dijital illüstrasyon
Digital Illustration
100 x 70 cm
2012

Gregg – Yaratıcı Mobilya Konsepti
Gregg – Creative Furniture Concept
Dijital illüstrasyon
Digital Illustration
100 x 70 cm
2012

KADIĆ, Anesa

100

Kadić Anesa 1990 yılında Saraybosna'da doğdu. 2013 yılında Profesör Mirsad Šehić'in danışmanlığında Heykel Bölümü'nden mezun oldu ve 2015'te Profesör Mirsad Šehić'in sınıfında aynı bölümden yüksek lisans derecesini aldı. 2011-12 akademik döneminde *Alija Kučukalić* en iyi öğrenci ödülünü aldı. 2013 MESS Festivali'ne, açılış için grup çalışması olarak hazırladığı bir yerleştirmeye katıldı.

Kadić Anesa was born in Sarajevo in 1990. She graduated from the Sculpture Department in 2013, under the mentorship of Professor Mirsad Šehić, and received a Master's Degree from the same Department in 2015 in the class of Professor Mirsad Šehić. She received the *Alija Kučukalić* Award for best student in the 2011-12 academic year. She participated in the 2013 MESS Festival in a group work to present the installation for the opening of the MESS Festival.

Biçimin Poetikası / Poetics of Form

Heykel – Lamine yün (Malzeme:
kâğıt, tel, yün, kenevir)

*Sculpture – Laminated wool (Material:
paper, wire, wool, hemp)*

122 x 160 x 60 cm

2014

Muhamed Kafedžić Muha 1977 yılında Zenica'da doğdu. 2007 yılında Profesör Radoslav Tadić'in sınıfında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Sanat Eğitimi Bölümü'nden mezun oldu ve 2012'de Profesör Sead Musić'in sınıfında Resim Bölümü'nden yüksek lisans derecesini aldı. Resim alanında Collegium Artisticum 2013 ödülünü kazandı.

Muhamed Kafedžić Muha was born in Zenica in 1977. He graduated in 2007 from the Department of Art Education at the Academy of Fine Arts in Sarajevo in the class of Professor Radoslav Tadić, and received a Master's Degree in 2012 at the Department of Painting in the class of Professor Sead Musić. He received the Collegium Artisticum 2013 award in the category of Painting.

Masumiyete Dönüş / Return to Innocence

Tuval üzerine akrilik

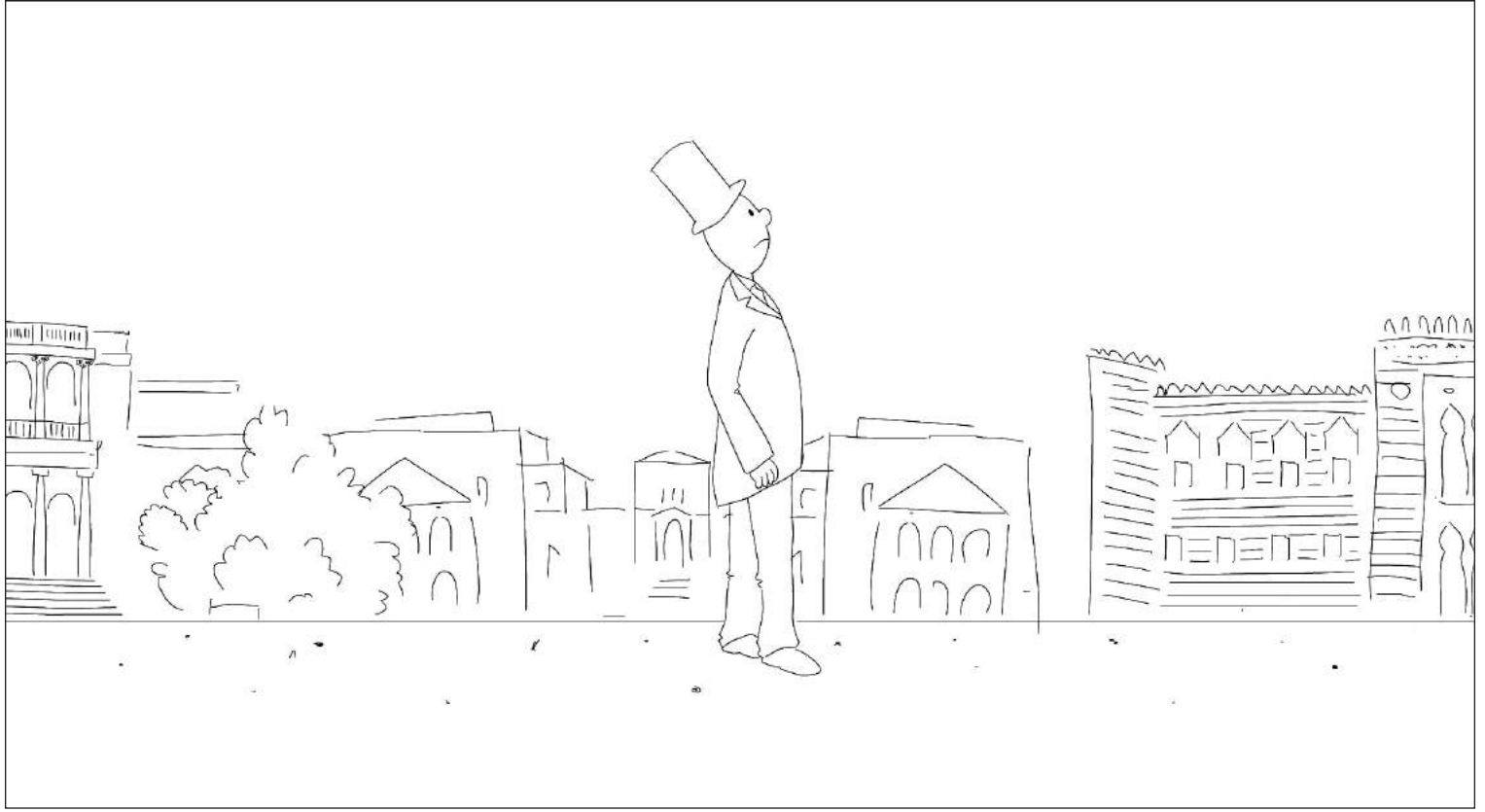
Acrylic on canvas

100 x 286 cm

2014

Eldar Kobašlić 1988 yılında Banja Luka'da doğdu. 2012 yılında Güzel Sanatlar Akademisi, Grafik Tasarım Bölümü'ne girdi.

Eldar Kobašlić was born in Banja Luka in 1988. He enrolled at the Graphic Design Department of the Academy of Fine Arts in 2012.

Dosta ba!

Animasyon

Animation

1'15"

2014

Marko Kusmuk 1985 yılında Saraybosna'da doğdu. 2007 yılında Profesör Nusret Pašić'in danışmanlığında Resim Bölümü'nden mezun oldu. Desiderio Sanzi'nin sınıfında Roma'daki Accademia di Belle Arti Resim Bölümü'nden yüksek lisans derecesini aldı. Profesör Miloš Šobajić'un sınıfında Belgrad Sanat ve Tasarım Fakültesi'nde doktora çalışmalarını tamamladı.

Marko Kusmuk was born in Sarajevo in 1985. He graduated from the Painting Department in 2007, under the mentorship of Professor Nusret Pašić. He received a Master's Degree from the Painting Department of the Accademia di Belle Arti in Rome, in the class of Professor Desiderio Sanzi. He completed doctoral studies at the Faculty for Art and Design in Belgrade, in the class of Professor Miloš Šobajić.

Yüzü ve Tersi 1 / Obverse and Reverse 1

Tuval üzerine yağlıboya

Oil on canvas

100 x 150 cm

2013

Anel Lepić 1989 yılında Bosna-Hersek, Visoko'da doğdu. Profesörler Radoslav Tadić ve Lemja Akşamija-Chabbouh'un danışmanlığında Sanat Eğitimi Bölümü'nden 2013 yılında mezun oldu, yüksek lisans derecesini profesörler Josip Alebić ve Lemja Akşamija-Chabbouh'un danışmanlığında Saraybosna Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisi'nden aldı.

Bakir Terzimehić 1989 yılında Visoko'da doğdu. Profesörler Radoslav Tadić ve Lemja Akşamija-Chabbouh'in danışmanlığında 2013 yılında Sanat Eğitimi Bölümü'nden mezun oldu ve şu anda Saraybosna Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisi'nde profesörler Josip Alebić ve Lemja Akşamija-Chabbouh'in danışmanlığında Sanat Eğitimi Bölümü'nde yüksek lisans çalışmalarını sürdürüyor.

Anel Lepić was born on in 1989 in Visoko, Bosnia and Herzegovina. He has graduated from the Department of Art Education under the mentorship of professors Radoslav Tadić, MA and Lemja Akşamija-Chabbouh, Ph.D., in 2013; and has earned his master's degree under the mentorship of professors Josip Alebić, M.A. and Lemja Akşamija-Chabbouh, Ph.D., at the Academy of Fine Arts, University of Sarajevo.

Bakir Terzimehić was born on in Visoko in 1989. He graduated from the Department of Art Education under the mentorship of professors Radoslav Tadić and Lemja Akşamija-Chabbouh in 2013 and is currently pursuing master's studies at the Art Education Department under the mentorship of professors Josip Alebić and Lemja Akşamija-Chabbouh at the Academy of Fine Arts, University of Sarajevo.

Kutu / The Box

Kısa film

Short film

4'07"

2012

Çıplak I / Nude I

Bronz döküm (bronz, taş)

Bronze casting (bronze, stone)

39 x 10 x 10 cm

2007-2008

Edin Lepir 1983 yılında Zenica'da doğdu. 2008 yılında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nden mezun oldu. Restorasyon ve Konservasyon Fakültesi'ne ve 2010 yılında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nde yüksek lisans bölümüne girdi. 2006 yılında dördüncü sınıf öğrencisiyken Bosna-Hersek'te düzenlenen "Kadın Bedeninin Kıvrımları" yarışmasında birinci oldu. 2009 yılında Kenan Solaković Heykel Ödülü'nü kazandı. Aynı yıl "Srebrenica-Potočari Anı Merkezi'nin İkinci Aşaması İçin Mimari Tasarım Konsepti" yarışmasında ikinci oldu.

Edin Lepir was born in Zenica in 1983. He graduated from the Sculpture Department at the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2008. He enrolled at the Faculty for Restoration and Conservation in Sarajevo and in 2010, he enrolled in master's studies at the Sculpture Department of the Academy of Fine Arts in Sarajevo. In 2006, as a 4th year student, he won first place in the BiH competition "Curves of the Female Body". She won the Kenan Solaković Award for Sculpture in 2009. That same year, he received the 2nd acquisition prize in the competition for the "Architectural Design Concept for the Second Phase of the Memorial Centre in Srebrenica-Potočari".

Çıplak II / Nude II

Bronz döküm (bronz, taş)

Bronze casting (bronze, stone)

25 x 12 x 51 cm

2007-2008

Ismet Lisica 1985 yılında Saraybosna'da doğdu. Profesör Ognjenka Finci'nin danışmanlığında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Ürün Tasarımı Bölümü'nde bitirme projesini tamamladı. 2007 yılında Karim Zaimović Vakfı bursunu kazandı. 2008-2010 arasında Bosna-Hersek'teki Erasmus Öğrencileri Ağı'nın temsilcisiydi. Patton Stiftung: Sustainable Trust Vakfı için küratörlük yapıyor. Potansiyelleri, başarıları ve yerel topluluklara yardım etme arzularıyla tanınan gençlerin birlikte geliştirip yürüttüğü bir ağ olan *The Global Shapers*'in üyesidir.

Ismet Lisica was born in Sarajevo in 1985. He prepared his final project at the Product Design Department of the Academy of Fine Arts in Sarajevo under the mentorship of Professor Ognjenka Finci. He received the Karim Zaimović Foundation scholarship in 2007. He was the representative of the Erasmus Students Network in BiH (2008-2010). He curates for the Foundation Patton Stiftung: Sustainable Trust. He is a member of *The Global Shapers*, a HUB network developed and run by young people notable for their potential and achievements, and the desire to contribute to their local communities.

Peçete halkası / Napkin ring

Koni ve silindir şeklinde kalıp üzerinde elle şekil verilmiş metal kâğıt. (Malzeme: bakır ve pirinç, cilalanmış veya çekiçle dövülmüş, düz, nikel-kaplı, gümüş-kaplı veya eski pirinç kaplı / 3 boyutlu olarak)
Metal sheet shaped by hand on conical and cylindrical mold. (Material: copper and brass, polished or hammered, plain, nickel-plated, silver-plated or treated with patina/ 3D model)
2015

Dubioza Kolektiv

Fotoğraf

Photography

50 x 69 cm

2014

Goran Lizdek 1982 yılında Saraybosna'da doğdu. Profesör Bojan Hadžihalilović'in danışmanlığında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Grafik Tasarım Bölümü'nde okudu. Aldığı çeşitli ödüllerden bazıları: 2006, NoVi Sad, 2. Öğrenci Afişleri Bienali Özel Ödülü; 2007, Maribor'da 9. Magdalena Festivali'nde "Reklamda Sanat" Özel Ödülü; 2009, Saraybosna, No Limit Reklam Festivali'nde En İyi Afiş alanında Özel Ödül; 2014, Saraybosna, Yılın Fotoğrafı yarışmasında En İyi Yaratıcı Fotoğraf.

Goran Lizdek was born in Sarajevo in 1982. He studied at the Graphic Design Department of the Academy of Fine Arts in Sarajevo, under the mentorship of Professor Bojan Hadžihalilović. He has received numerous awards, including: Special Award at the 2nd Student Poster Biennial, 2006, Novi Sad, Special Award "Art in Advertising" at the 9th Magdalena Festival, 2007, Maribor; Special Award for Best Poster at the No Limit Advertising Festival, 2009, Sarajevo; Best Creative Photograph at the Photograph of the Year in 2014, Sarajevo.

Jazzfest 2010

Afiş

Poster

100 x 70 cm

2010

Duygu / Emotion

Karışık teknik

Mixed media

33 x 25 cm

2006

Adis Lukač 1982 yılında Saraybosna'da doğdu. 2006 yılında Profesör Mustafa Skopljak'ın danışmanlığında Heykel Bölümü'nden mezun oldu ve 2013'te aynı bölümden Profesör Mustafa Skopljak'ın sınıfında yüksek lisans derecesini aldı. Kişisel ve grup sergileri dışında pek çok önemli uluslararası heykel sempozyumuna katıldı. 2011 yılında ilk Bosna kralı Tvrtko I Kotromanić'in anıtı için açılan konsept tasarım yarışmasını kazandı ve bu anıt 2012 yılında Tuzla'da üretilip halka sunuldu.

Adis Lukač was born in Sarajevo in 1982. He graduated from the Sculpture Department in 2006, under the mentorship of Professor Mustafa Skopljak, and received a Master's Degree from the same Department in 2013, in the class of Professor Mustafa Skopljak. Apart from individual and collective exhibitions, he has also participated in a number of important international sculpture symposia. In 2011, he won the competition for the concept design for the monument to the first Bosnian king Tvrtko I Kotromanić, which was produced and unveiled in 2012 in Tuzla.

Yük / Burden
Karışık teknik
Mixed media
50 x 30 cm
2006

LUKENDA, Ana

(Mersiha Karić ile ortak çalışma / in collaboration with Mersiha Karić)

Ana Lukenda 1984 yılında Čapljina'da doğdu. 2011 yılında Profesör Bojan Hadžihalilović'in danışmanlığında Grafik Tasarım Bölümü'nden mezun oldu. Halen Grafik Tasarım Bölümü'nde yüksek lisans çalışmalarını sürdürüyor.

Ana Lukenda was born in Čapljina in 1984. She graduated from the Graphic Design Department in 2011, under the mentorship of Professor Bojan Hadžihalilović. She is currently pursuing master's studies at the Graphic Design Department.

Eski Burun Geri Döndü

Old Snout Is Back

Dijital baskı

Digital print

100 x 70 cm

2013

Vratila se stara njuška.

MEHIĆ, Azra

120

Azra Mehić 1981 yılında Saraybosna'da doğdu. 2012 yılında Profesör Ognjenka Finci'nin danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu.

Azra Mehić was born in Sarajevo in 1981. She graduated from the Product Design Department in 2012 under the mentorship of Professor Ognjenka Finci.

***N(e)ostalji* logo kâğıt-elbise**

N(e)ostalgija logotype paper-dress

2012

Kemal Mehmedović 1988 yılında Saraybosna'da doğdu. 2011 yılında Profesör Nusret Pašić'in danışmanlığında Resim Bölümü'nden mezun oldu.

Kemal Mehmedović was born in Sarajevo in 1988. He graduated from the Painting Department in 2011, under the mentorship of Professor Nusret Pašić.

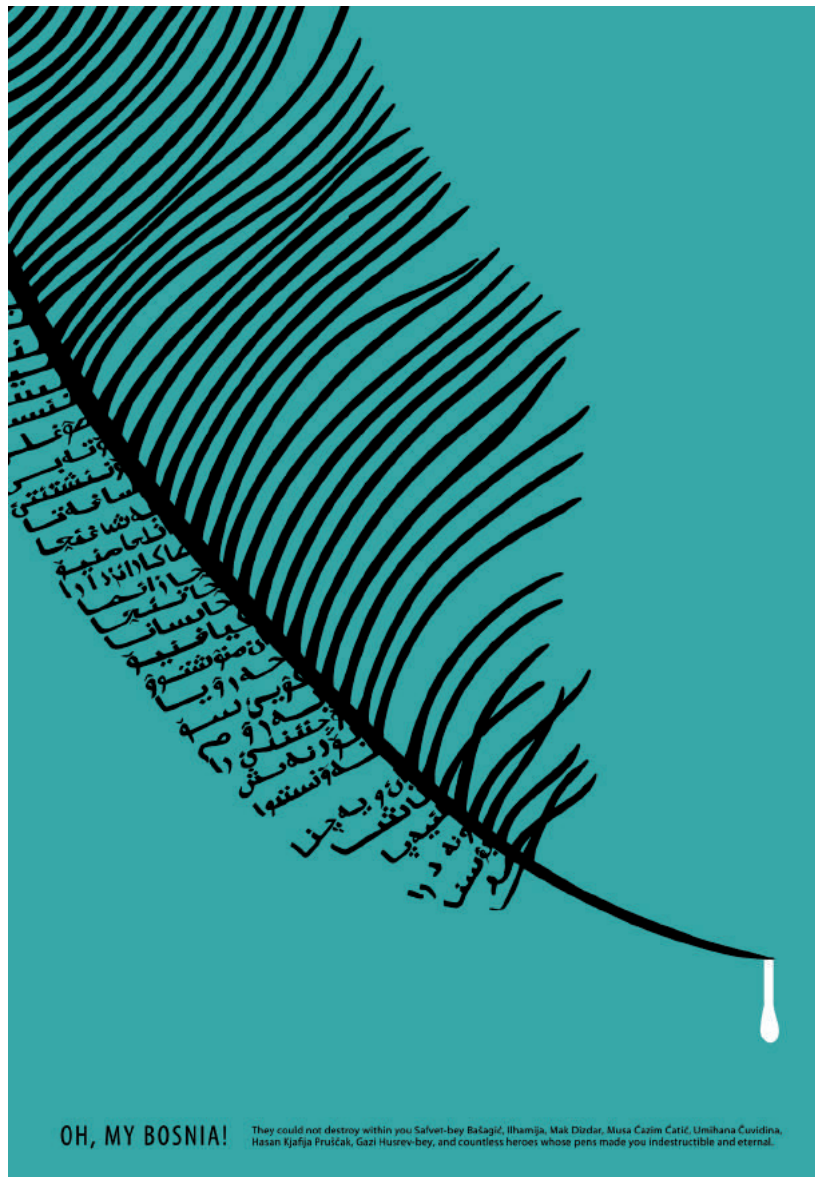
Beetle 108

Tuval üzerine akrilik

Acrylic on canvas

150 x 300 cm

2015

Tüy / Feather

Tipografik afiş

Typographic poster

100 x 70 cm

2014

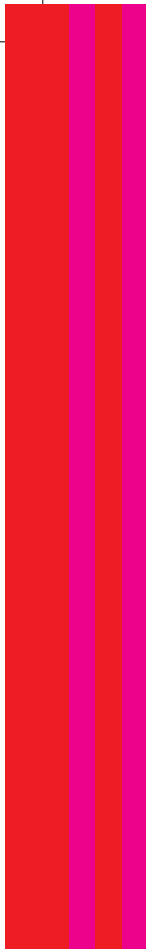
Sabrina Mejrić 1989 yılında Zenica'da doğdu. 2014 yılında Dalida Karić-Hadžiahmetović danışmanlığında, Arapça Yazı konusundaki çalışmasıyla Grafik Tasarım bölümünden mezun oldu. Güzel Sanatlar Akademisi'nin en iyi öğrencisini seçmek üzere düzenlenen *Alija Kućukalić* yarışmasında ikincilik ödülü aldı ve çalışmalarını, alanında en iyi öğrencilerle birlikte Saraybosna'daki Raiffeisen Bank'da sergiledi.

Sabrina Mejrić was born in Zenica in 1989. She graduated at the Graphic Design Department in 2014 on the topic of Arabic Script, under the mentorship of Dalida Karić-Hadžiahmetović. She won second place in the *Alija Kućukalić* competition for best student at the Academy of Fine Arts, and has exhibited her works with a group of best students at the Raiffeisen Bank in Sarajevo.

Kilim

Tipografik afiş
Typographic poster
100 x 70 cm
2014

Ivana Mijić Čavlović 1985 yılında Saraybosna'da doğdu. 2010 yılında Profesör Mustafa Skopljak'ın danışmanlığında Heykel Bölümü'nden mezun oldu. 2011 yılında bağımsız eğitim hizmetleri alanında uzmanlık sınavını başarıyla geçti.

Ivana Mijić Čavlović was born in Sarajevo in 1985. She graduated from the Sculpture Department in 2010, under the mentorship of Professor Mustafa Skopljak. In 2011, she passed the professional exam for independent education services.

Tek Tekerlekli / Unicycle

Karışık teknik

Mixed media

163 x 73 x 48 cm

2010

Amer Mržljak 1973 yılında Saraybosna'da doğdu. 2012 yılında Amra Zulfikarpašić'in sınıfında Grafik Tasarım Bölümü'nden mezun oldu. Halen Bojan Hadžihalilović'in danışmanlığında yüksek lisans çalışmalarını sürdürüyor. 2004 yılında 6. Uluslararası Magdalena Yaratıcı İletişim Festivali'nde en iyi afiş alanında verilen Altın Sutyen ödülünü ve aynı yıl 6. Uluslararası Magdalena Yaratıcı İletişim Festivali'nde en iyi eser alanında ikincilik ödülünü kazandı.

Amer Mržljak was born in Sarajevo in 1973. He graduated from the Graphic Design Department in 2012 under the mentorship of Professor Amra Zulfikarpašić. He is currently pursuing master's studies under the mentorship of Professor Bojan Hadžihalilović. He won Golden Bra for best poster at the 6th International Festival of Creative Communication Magdalena and Second Runner-up for second best work at the 6th International Festival of Creative Communication Magdalena in 2004.

MESS 2005, Saraybosna Küçük Deneyisel

Sahne Afişi

MESS 2005, Small Experimental Stages

Sarajevo, Poster

Bilgisayar vektör grafik / illüstrasyon

Computer vector graphics / illustration

100 x 70 cm

2005

I. Dünya Savaşı'nın başlangıcının 100.

yılı töreni için görsel kimlik tasarımı

Visual identity for the ceremony to mark

100 years since the start of the

World War I

Bilgisayar vektör grafik / illüstrasyon

Computer vector graphics / illustration

100 x 70 cm

2014

Esad Mulabegović 1978 yılında Saraybosna'da doğdu. 2006 yılında, Profesör Halil Tikveša'nın sınıfında Sanat Eğitimi Bölümü'nden mezun oldu. Profesör Bojan Hadžihalilović'in sınıfında Görsel İletişim bölümünde yüksek lisansına devam ediyor. 7. Magdalena Yaratıcı İletişim Festivali'nde Yaratıcı Rekabet kategorisinde birincilik ödülü ve Animasyon kategorisinde ikincilik ödülü aldı.

Esad Mulabegović was born in Sarajevo in 1978. He graduated from the Art Education Department in 2006, in the class of Professor Halil Tikveša. He is currently pursuing master's studies in Visual Communication in the class of Professor Bojan Hadžihalilović. At the 7th Festival of Creative Communication Magdalena 2005, he won the first prize in the Creative Competition category and the second prize in the Animation category.

Oy Verme - Şikayet Etme

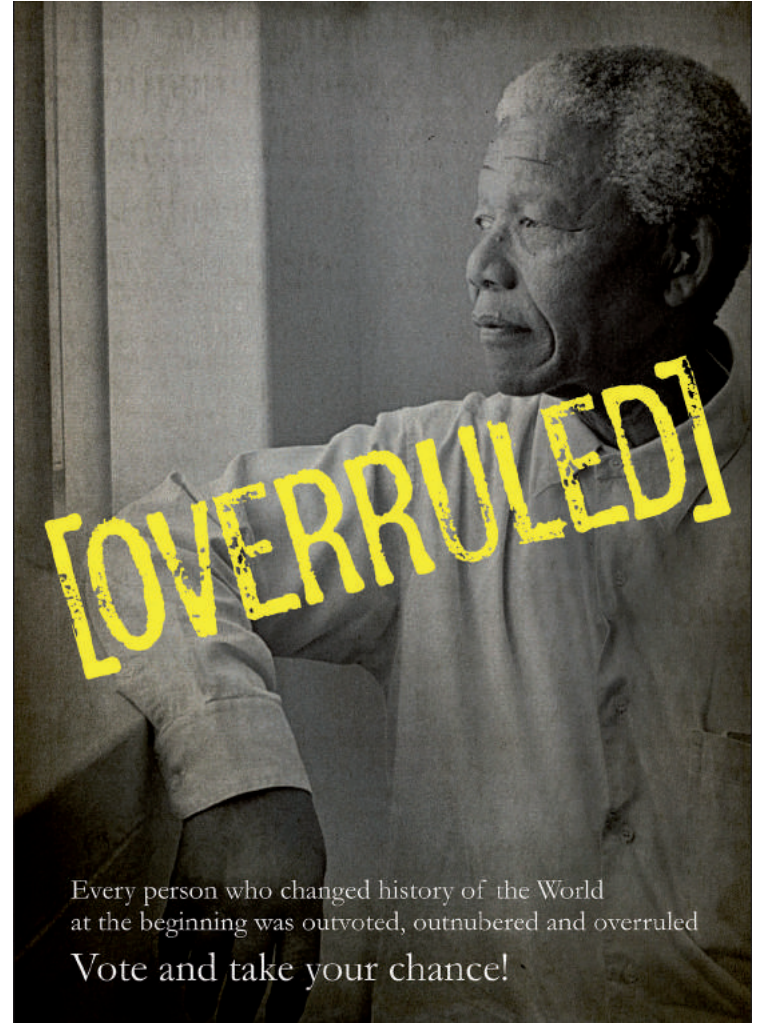
Don't vote-Don't complain

Bilgisayar grafiği

Computer graphics

100 x 70 cm

2012

Hükümsüz / Overruled

Bilgisayar grafiği

Computer graphics

100 x 70 cm

2012

Başörtüleri / Head-scarves

Tuval üzerine baskı ve
fotoğraflar

*Print on canvas and
photographs*

5 parça, her biri 50 x 50 cm

5 pieces, each 50 x 50 cm

2013

Ena Mulavdić 1988 yılında Saraybosna'da doğdu. 2013 yılında Profesör Srđa Hrisafović'in danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu ve şu anda İstanbul'daki Mimar Sinan Üniversitesi, Endüstriyel Tasarım Bölümü'nde yüksek lisans çalışmalarını sürdürüyor. 2011 ve 2012 yıllarında Belgrad'daki Mikser Festivali'nde ikincilik ödülü aldı ve çeşitli tasarım festivallerine katıldı. Bosna-Hersek'teki ilk tasarım festivali olan SOS'un kuruluş çalışmalarını başlattı.

Ena Mulavdić was born in Sarajevo in 1988. She graduated from the Product Design Department in 2013, under the mentorship of Professor Srđa Hrisafović, and is currently pursuing master's studies at the Industrial Design Department of the Mimar Sinan University in Istanbul. She won second prize at the Mikser Festival in Belgrade in 2011 and 2012, and has participated at numerous design festivals. She is an initiator and founder of the first design festival in Bosnia and Herzegovina – SOS Design Festival.

Borasi Firčalari

Borasi Brushes

Ahşap, hayvan tüyleri

Wood, animal hair

5 parça, 10 cm'den 20cm'e

5 pieces, from 10 cm to 20 cm

2013

Alma Muzurović 1990 yılında Saraybosna'da doğdu. 2012 yılında Profesör Amer Bakšić'in danışmanlığında Resim Bölümü'nden mezun oldu ve 2013 yılında Profesör Amer Bakšić'in sınıfında aynı bölümden yüksek lisans derecesini aldı. 2013'den bu yana Bosna-Hersek Sanatçılar Birliği üyesidir. Çeşitli grup sergilerine katılmış ve ilk kişisel sergisini 2013'de açmıştır.

Alma Muzurović was born in Sarajevo in 1990. She graduated from the Painting Department in 2012, under the mentorship of Professor Amer Bakšić, and received a master's degree at the same Department in 2013, in the class of Professor Amer Bakšić. She has been a member of the Association of Artists of Bosnia and Herzegovina since 2013. She has participated in many collective exhibitions and had her first individual exhibition in 2013.

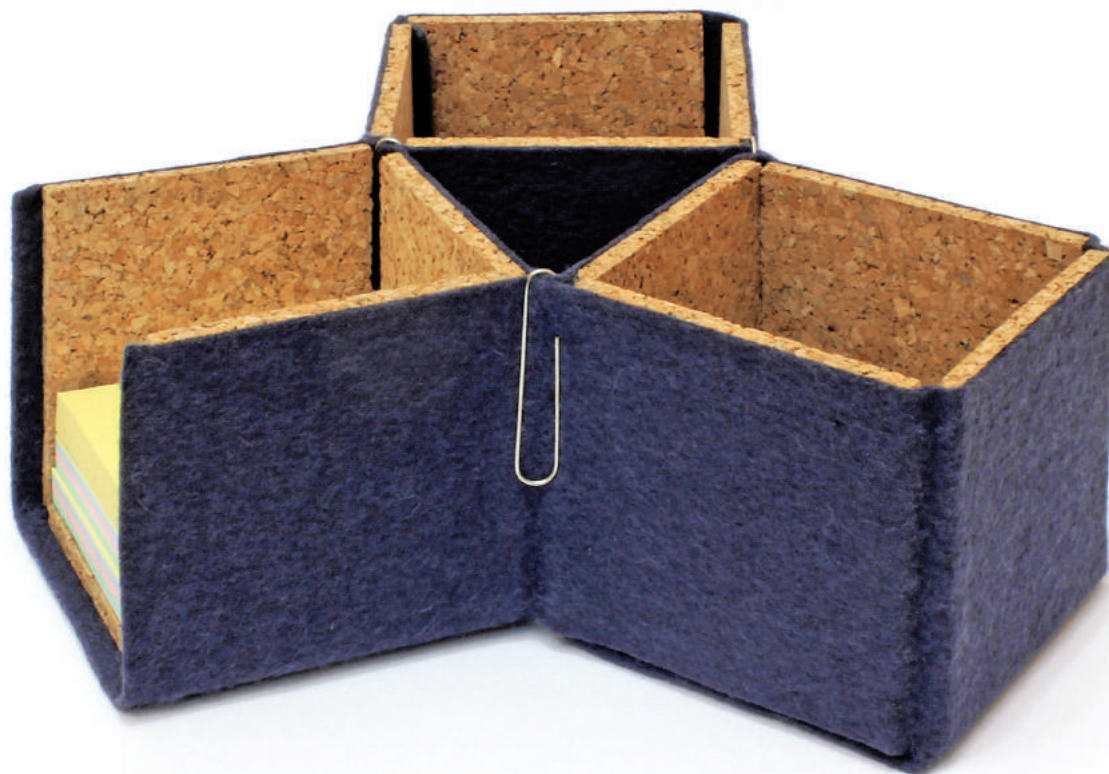
İki Taraf / Two Sides

Karışık teknik

Mixed media

85 x 56 cm

2013

Nevena Nikolić 1985 yılında Saraybosna'da doğdu. 2011 yılında Profesör Ognjenka Finci'nin danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu ve 2014 yılında Jasna Mujkić'in sınıfında aynı bölümden yüksek lisans derecesini aldı.

Nevena Nikolić was born in Sarajevo in 1985. She graduated from the Product Design Department in 2011, under the mentorship of Professor Ognjenka Finci, and received a Master's Degree from the same Department in 2014, in the class of Professor Jasna Mujkić.

Benim için Koleksiyonu

ForMe Collection

Nesneler ve video sunumu

Objects and video presentation

Benim için oyun – 35 x 35 x 15 cm

Video sunum – 2'27"

Benim için iş – 53 x 26 x 0.5 cm

Benim için tanıtım – 45 x 21 x 02 cm

ForMe game – 35 x 35 x 15 cm

Video presentation – 2'27"

ForMe work – 53 x 26 x 0.5 cm

ForMe promo – 45 x 21 x 02 cm

2014

Dragana Nuić-Vučković 1965 yılında Ljubuški'de doğdu. 1991 yılında Zagreb'deki Güzel Sanatlar Akademisi'nden Profesör Eugen Kokot'nun sınıfından mezun oldu. 2010 yılında Profesör Nusret Pašić'in danışmanlığında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nde resim alanında yüksek lisans çalışmalarını tamamladı. Bosna-Hersek Sanatçılar Birliği üyesidir ve hem ülkesinde hem de yabancı ülkelerde pek çok kişisel ve karma sergide yer almış, çizim ve resim alanında çeşitli ödüller kazanmıştır (2005 ve 2006 yıllarında Collegium Artisticum ödülleri). Eserleri Saraybosna'daki Bosna-Hersek Ulusal Galerisi koleksiyonuna dahil edilmiştir. Mostar Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisi'nde Yardımcı Doçent olarak görev yapıyor.

Dragana Nuić-Vučković was born in Ljubuški in 1965. She graduated from the Academy of Fine Arts in Zagreb in 1991, in the class of Professor Eugen Kokot. She completed her master's studies in painting at the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2010, under the mentorship of Professor Nusret Pašić. She is a member of the Association of Artists of BiH and has exhibited at many individual and collective exhibitions in the country and abroad. She has received numerous awards for drawing and painting (Collegium Artisticum Award in 2005 and 2006). Her works have been included in the collection of the National Gallery of BiH in Sarajevo. She is an Assistant Professor at the Academy of Fine Arts of the University of Mostar.

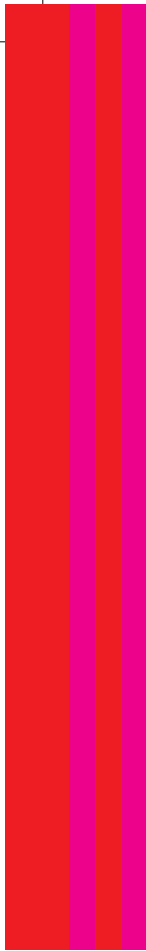
Hello Kitty

Tuval üzerine karışık teknik

Mixed media on canvas

100 x 80 cm

2013-2014

140

PATKOVIĆ, Senad

Senad Patković 1979 yılında Saraybosna'da doğdu. 2012 yılında Profesör Mustafa Skopljak'ın danışmanlığında Heykel Bölümü'nden mezun oldu. Open Network heykellerinin konsept tasarımını yapmıştır.

Senad Patković was born in Sarajevo in 1979. He graduated from the Sculpture Department in 2012, under the mentorship of Professor Mustafa Skopljak. 2011. He is the author of the concept design for the Open Network sculptures.

Çıplak Kadın I, II / Female Nude I, II

Döküm (alüminyum)

Cast (aluminium)

33 x 19 x 18,8 cm ; 42 x 17 x 19 cm.

2008

Zamanın Katmanları / Layers of Time

2008

Karışık teknik

Mixed media

90 x 90 cm

2008

Esmir Prlja 1978 yılında Banja Luka'da doğdu. 2009 yılında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun oldu, yüksek lisans çalışmalarına başladı. 2011 yılından bu yana Bosna-Hersek Sanatçılar Birliği üyesidir. Türkiye'de çizgi roman alanındaki öncü yayıncılardan Studio Rodeo tarafından oluşturulan ve İstanbul'da gerçekleşen uluslararası "Çiztanbul" projesine katkı koydu.

Esmir Prlja was born in Banja Luka in 1978. He graduated from the Sarajevo Academy of Fine Arts in 2009, upon which he immediately enrolled in post-graduate studies. He is a member of the Association of Artists in BiH since 2011. He collaborated on the international project "Comicstanbul", launched in Istanbul and created by Studio Rodeo, the leading company for comic book production in Turkey.

Ben Bu Şehrin Çocuğuyum

I Am the Child of This City

Dijital çizim

Digital drawing

29,7 x 42 cm

2011

**İsimsiz (Savaş Sırasında Büyümek
Nasıldı?)**

Untitled (What Was It like Growing up
with the War?)

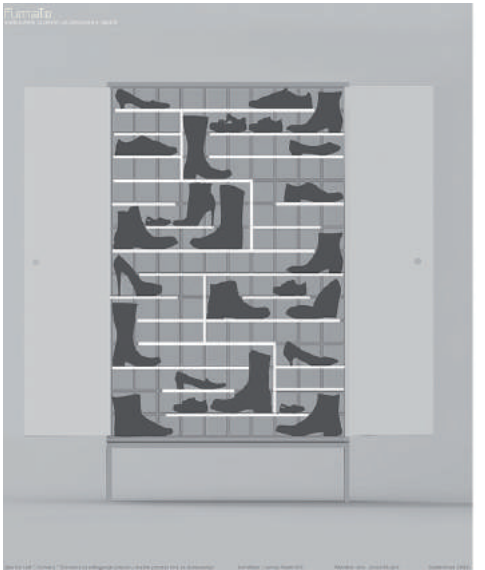
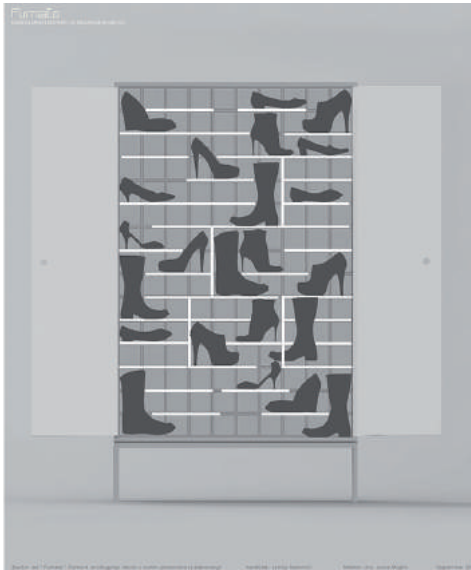
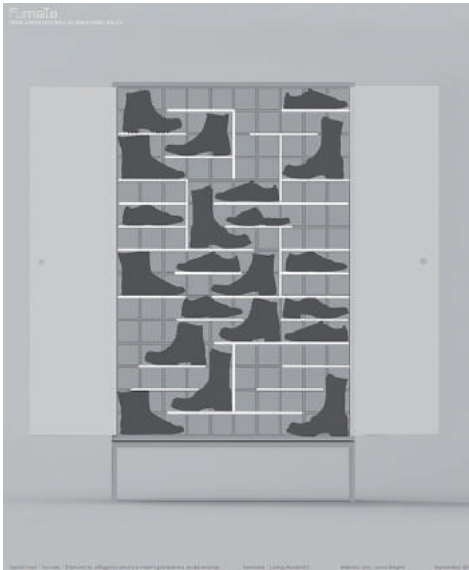
Video

6'30"

2012

Lamija Radončić 1989 yılında Saraybosna'da doğdu. 2014 yılında Profesör Jasna Mujkić'in danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nün endüstriyel tasarım sınıfından mezun oldu.

Lamija Radončić was born in Sarajevo in 1989. She graduated from the Product Design Department in 2014, in the class for industrial design, under the mentorship of Professor Jasna Mujkić.

**Ayakkabı dolabı (çok işlevli mobilya
tasarlamaya endüstriyel yaklaşım)**
Fumato (Industrial approach to designing
multifunctional furniture)

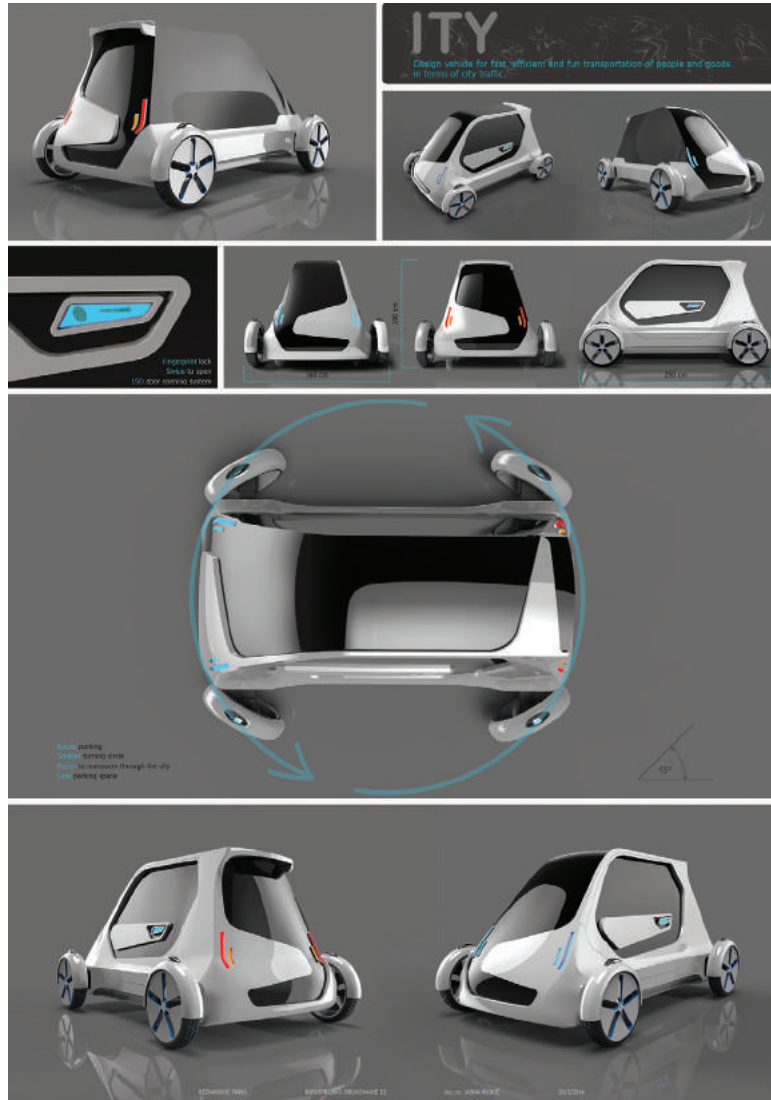
Dijital baskı

Digital print

Bir baskıda 6 parça, 100 x 70 cm

6 pieces on one print, 100 x 70 cm

2014

ITY- Mikro Araba / ITY- Micro Car

Dijital baskı

Digital print

100 x 70 cm

2014

Tarik Rizvanović 1991 yılında Srebrenica'da doğdu. Halen Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Ürün Tasarımı Bölümü'nde dördüncü sınıfta okuyor. 2014 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'nin en iyi öğrencisine verilen *Alija Kučukalić* ödülünü kazandı.

Tarik Rizvanović was born in Srebrenica in 1991. He is in his fourth year of studies at the Product Design Department of the Academy of Fine Arts in Sarajevo. He received the *Alija Kučukalić* award for best student at the Academy of Fine Arts in 2014.

Nashi Bebeği / Nashi Doll

Heykel

Sculpture

25 x 10 x 10 cm

2014

Saraybosna Tramvayı

Sa.Tram

Dijital baskı

Digital print

100 x 70 cm

2014

Origami Masasi / Origami Table

Dijital baskı

Digital print

70 x 100 cm

2014

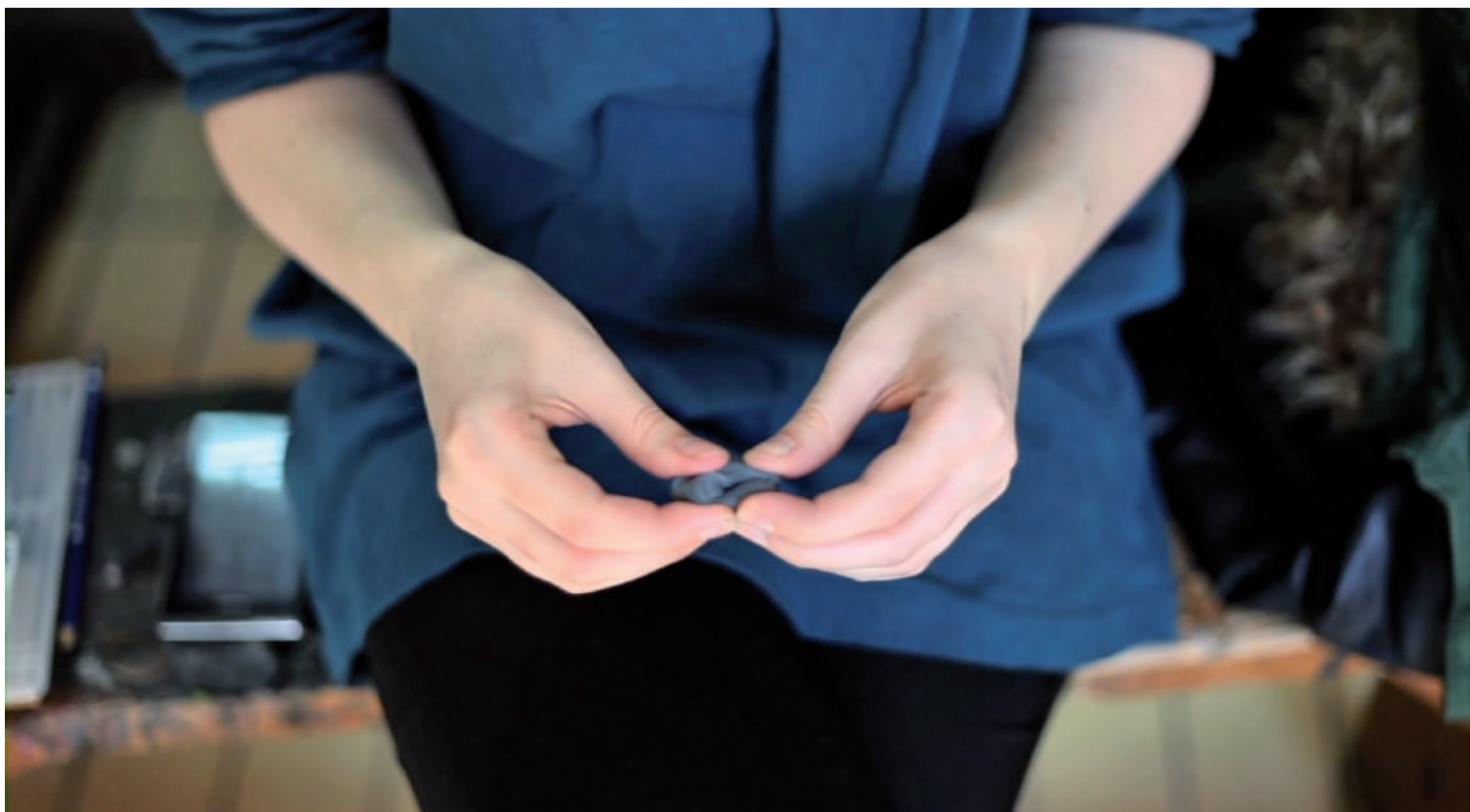

SALKIĆ, Ajla

148

Ajla Salkić 1993 yılında Bosna-Hersek, Gračanica'da doğdu. 2012 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdi, halen Grafik Tasarım Bölümü'nde üçüncü sınıfta okuyor.

Ajla Salkić was born in 1993 in Gračanica, Bosnia and Herzegovina. She enrolled at the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2012. She is currently in her third year of studies at the Graphic Design Department.

Eller / Hands

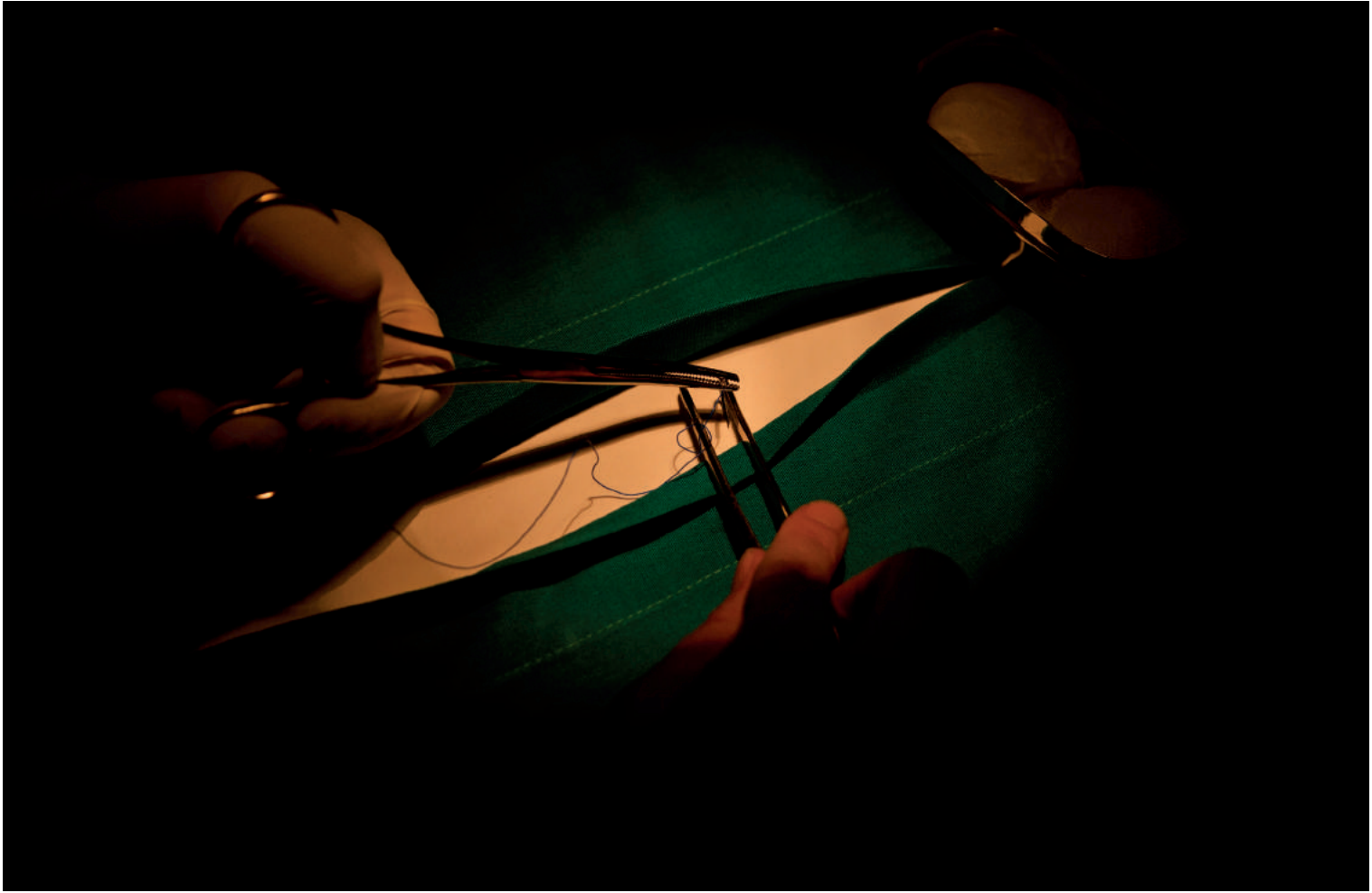
Video

4'42"

2013-2014

Irena Sladoje 1976 yılında Bosna-Hersek, Fojnica'de doğdu. 2003 yılında Nusret Pasic'in sınıfında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun oldu; halen Resim Bölümü yüksek lisans programında öğrencidir. Bir kukla tiyatrosu için kukla tasarımcısı ve yerel bir film prodüksiyonu için set tasarımcısı olarak çalıştıktan sonra kendini özel ihtiyaçları ve psikiyatrik sorunları olan çocuklarla çalışmaya adadı. Sanatçı için bu çok etkileyici bir deneyime dönüştü; 2009 yılında *Zvono* ödülünü aldığı eserinde bu konuyu işledi.

Irena Sladoje was born in 1976 in Fojnica, Bosnia and Herzegovina. She graduated from the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2003, class of Professor Nusret Pasic, where she is now a student in the Painting Masters Programme. After working as the puppets designer for the puppet show and as a set designer in a locally produced motion picture, Irena committed herself to working with children with special needs and persons with psychiatric problems. This turned to be the most influential experience for the artist as she used it in the art piece for which she won the *Zvono* Award in 2009.

Kağıt Her Şeyi Alabilir
Paper Can Take Everything

Video
7'01"
2010

Bar / The Bar

Tuval üzerine yağlıboya

Oil on canvas

125 x 110 cm

2011

Mirza Smajlović 1988 yılında Visoko'da doğdu. 2011 yılında profesörler Nusret Pašić ve Aida Abadžić Hodžić'in danışmanlığında Resim Bölümü'nden mezun oldu. Şu anda Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Resim Bölümü'nde yüksek lisans çalışmalarını sürdürüyor.

Mirza Smajlović was born in Visoko in 1988. He graduated from the Painting Department in 2011, under the mentorship of Professor Nusret Pašić and Professor Aida Abadžić Hodžić. He is currently pursuing master's studies at the Painting Department of the Academy of Fine Arts in Sarajevo.

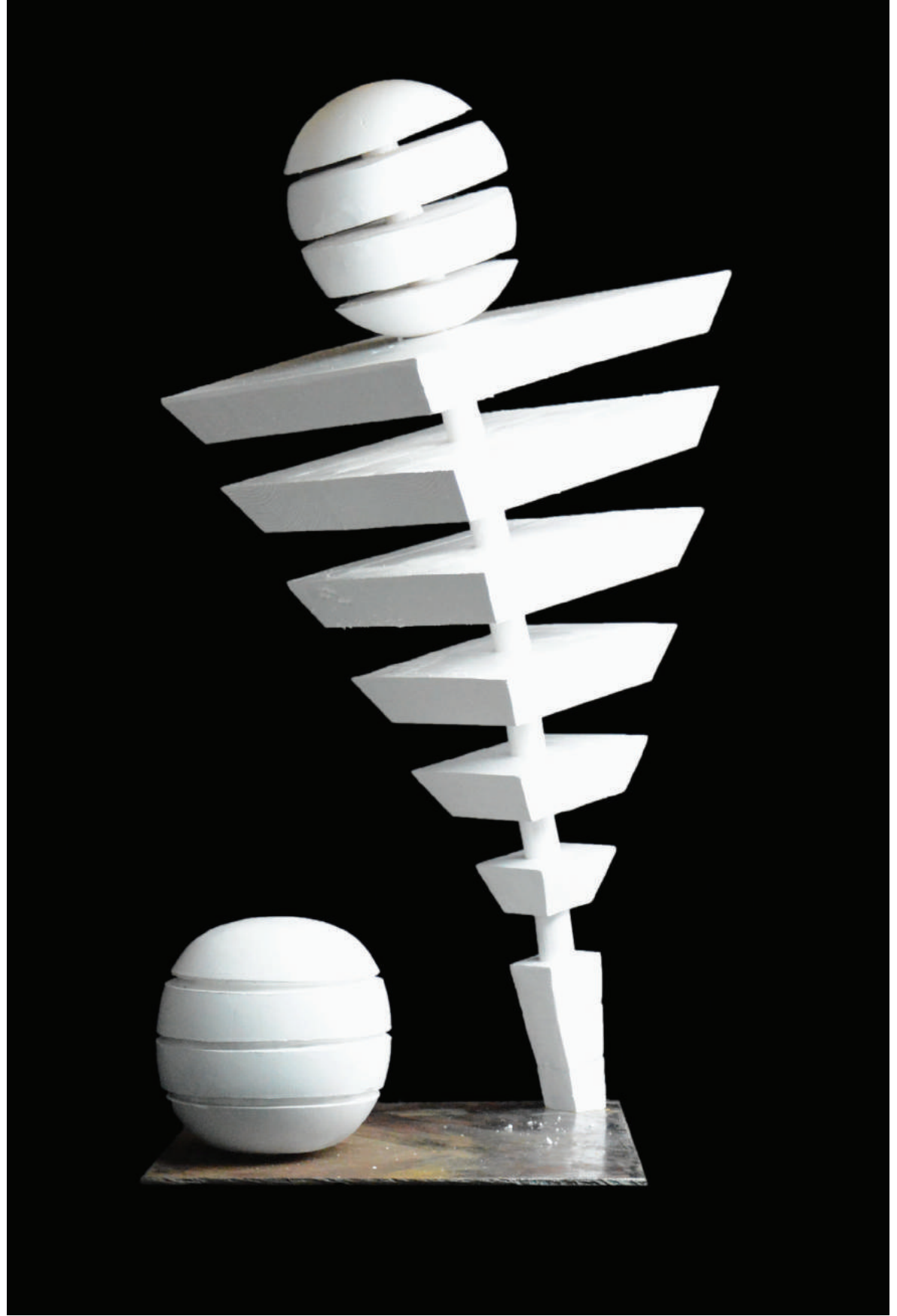

Sanja Stanić Grujić 1980 yılında Saraybosna'da doğdu. 2012 yılında Profesör Mustafa Skopljak'ın danışmanlığında Sanat Eğitimi Bölümü'nden mezun oldu.

Sanja Stanić Grujić was born in Sarajevo in 1980. She graduated from the Art Education Department in 2012, under the mentorship of Professor Mustafa Skopljak.

Baba ve Çocuk II
Father and Child II

Ahşap
Wood
93 x 56 cm
2015

Bojan Stojčić 1988 yılında Saraybosna'da doğdu. 2011 yılında Profesör Fikret Libovac'ın danışmanlığında Grafik Tasarım Bölümü'nden mezun oldu ve 2013 yılında Fikret Libovac'ın sınıfında okuduktan sonra aynı bölümden yüksek lisans derecesi aldı.

Bojan Stojčić was born in Sarajevo in 1988. He graduated from the Graphic Design Department in 2011, under the mentorship of Professor Fikret Libovac, and received a Master's Degree at the same Department in 2013, in the class of Professor Fikret Libovac.

Goya ile Konuşma I, II

Conversation with Goya I, II

Ahşap üzerine mürekkep ve zamlı boya

Ink and tempera on wood

100 x 100 cm

2013

SUFI, Samir

158

Samir Sufi 1971 yılında Tuzla'da doğdu. 2012 yılında Profesör Ognjenka Finci'nin sınıfında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu. 2012 yılında Saraybosna Üniversitesi Altın Nişanı'nı kazandı.

Samir Sufi was born in Tuzla in 1971. He graduated from the Product Design Department at the Academy of Fine Arts in Sarajevo in 2012, in the class of Professor Ognjenka Finci. He received the Golden Badge of the University in Sarajevo in 2012.

SICAKKaldıran (Çay fincanı)

SlingsHOT (Tea cup)

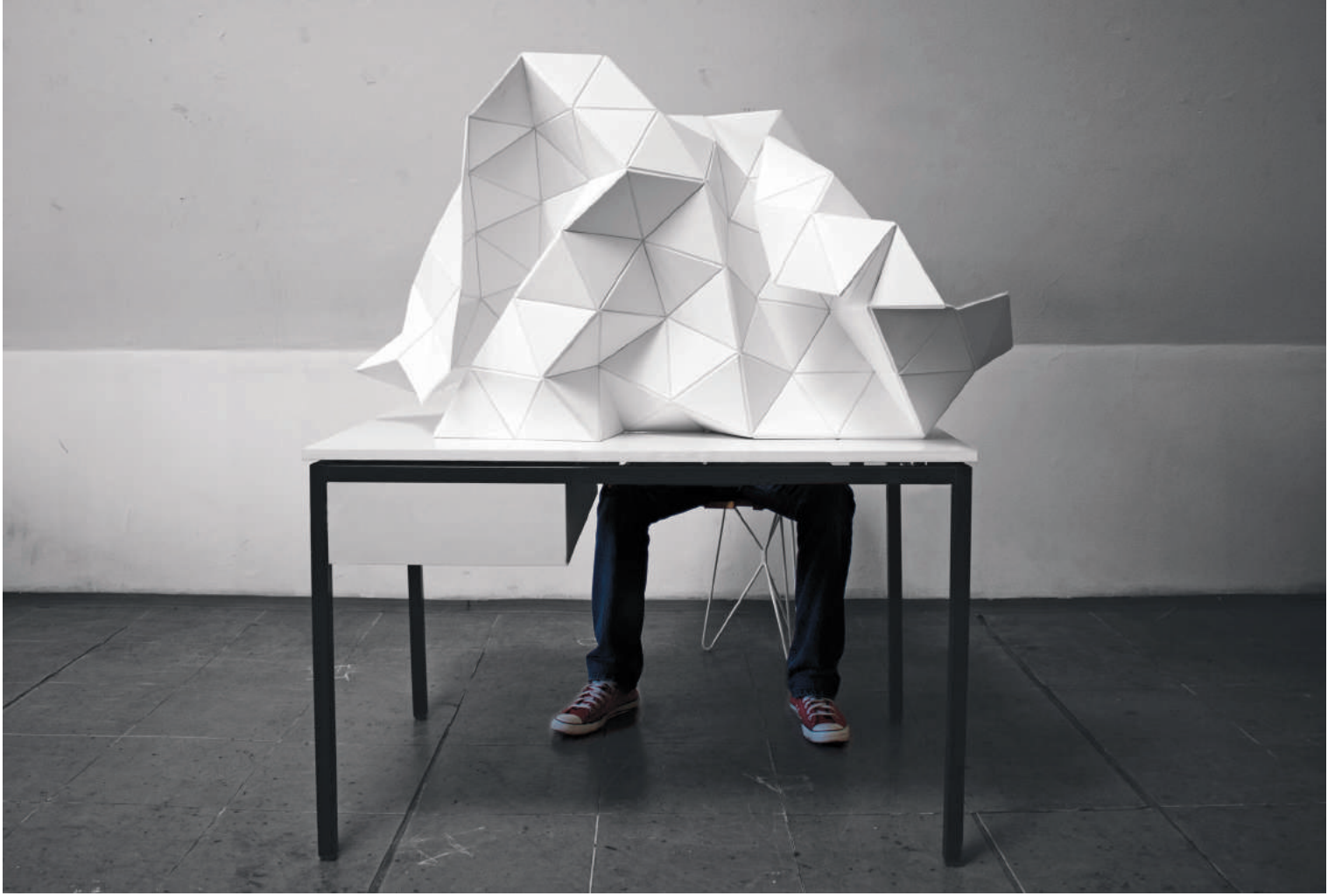
2 adet 3 boyutlu model

2 pieces of 3D models

2013

Emina Sulejmani 1989 yılında Saraybosna'da doğdu. 2013 yılında Profesör Jasna Mujkić'in danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu. Final projesi *NUKKU- Özel Çalışma Mekânı*, 2013 yılında uluslararası saygınlığa sahip *Wallpaper* dergisinde dünyanın umut veren en iyi 27 tasarımcısı arasında yer almasını sağladı.

Emina Sulejmani was born in Sarajevo in 1989. She graduated from the Product Design Department in 2013, under the mentorship of Professor Jasna Mujkić. Her final project *NUKKU- Private Working Space* earned her a spot among the 27 best graduate talents in the world for 2013 by the eminent international magazine *Wallpaper*.

NUKKU- Özel Çalışma Mekânı

NUKKU- Private Working Space

Forex-plastik PVC levha / 85 x 195 cm

Tanıtım videosu / 1'15"

Forex- plastic PVC plate / 85 x 195 cm

Promo video / 1'15"

2013

Roman Sulejmanpašić 1986 yılında Saraybosna'da doğdu. 2006 yılında Güzel Sanatlar Akademisi, Heykel Bölümü'ne girdi ve 2010'da Profesör Musatafa Skopljak'ın sınıfında atölye çalışmaları, Sadudin Musabegović'in sınıfında ise yazdığı tezle mezun olarak lisans derecesini aldı. 2010 yılının sonunda Saraybosna Uluslararası Üniversitesi, Sanat ve Toplumsal Bilimler Fakültesi, Görsel Sanat ve İletişim Tasarımı Bölümü'nde asistan oldu. 2013 yılında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi'nde Profesör Mustafa Skopljak'ın sınıfında atölye çalışmaları, Profesör Dubravka Lejlić Pozderac'ın sınıfında ise yazdığı tezle heykel alanında yüksek lisans derecesini aldı. Aynı yıl Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, Kültürel Çalışmalar Bölümü'nün doktora programına başladı.

Roman Sulejmanpašić was born in Sarajevo in 1986. He enrolled at the Sculpture Department of the Academy of Fine Arts in 2006, and graduated in 2010 in the class of Professor Musatafa Skopljak for practical work and Professor Sadudin Musabegović for the thesis, earning a Bachelor of Arts degree in Sculpture. At the end of 2010, he became a teaching assistant at the Faculty of Art and Social Science of the International University in Sarajevo, Department for Visual Arts and Communication Design. He earned a Master of Arts degree in Sculpture in 2013, at the Academy of Fine Arts in Sarajevo, in the class of Professor Mustafa Skopljak for practical work and Professor Dubravka Lejlić Pozderac for the thesis. That same year, he enrolled in doctoral studies at the International University in Sarajevo, Department of Cultural Studies.

Mazepa

Kirletilmiş kâğıt hamuru

Patinated paper pulp

74 x 50 x 34 cm

2011

Anti-kahraman / Antihero

Karışık teknik

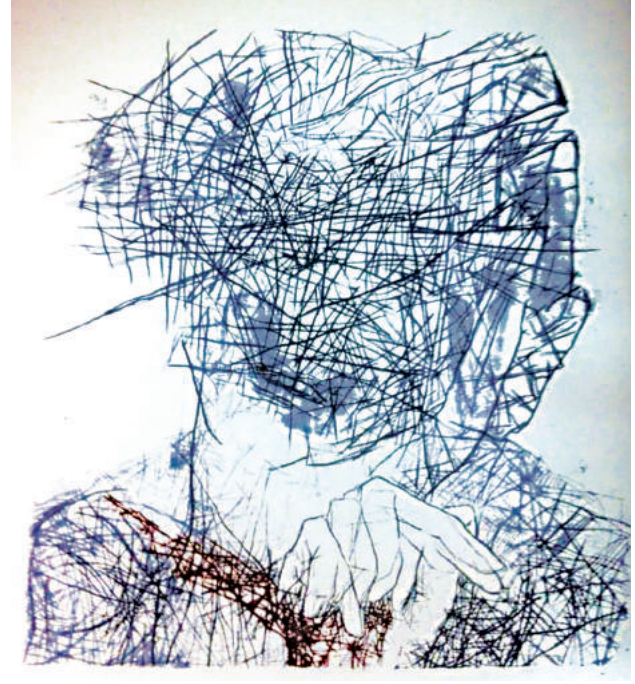
Mixed media

69 x 23 x 32 cm

2012

Asag

Serigrafi
Serigraphy
34 x 36 cm
2014

Dokumacı / Weaver

Litografi
Lithograph
70 x 64 cm
2015

Nedim Šećeragić 1986 yılında Doboj'da doğdu. Halen Profesör Amela Hadžimejlić-Kečo'nun sınıfında, Baskı Sanatları Bölümü'nde dördüncü sınıfta okuyor. 2010 yılında *Zaman İçinde Bosna Evleri* başlıklı linolyum baskı serisiyle Saraybosna Üniversitesi'nde Akademisyen Edhem Čamo ödülünü aldı. Kısa filmi *Kabuk* ile 2012 Saraybosna Sony Kısa Film Yarışması'nda ikincilik ödülü kazandı. 2014 yılında *9 rüya, 9 taş* ile 8. Belgrad EX-YU Baskı Yarışması'nda üçüncülük ödülü aldı.

Nedim Šećeragić was born in Doboj in 1986. He is currently in his fourth year of studies at the Printmaking Department, in the class of Professor Amela Hadžimejlić-Kečo. He received the Academician Edhem Čamo award of the University of Sarajevo in 2010 for his series of linocuts entitled *Bosnian House in Time*. He won second prize for his short film *Crust* in the Sony Short Film Competition Sarajevo 2012. He won third prize at the 8th EX-YU Print Competition in Belgrade for *9 dreams, 9 stones* in 2014.

Kabuk / Crust

Video

3'30"

2012

Duman ve Aynalar

Smoke and Mirrors

2012

Video

6'30"

ŠLJIVNJAK, Admir

(Haris Jusović ve Zijah Jusufović ile ortak çalışma /
in collaboration with Haris Jusović and Zijah Jusufović)

Admir Šljivnjak 1990 yılında Saraybosna'da doğdu. Halen Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Grafik Tasarım Bölümü'nde okuyor.

Admir Šljivnjak was born in Sarajevo in 1990. He is a student at the Graphic Design Department of the Academy of Fine Arts in Sarajevo.

Vidi vidi vidi

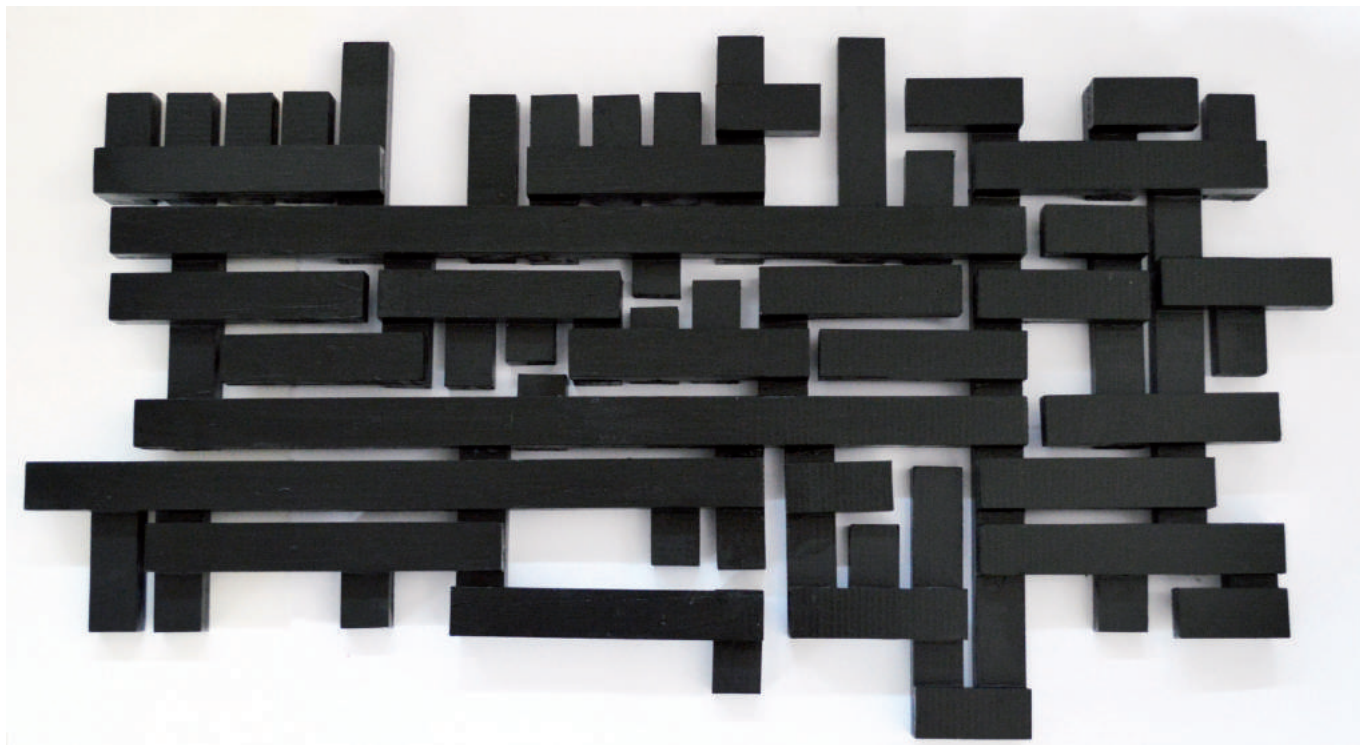
Animasyon, Dubioza Kolektiv için tanıtım videosu

Animation, promo video for Dubioza

Kolektiv

3'31"

2010

Kaligrafik Yapılar 1

Calligraphic Structures 1

Tahta ve akrilik

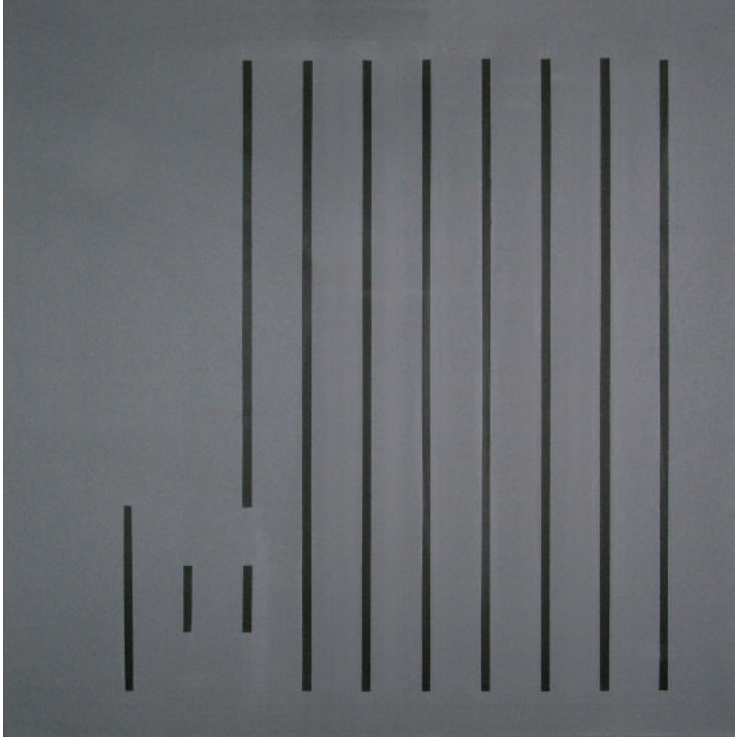
Wood and acrylic

44 x 81 cm

2015

Meliha Teparić 1978 yılında Saraybosna'da doğdu. 2002 yılında Profesör Nusret Pašić danışmanlığında Resim Bölümü'nden mezun oldu ve 2007 yılında aynı bölümde profesörler Seid Hasanefendić ve Ćazim Hadžimejlić'in sınıfında İslami Kaligrafi üzerine odaklanarak yüksek lisans derecesini aldı. Halen Zagreb Felsefe Fakültesi Sanat Tarihi bölümünde doktora yapıyor. Saraybosna ve başka ülkelerde 47 grup sergisine, 8 kişisel sergiye katıldı ve aralarında iki uluslararası ödülün de olduğu (2010 yılında İran'ın Tahran şehrindeki Uluslararası Besmellah Festivali'nde ve 2007 yılında İstanbul'da düzenlenen 7. Uluslararası Kaligrafi Yarışması IRCICA'da) çeşitli ödüller kazandı. Sanatçılığının dışında aynı zamanda bir akademisyen olan Teparić yerel ve uluslararası 17 hakemli dergide makaleler yayımladı. Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, Görsel Sanatlar ve İletişim Tasarımı bölümünde Yardımcı Doçent olarak görev yapmaktadır.

Meliha Teparić was born in Sarajevo in 1978. She graduated from the Painting Department in 2002, under the mentorship of Professor Nusret Pašić, and received a Master's Degree at the same Department in 2007, in the class of Professor Seid Hasanefendić and Ćazim Hadžimejlić, focusing on Islamic Calligraphy. She is currently a doctoral candidate at the Art History Department of the Faculty of Philosophy in Zagreb. She has participated in 47 collective exhibitions in the country and abroad, 8 individual exhibitions, and has received a number of awards, including two international awards (International Festival of Besmellah, Teheran, Iran, 2010 and 7th International Calligraphy Competition, IRCICA, Istanbul, Turkey, 2007). Apart from being an artist, she is also a scholar, and has published 17 papers in peer-reviewed domestic and international journals. She is an Assistant Professor at the International University in Sarajevo, at the Department of Visual Arts and Communication Design.

Allah'ın Adının Zarif Titreşimi

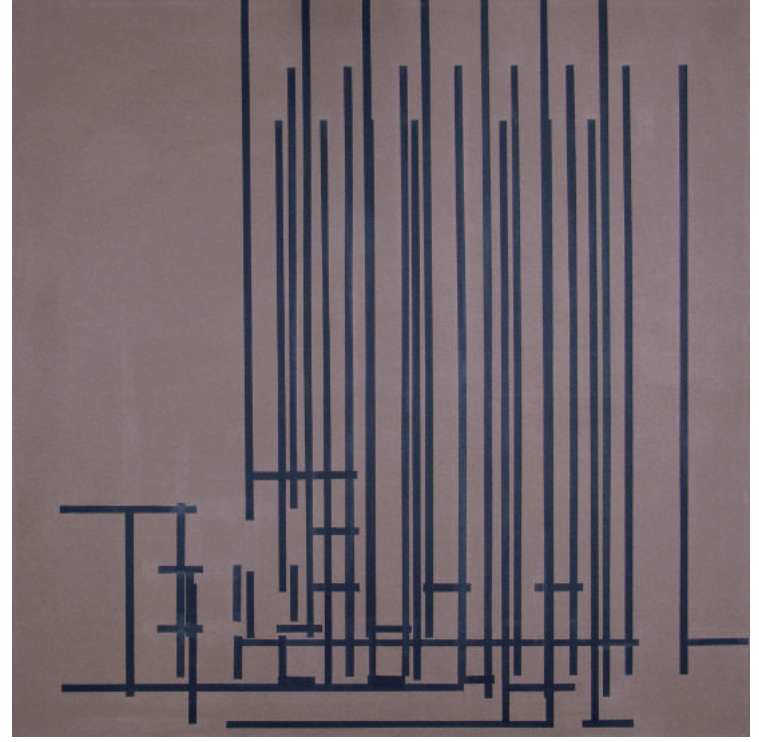
Elegant Vibration Name of Allah

Tuval üzerine akrilik

Acrylic on canvas

100 x 100 cm

2007

Allah'ın Adının Titreşimi

Vibration Name of Allah

Tuval üzerine akrilik

Acrylic on canvas

100 x 100 cm

2007

Snježana Vasić 1987 yılında Saraybosna'da doğdu. 2010 yılında Profesör Mustafa Skopljak'ın danışmanlığında Heykel Bölümü'nden mezun oldu ve aynı bölümden 2013 yılında aynı profesör danışmanlığında yüksek lisans derecesini aldı. 2010 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'nde *Alija Kućukalić* En İyi Öğrenci Ödülü'ne aday gösterildi. 2012 ile 2014 yılları arasında Napredak adlı Hırvat Kültür Topluluğu Sanatçılar Birliği'nde başkan olarak görev yaptı.

Snježana Vasić was born in Sarajevo in 1987. She graduated from the Sculpture Department in 2010, under the mentorship of Professor Mustafa Skopljak, and received a Master's Degree from the same Department in 2013, in the class of Professor Mustafa Skopljak. She was nominated for the *Alija Kućukalić* Award for Best Student at the Academy of Fine Arts in 2010. From 2012 to 2014 she served a two-year mandate as the President of the Association of Artists of the Croat Cultural Society Napredak.

Doğayla Konuşan Heykel Serisinden

From the cycle Sculpture in Dialogue with Nature

Karışık teknik

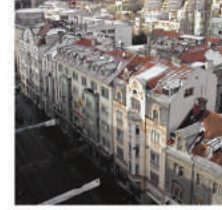
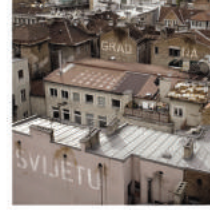
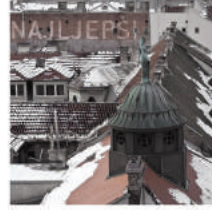
Mixed media

53 x 27 x 53 cm

2012

Ajna Zatrić 1982 yılında Novi Pazar'da doğdu. 2009 yılında Profesör Bojan Hadžihalilović'in danışmanlığında Grafik Tasarım Bölümü'nden mezun oldu ve 2011 yılında Profesör Miodrag Šuvaković'in danışmanlığında Belgrad Sanat Üniversitesi, Sanat ve Medya Kuramı Bölümü'nden yüksek lisans derecesini aldı. *Şehir Takvimi* başlıklı çalışmasıyla 2009 yılında Slovenya'da Grand Prix MAGDALENA (11. Uluslararası Görsel İletişim Festivali ana ödülü), 2009 yılında aynı festivalin Deneyisel Tasarım kategorisinde Altın ödül, 2010 yılında EPICA Awards'da (Avrupa En İyi Reklam Ödülü) Bronz ödül kazandı.

Ajna Zatrić was born in Novi Pazar in 1982. She graduated from the Graphic Design Department in 2009, under the mentorship of Professor Bojan Hadžihalilović, and received a Master's Degree in Art and Media Theory at the University of Art in Belgrade in 2011, under the mentorship of Professor Miodrag Šuvaković. Her work *Urban Calendar* received the following awards: Grand Prix MAGDALENA in 2009 (main award at the 11th International Festival of Visual Communication), Slovenia; Gold in the Experimental Design category of the same festival in 2009; Bronze at the EPICA Awards (Europe's Best Advertising) Festival in 2010.

02 February FIRST TRAM WAS IN SARAJEVO

28 horse shoes, which superstitiously represent good luck, are placed on the main street near the tramway station which lies between the buildings of Seat of Presidency and Government. That gave some breathing space in this austerity of city context. In 1895 Austro-Hungarians didn't want to dig Viennese and Budapest streets, so they decided to try out first horse railway (so called tramway back then) in the city of Sarajevo. At this very place there used to stand a big white horse which could take you home entraining tramway, tired at the end of a hardworking day. How many of us know that Sarajevo was the first city in Central Europe that had a tramway! Sarajevo was the first!

08 August "THIS IS THE MOST BEAUTIFUL CITY IN THE WORLD"

Present day individual identifies him/herself primarily with the city he/she comes from, and then with the state. On the panorama which can be seen from the oldest JAI skyscraper in Sarajevo, stands a writing: THIS IS THE MOST BEAUTIFUL CITY IN THE WORLD, and it is supposed as a statement of the citizens about their city. 'I wish to leave this city' is the often heard sentence in Sarajevo. Whenever I hear it I always recall quote by famous young Bosnian writer Asmir Kujovic: 'You can never leave your hometown completely. You can leave thousand times but you'll be back thousand times as well...'

Şehir Takvimi / Urban Calendar

Fotoğraf, graffiti / şehir tipografisi,
dijital sanat

Photography, graffiti / street

typography, digital art

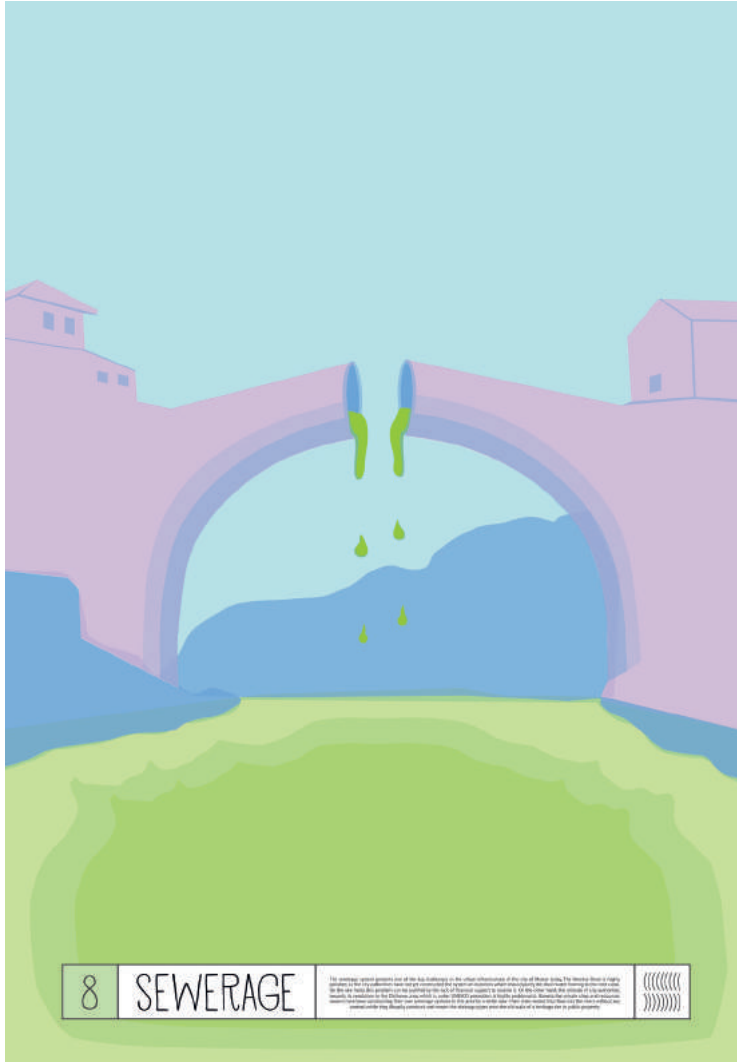
2 parça, her biri 100 x 70 cm

2 pieces, each 100 x 70 cm

2009

Mela Žuljević 1985 yılında Mostar'da doğdu. 2010 yılında Profesör Ognjenka Finci'nin danışmanlığında Saraybosna Güzel Sanatlar Akademisi, Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu. 2014 yılında Grafik Tasarım bölümünde, Profesör Bojan Hadžihalilović'in sınıfında yüksek lisansını tamamladı. Abart'ın kurucularındandır; bu çerçevede koordinatör ve tasarımcı olarak çalıştığı projeler: *Bölünmüş şehirlerde sanat* (2009), *Mostar'ı hatırlamak* (2011), *Amnezion - kamusal olanı yeniden düşünmek için işbirliğine dayalı bir ders* (2012). Mela, *Bauhaus Güney-Doğu Avrupa'ya Gidiyor* projesinde (2013-2014) grafik tasarımcı olarak çalıştı.

Mela Žuljević was born in Mostar in 1985. She graduated from the Department of Product Design, Academy of Fine Arts in Sarajevo, in 2010, under the mentorship of Professor Ognjenka Finci. She completed her MA in Graphic Design in 2014, also at the Academy of Fine Arts in Sarajevo, in the class of Professor Bojan Hadžihalilović. She is the co-founder of Abart art production, where she worked as the project coordinator and designer on several projects: *Art in divided cities* (2009), *(Re)Collecting Mostar* (2011), *Amnezion - A collaborative course for rethinking the public* (2012). Mela worked as a graphic designer on the *Bauhaus Goes South-East Europe* project (2013-2014).

Kentsel Hayali Mostar – Kanalizasyon / Canlanma
Urban Imaginary Mostar – Sewerage / Revitalization

2014

Dijital baskı

Digital print

2 parça, her biri 100 x 70 cm

2 pieces, each 100 x 70 cm

Kolektif Yapıtlar
Collective Works

THE VICES OF THE PRINCE

THE VICES OF THE PRINCE

THE VICES OF THE PRINCE

Adnan Alagić 1987 yılında Saraybosna'da doğdu. 2011 yılında profesörler Zlatko Ugljen ve Ognjenka Finci'nin danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu. *Arhitekton* dergisinin mimarlık pavyonu için açtığı uluslararası konsept tasarım yarışmasında ikincilik ödülü aldı.

Amila Hrustić 1987 yılında Zenica'da doğdu. 2010 yılında Profesör Ognjenka Finci'nin danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu ve 2014 yılında aynı bölümden yüksek lisans derecesini aldı.

Bojan Kanlić 1985 yılında Saraybosna'da doğdu. 2012 yılında Profesör Ognjenka Finci ve Profesör Fehim Hadžimuhamedović'in danışmanlığında Ürün Tasarımı Bölümü'nden mezun oldu.

Adnan Alagić was born in Sarajevo in 1987. He graduated from the Department for Product Design in 2011 under the mentorship of Professor Zlatko Ugljen and Professor Ognjenka Finci. He won the second prize in the international competition of the *Arhitekton* magazine for concept designs of an architecture pavilion.

Amila Hrustić was born in Zenica in 1987. She graduated from the Department for Product Design in 2010 under the mentorship of Professor Ognjenka Finci, and received a Master's Degree at the same Department in 2014.

Bojan Kanlić was born in Sarajevo in 1985. He graduated from the Department for Product Design in 2012 under the mentorship of Professor Ognjenka Finci and Professor Fehim Hadžimuhamedović.

Festina Lente (Yavaşça Acele Et) Köprüsü

Festina Lente (Hurry Slowly) Bridge

2007 inşaat teklifi, 2012 yapımı

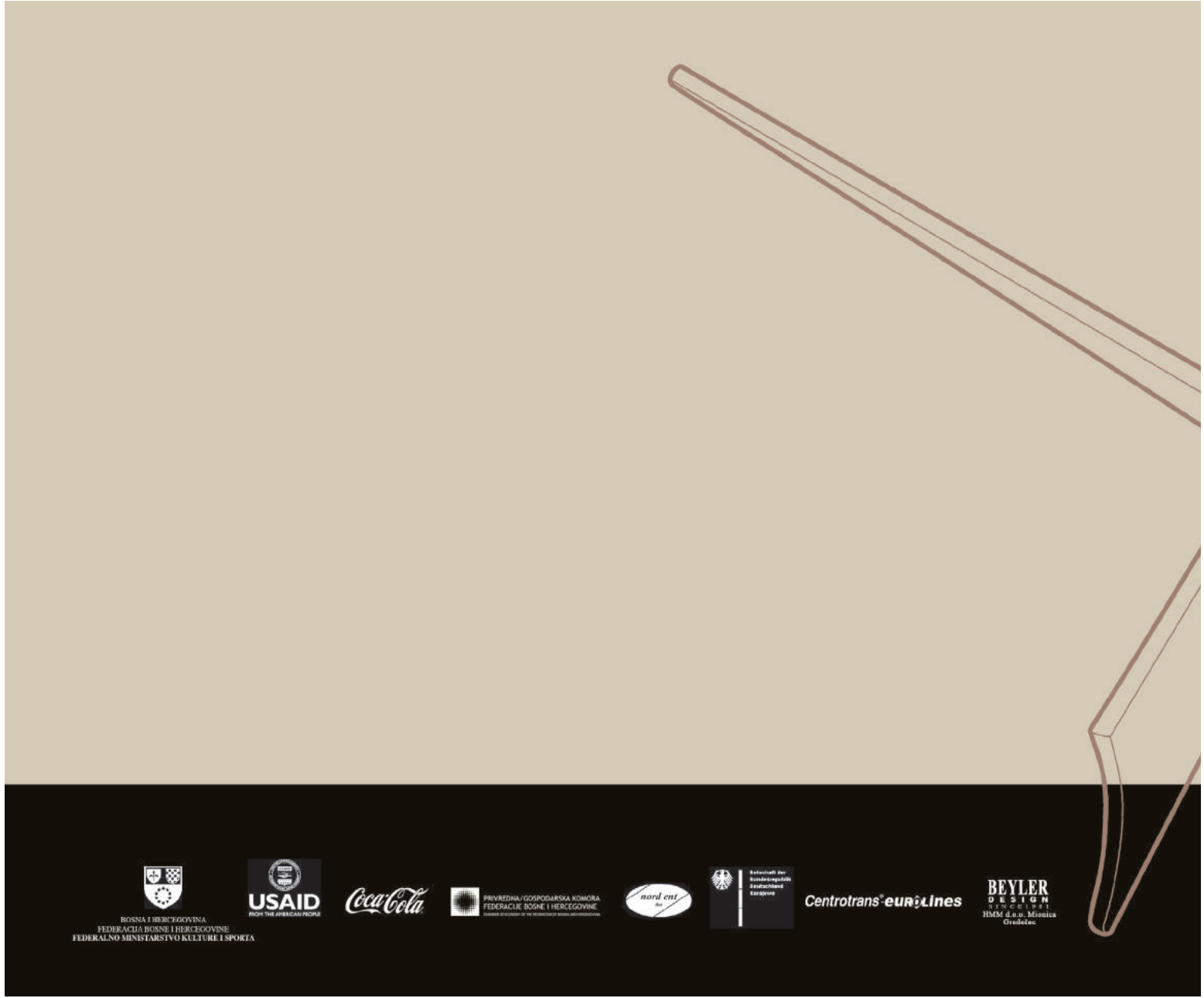
Çelik köprünün üzeri alüminyum

levhalarla kaplı.

2007 tender for the construction, 2012 built

*The steel bridge is paved with aluminium
plates.*

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO KULTURE I SPORTA

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Coca-Cola

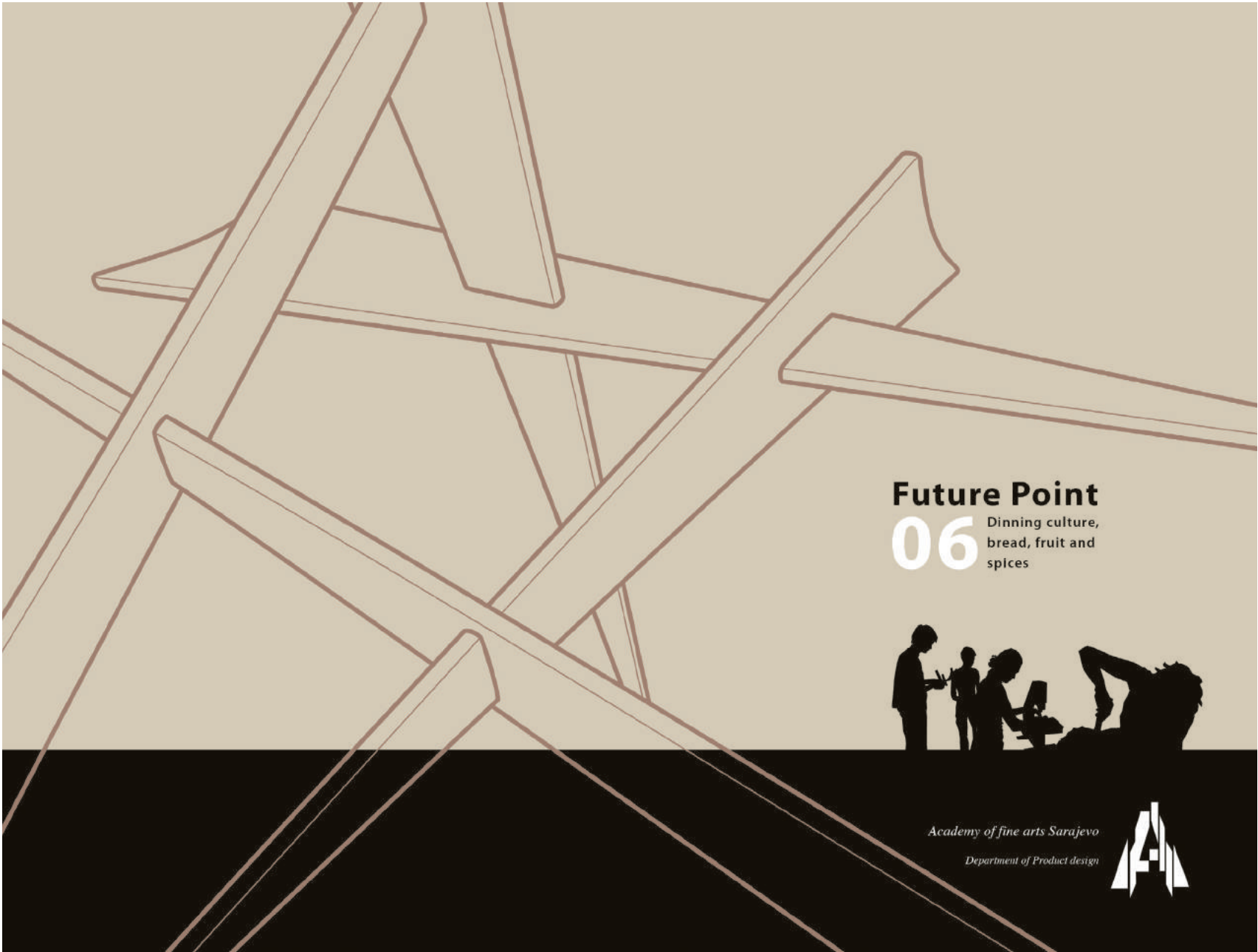
PRIVREDNA I GOSPODARSKA KOMORA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
CHAMBER OF COMMERCE OF THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

nord ent

Ministart der
Bundesregierung
Bosnien und
Herzegowina

Centrottrans®eurLines

BEYLER
DESIGN
SINCE 1981
HMM d.o.o. Mionica
Credited

Future Point

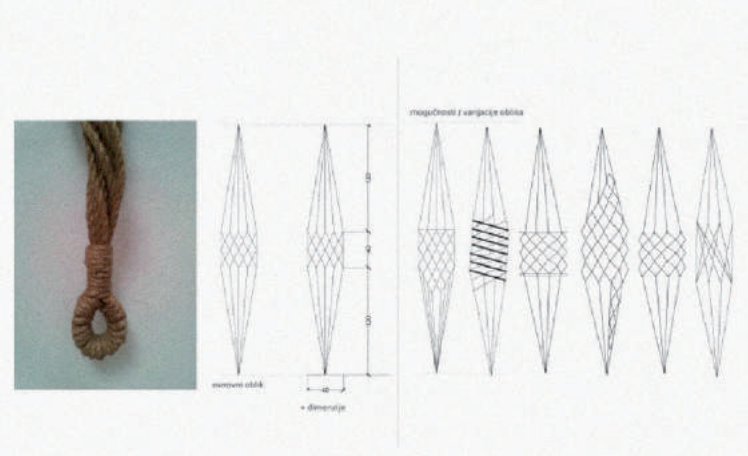
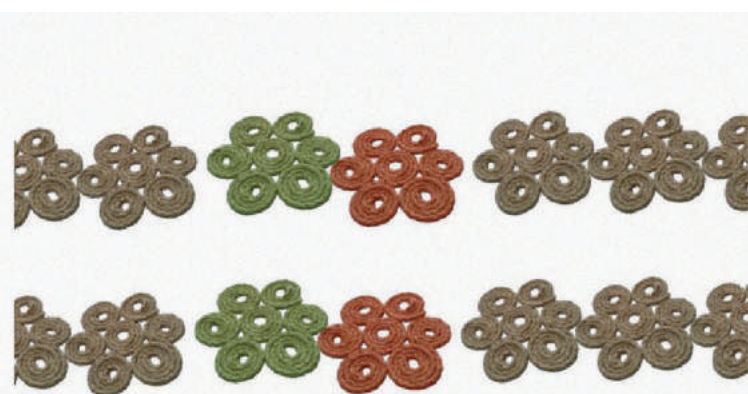
06 Dining culture,
bread, fruit and
spices

Academy of fine arts Sarajevo
Department of Product design

20X20

SOS DIZAJN FESTIVAL

SARAJEVO

PECHA KUCHA NIGHT

VOL.5

20:30h

KRITERION

www.southcoastfestival.co.uk

info@solidariefestival.nl

la facebook.com/total

negative: twitter.com

5/20/2019

SOS Festival

Sarajevo'yu Organize Eden Öğrenciler

Students Organising Sarajevo

Kurucular / Founders

Đorđe Jovanović, Feđa Lukovac,

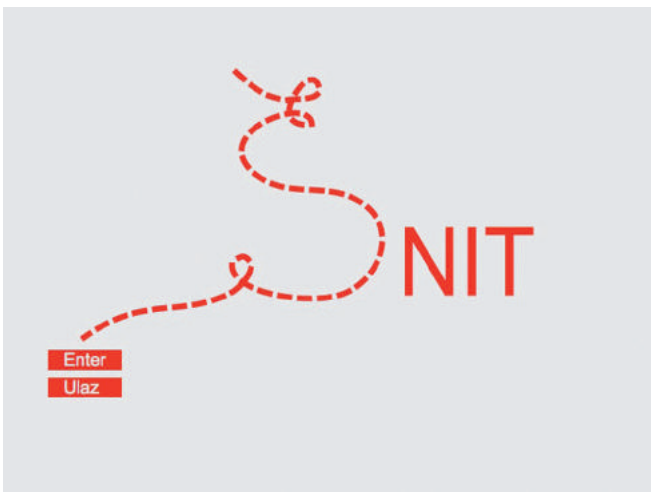
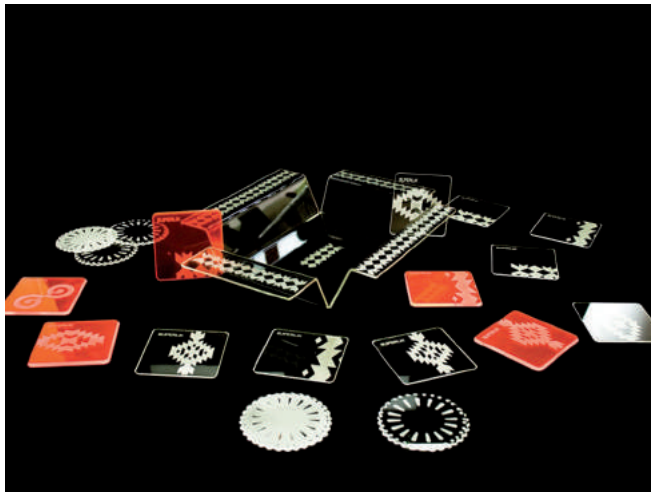
Ena Mulavdić, Sanja Planinić

2012

Her Şey Dahil / All Inclusive

2009

Tekstovi na bosanskom jeziku

Akademija likovnih umjetnosti Univerziteta u Sarajevu osnovana je 1972. godine i bila cijenjena likovna akademija u tadašnjoj državi, Jugoslaviji. Okupljala je nastavnike i studente iz svih krajeva regije. Značajna imena bivše države, iz svih umjetničkih oblasti, arhitekture, dizajna, teorije i historije umjetnosti, predavala su na sarajevskoj Akademiji. Izuzetna otvorenost, različitosti izraza, ličnosti i pristupa su karakterizirale nastavu naše Akademije te mnogi sadašnji internacionalno uspješni i priznati umjetnici i dizajneri koji su je pohađali s ponosom ističu njeno ime u svojim biografijama i curriculumima. Akademija likovnih umjetnosti je opstala i nastavila svoj rad i u ratnom periodu, u gradu pod opsadom. Rat je umnogome doprinio destabilizaciji i urušavanju mnogih segmenata bosanskohercegovačkog društva, međutim, Akademija se uspjela održati i sada, u otežanim uslovima, i dalje radi na očuvanju višegodišnjih stečenih vrijednosti i reputacije. Nažalost, Sarajevo i Bosna i Hercegovina su u svjetskoj javnosti postali sinonim za grozna ratna dešavanja, međutim, Akademija se i danas može pohvaliti brojnim uspjesima svojih studenata na međunarodnom planu, mnogim nagradama na internacionalnim natjecajima i izložbama, učesćima u mnogim projektima, izložbama i nagradama svojih nastavnika, izdatim monografijama i knjigama svojih profesora. Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu čini izuzetnu čast i veliko zadovoljstvo predstaviti se u Istanbulu, u Pera Museum, selekcijom radova naših studenata pod nazivom *Slike našeg vremena*.

Amela Hadžimejlić-Kečo

Akademija likovnih umjetnosti u Sarajevu: Slike našeg vremena

Prof. dr. Aida Abadžić Hodžić

1.

U jednoj od svojih petnaest priča iz putopisne zbirke o mediteransko-orijentalnom svijetu, pod naslovom *Nekrolog jednoj čaršiji*, u priči o Yükses kaldrmi koja je prolog u pet slika iz Turske, veliki bosanskohercegovački pustolov, putopisac, slikar, majstor crteža i karikature, filmski i televizijski scenarist, kazališni scenograf i kostimograf, živopisni Konjičanin Zulfikar Zuko Džumhur (1920–1989), opisuje ovaj "strmi istanbulski sokak", (kao) "posljednju mahal u Evrope", kao ulicu na susretu svjetova i kultura ("Prvo je ulica, pa more, pa Mala, pa Velika Azija..."): kao "beskrajnu scenografiju" jednog minulog vremena, onako kako je to majstorski pokušao na svojim fotografijama, istih godina kada je ovaj putopis i objavljen (1958), zabilježiti i najveći živući fotograf Istanbula – Ara Güler. Čitava je putopisna zbirka naslovljena upravo pričom o Istanbulu, kadrom sa Zlatnog roga u kojem Zuko majstorski i pomalo nostalgično, u pregrštu mirisa, boja, zvukova i slika, oživljava scenografiju jednog minulog vremena, taj "dobri, stari teatar" koji je "odolijevao utvrđenim cijenama moćnih savremenih robnih kuća, izbjegavao jednostavnu i tihi smrt u banalnosti regulacionih planova i urbanističkih zahtjeva savremene metropole (...)." U ritmu svakodnevice, na licima starih apartmana, u dovikivanju trgovaca pred radnjama, u šapatima u mračnim prolazima, Zuko Džumhur rekreira vrijeme i prošlost Istanbula na sasvim drugačiji način od uobičajenih historijskih prikaza, ispunjenih beskrajnim nizom imena generala, vojskovođa i osvajača. Susret različitih kultura, toliko karakterističan i za Istanbul i za Sarajevo, čini Zulfikara Zuku Džumhura tankočutnim i pronicljivim putopiscem.

Kroz književnost i likovne umjetnosti pruža se mogućnost da se historija čita, oslikava i interpretira na način drugačiji od uobičajenih prikaza iz historijskih čitanki, kroz izravno, osobno iskustvo proživljenih događaja. Tada historija postaje životom ispunjena priča, pripovijedanje, znanje kroz priču i kazivanje svjedoka, a što se krije i u etimologiji ove riječi: i Herodot je nastojao dobiti "objektivnu sliku" vremena kroz obavijesti i ispitivanja svjedoka. To je u pravilu historija jednog vremena i prostora, ljudi i njihovih sudbina ispisana na marginama velikih historijskih udžbenika.

2.

Istanbul, nesumnjivo, danas više nije grad kakvim ga je sredinom prošlog stoljeća opisivao Zuko Džumhur niti je to više grad kakav u svojim autobiografskim romanima, vraćajući se u vrijeme Zukinih putopisa, nastoji evocirati Orhan Pamuk, već je to jedna užurbana i dinamična metropola. Ali, i danas kao i nekada, mladi umjetnici, književnici i putopisci, i u Sarajevu i u Istanbulu, oslušuju ritam vremena u kojem žive i nastoje zabilježiti njegove signature i previranja, biti njegovim svjedocima. Postoje u tome i prijelomni trenuci.

Izložba u ratnom Sarajevu, u porušenoj i zapaljenoj kino-sali, a na kojoj su sudjelovali i profesori Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu, nosila je naziv *Svjedoci postojanja* (Galerija Obala, Sarajevo, april 1993) i autentično je svjedočila o najdužoj opsadi ikada jednog glavnog grada u historiji. Devedesetih godina 20. stoljeća u Sarajevu je, na tragičan način, realiziran avangardni san o potpunom izjednačavanju umjetnosti i života. Umijeće preživljavanja i umijeće rekreacije iz destrukcije postali su jedno, a sarajevske ruševine, izgorjeli tramvaji, zapaljeni automobili, razbijena stakla i slomljene cigle, postali su elementi budućih instalacija – novog stvaranja. Kako drugačije razumjeti nevjerojatnu vitalnost likovne scene i u najtežim godinama rata kojim je završilo 20. stoljeće na tlu Evrope i kada se, bez vode, hrane, struje, goriva, pod kišom granata i snajperskih hitaca, redovito održavala nastava na Akademiji likovnih umjetnosti i odlazilo se na otvorenja izložbi, na koncerte i pozorišne predstave, kada su organizirane izložbe savremene umjetnosti u razrušenim bogomoljama i kino-salama i kada se gradila jezgra kolekcije budućeg muzeja savremene umjetnosti *Ars Aevi*? Za grafičke mape "Sarajevo 1992–1995", nastale u potpunoj oskudici i posvemašnjoj destrukciji materijalnog, a koje su, kao znak duhovnog otpora silama razaranja, ispisivali profesori i studenti Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu, profesor Sadudin Musabegović (1939–2014) zapisao je da "iako je pisanje hronike više u domenu riječi, nego slika i predstava, likovni umjetnici Sarajeva svojim su unutrašnjim osjećanjem vremena koje je stalo i spoljašnjim osjećanjem prostora kao čulnog izraza vremena, grafičkim mapama ispisali hroniku tragičnog rasapa povijesti, koja se, istovremeno, i gleda i čita." Netom diplomirani studenti grafičkog dizajna, članovi dizajnerske grupe "Trio" iz grada pod opsadom, poslali su svijetu razglednice pod naslovom "Pozdrav iz Sarajeva 92–95", koristeći globalno poznate simbole i logotipe Coca-Cole, Hollywooda, Marilyn Monroe, Warholove limenke

Campbell supe prošarane rupama snajperskih metaka, a koji su se, sasvim neočekivano, našli u kontekstu ratnog Sarajeva. Elementi pop-kulture tada više nisu bili u razigranom svijetu ispraznog konzumerizma nego u nemilosrdnim raljama ratne stvarnosti i svjedočili o angažiranom i duboko emotivnom preživljavanju-kroz-umjetnost.

U vrijeme ratnih 1990-ih, Akademija likovnih umjetnosti u Sarajevu bilježila je tek 20 godina svoga postojanja. Svečano je bila otvorena 30. oktobra 1972. godine i tada je bila jedna od najmlađih likovnih akademija na prostoru bivše Jugoslavije, ali i prva i jedina akademija likovnih umjetnosti u Bosni i Hercegovini. Period njenog utemeljenja bio je period optimizma i napretka: dinamične godine općeg društvenog, ekonomskog, naučnog i kulturno-umjetničkog uzleta Bosne i Hercegovine, u kojima se ovaj prostor sve markantnije upisivao na mapu savremene književne, glazbene, filmske, dramske, arhitektonske, likovne i dizajnerske scene ne samo u jugoslavenskom i regionalnom kontekstu nego i na međunarodnoj kulturnoj i umjetničkoj sceni. Sasvim je izvjesno da je period sedme i osme decenije 20. stoljeća, a koji korespondira s pokretanjem sarajevske Akademije likovnih umjetnosti, utemeljujuće vrijeme savremene bosanskohercegovačke kulture. Dovoljno je podsjetiti na činjenicu da je ova dekada započela s prvim književnim nobelovcem s ovih prostora, Ivom Andrićem (1961), i da su se u istoj godini pojavila dva iznimna književna djela, kasnije prevedena na svjetske jezike: roman *Derviš i smrt* Meše Selimovića i zbirka poezije *Kameni spavač* Mehmedalije Maka Dizdara (1966), a kroz koje su našim suvremenici postali bogati i živopisni svjetovi osmanskog vremena i bosanskog srednjovjekovlja i nakon kojih je, kako je to zapisao bosanskohercegovački filozof Kasim Prohić (1937–1984) “književno stvarati postalo mnogo teže, ali i – izazovnije” jer su ova dva djela “učinila takav prijelom u shvaćanju umjetničke vrijednosti književnog teksta, a potom i o predstavi o literaturi kojoj izvorno pripadaju, da ih možemo imenovati kao graničnu liniju od koje jedan put vodi u autentična umjetnička svjedočanstva od šireg kulturnog značaja, a drugi ili u rutinerstvo spisateljskog zanata ili u puki diletantizam i neispisanost književnog rukopisa.”

Godine u kojima je utemeljena Akademija likovnih umjetnosti u Sarajevu bile su godine izuzetne izdavačke aktivnosti, period kada je svoj uzlet bilježila i kapitalna, tada mlada edicija “Kulturno naslijeđe” (1963), a koja je prvi put potaknula istraživanje i valorizaciju do tada neistraženih ili manje poznatih segmenata

kulturne historije ovih prostora, a koji će postati poticajno vrelo i bosanskohercegovačkim likovnim i glazbenim umjetnicima, arhitektima i dizajnerima u dekadama koje će slijediti i u kojima će postmoderni senzibilitet rasplamsati interes za susretanjima različitih kultura i tradicija za “historiju dugog daha”, kako je francuski historičar Fernand Braudel slikovito i snažno izložio svoje razumijevanje civilizacija kao “beskonačnih povijesnih kontinuiteta”, usporedivši ritmove njihovog previranja s “dugolinijskom plovidbom po pučini vremena” (F.Braudel, *Gramatika civilizacija*, 1963).

Tako i ono što čini osobitost likovne scene u Sarajevu jeste upravo činjenica da ovaj prostor nije podlegao jednostranom imperativu dominantne (modernističke) paradigme o praznoj, neispisanoj ploči i o nužnosti nadvladavanja staroga novim, u hermetičnom, ahistoričnom formalizmu i samodopadljivom esteticizmu, već se uvijek tragalo za oblicima i izrazima mišljenja u *mnogostrukosti*, uz budnu svijest o tome da je ovaj grad snažno određen upravo susretima različitih kultura koje su upisane i u njegovu savremenu urbanu, arhitektonsku, umjetničku, kulturalnu i duhovnu vizuru. Iako je to nerijetko bilo jednostrano tumačeno kao retrogradno okretanje unazad ili kao kašnjenje za dominantnim tokovima savremene likovne umjetnosti na regionalnom i globalnom planu, riječ je o uvjerenju i o iskustvu nužnosti da se vlastito vrijeme promišlja i interpretira u ukupnosti materijalnih i duhovnih iskustava koji su oblikovali određeno podneblje i da se, u stalnoj otvorenosti prema svijetu i uz svijest o njegovoj dinamičnoj promjenjivosti, od agresivnih sila ujednačavanja sačuvaju lokalne boje, okusi, mirisi i šarm ambijenta. I tako je, naprimjer, na Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu organizirana izborna nastava iz predmeta kaligrafije, u vrijeme kada sve više, i unutar ove institucije, na značaju dobiva nastava iz multimedije, jer upravo takvi susreti tradicije i savremenosti daju prepoznatljivi rukopis sarajevskoj likovnoj i dizajnerskoj sceni.

Duh razigranosti i maštovitosti prisutan je na Akademiji od njenog utemeljenja. Prvi nastavni kadar činili su tada mladi profesori koji su studij i specijalizacije završili na likovnim akademijama u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani, ali koji su već do tada stekli respektabilnu međunarodnu reputaciju i osvojili ugledne likovne nagrade. Iako je u prvoj generaciji upisano tek pedeset sedam (57) studenata kojima je predavalo šest (6) profesora, nastavni kadar je u narednih nekoliko godina konsolidiran, a što je omogućilo otvaranje svih potrebnih odsjeka koji i danas postoje na ALU

u Sarajevu, uz katedru za teoriju i historiju umjetnosti. Mladi, inicijalni nastavni kadar, uz veliku podršku uglednih, gostujućih profesora s likovnih akademija, majstorskih radionica i muzeja iz Beograda, Zagreba i Ljubljane kreirali su svjež i otvoren kontekst za naučni i umjetnički rad koji je, s jedne strane, baštinio najbolja iskustva akademija s dugom tradicijom i iskusnim nastavnim kadrom, a, s druge strane, bio otvoren novom i savremenom trenutku i bio brana od zapadanja u manir i akademizam i pružao kreativne impulse.

Iz sinergije iskustva prvih profesora i svježine i vitalnosti tadašnje sarajevske likovne scene koja se formirala u okviru Akademije likovnih umjetnosti i njenih prvih generacija diplomanata, izrastali su i novi predmeti ("Razvoj oblikovanja") i studijski programi (Odsjek za grafički dizajn, Odsjek za produkt dizajn), a koji su bili jedinstveni na prostoru nekadašnje Jugoslavije. Nedavno je pri Akademiji likovnih umjetnosti otvoren i interdisciplinarni studij *Konzervacija i restauracija*, u suradnji s Prirodno-matematičkim fakultetom Univerziteta u Sarajevu, čime je ALU u Sarajevu naglasila svoju aktivnu ulogu u očuvanju i promoviranju kulturne baštine.

3.

Na izložbi u Pera muzeju u Istanbulu predstavljeni su radovi osamdesetak studenata svih odsjeka Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu (Odsjeka za slikarstvo, Odsjeka za grafiku, Odsjeka za kiparstvo, Nastavničkog odsjeka, Odsjeka za grafički dizajn, Odsjeka za produkt dizajn), koji su završili prvi ili drugi (master) ciklus studija u posljednjih petnaestak godina ili su na završnim godinama studija (ovo se osobito odnosi na predstavljanje radova u sekciji multimedije), što, na svojevrsan način, reflektira i savremenu sarajevsku likovnu scenu. Raznolikost istraživanja mogla bi se, načelno, podijeliti u četiri velika tematska bloka: 1. društveno angažirane teme; 2. analiza i interpretacija prostora i vremena u kojem živimo i djelujemo i propitivanje vlastitog identiteta; 3. elementi tradicije u kontekstu savremenosti i 4. prostor umjetnosti kao prostor slobode, mašte, igre i duhovnosti.

Na aktualne i često bolne teme iz društveno-političke, ekonomske i kulturne stvarnosti ukazuju, apeliraju, upozoravaju, otvaraju pitanja i nude nova tumačenja radovi velikog broja studenata sarajevske Akademije likovnih umjetnosti. U tom se kontekstu otvaraju pitanja naše uključenosti u političke tokove i želje za promjenom, a što tematiziraju plakati **Esada Mulabegovića** *Overruled, If everything is OK, don't vote* (2012), skulpture **Nedima Đikića** *Zatočenik vlastitog uma* (2012), *Mitlovka*

(2013) s ljudima i zabludama zatočenim u kavezima duhovne neslobode i **Romana Sulejmanpašića**, savremeni *Anti-heroji* (2010); animacija **Eldara Kobašića** *Dosta.ba*. Svjetlosno-zvučna instalacija **Alme Gačanin** (*Delta*, 2015) simbolizira stanje potpune letargije savremenog društva: tekst-crtež (LED instalacija) simulira oblik delta vala – moždanog vala koji se registrira u stanju dubokog sna, a tekst koji izgovara autorica poziva na iskorak i osvajanje duhovne slobode kao prostora odgovornosti i djelovanja. Zanimljivim rješenjima naslovnica prvog bosanskohercegovačkog časopisa za savremene vizualne umjetnosti, likovnu kritiku i teoriju *Vizura* (2007–2009), **Nerina Čorbadžić** i **Adnan Suljkanović** ukazuju na nužnost odgovornosti i aktivizma u savremenoj umjetnosti. **Admir Šljivnjak**, **Haris Jusović** i **Zijah Jusufović** autori su spota (*Vidi, vidi, vidi*, 2010), a **Goran Lizdek** promotivnog materijala za muzički bend "Dubioza kolektiv" koji u svojim angažiranim pjesmama govori o zlu nacionalizma, korupcije, poraznim razmjerima ekonomske krize i problemima naše svakodnevice, a što je našlo svoju uspješnu refleksiju u radovima spomenutih, mladih dizajnera. Angažiran odnos prema društvenoj stvarnosti potvrđuje i koncept edukativnog procesa. Spomenimo radionice u kojima su sudjelovali studenti Odsjeka za produkt dizajn, na predmetu "Unikatno oblikovanje", zajedno s osobama s invaliditetom i posebnim potrebama (radionica *All Inclusive*, 2009). Grupa studenata Odsjeka za grafički i produkt dizajn (**Đorđe Jovanović**, **Feda Lukovac**, **Ena Mulavdić**, **Sanja Planinić**) osnovala je i pokrenula prvi studentski festival dizajna 2012. godine, edukativno-izložbenog karaktera, s dinamičnim radionicama i gostujućim predavanjima svjetski renomiranih imena u oblasti dizajna, a kojim žele osnažiti značaj i odgovornost dizajna i vizualnih komunikacija u savremenom društvu. Sam naziv festival, kroz akronim *SOS Festival*, povezuje ideju "Studenti Organiziraju Sarajevo (Design Festival)", ali i SOS signala kojim se skreće pažnja na mlade kreativce u Sarajevu. Povodom nedavnog obilježavanja 40. godišnjice osnivanja ove visokoškolske institucije, u središnjoj gradskoj galeriji "Collegium artisticum" bila je organizirana i velika, retrospektivna izložba radova nastavnika, saradnika i studenata ALU Sarajevo pod nazivom "Akademija u vremenu", a kroz koju se, u dijahronijskoj i sinhronijskoj perspektivi, nastojala naglasiti programska opredijeljenost Akademije da bude aktivni učesnik svoga vremena, svojevrsni kreativni katalizator i mjesto promišljanja i kritike.

Naš odnos prema događajima i ličnostima iz historije i način kako gradimo i oblikujemo *kulturu sjećanja* ukazuje, također,

na karakter naše savremenosti, a što tematiziraju plakati za društveno-angažirane predstave Internacionalnog teatarskog festivala MESS (**Amer Mržljak**); East West Centra Sarajevo (**Enes Huseinčehajić**); plakati inspirirani obilježavanjem 100. godišnjice Sarajevskog atentata (1914–2014) i načinima razumijevanja i “brandiranja” tog događaja danas ili plakata o kratkoj historiji Bosne i Hercegovine, od 7. do kraja 20. stoljeća, kroz prizmu nekoliko prijelomnih godina i njihovih slikovnih simbola – infografika (**Ena Čabrić**).

Angažiran odnos prema važnim društvenim i ekonomskim pitanjima isprepliće se s istraživanjem i kritikom društvene stvarnosti; prostora i vremena u kojem se živi i djeluje i propitivanjem vlastitog identiteta. Ciklus plakata **Mele Žuljević** *Urbani imaginarij Mostar* (2011) tematizira postratnu stvarnost podijeljenog grada. Aktivizam ovog projekta očituje se u nastojanju za izgradnjom jednog novog urbanog imaginarija kroz seriju performansa i urbanih intervencija u do sada zapostavljenim javnim prostorima ili prostorima “izbrisanih sjećanja”. **Ajna Zatrić** oblikuje *Urbani kalendar* Sarajeva (2009) polazeći od premise da je “slika grada autoportret njegovih građana”. U urbanom rasteru Sarajeva, kroz 12 ideja za 12 mjeseci, dizajnerica nastoji naglasiti i učiniti vidljivim upravo ono što čini *differentia specifica* ovog grada i osnažiti osobitost njegovog urbanog, kulturnog i duhovnog identiteta, izgrađenog u susretu različitih kultura. Tako, naprimjer, potkovice ubačene na fotografiju tramvajske pruge podsjećaju na činjenicu da je Sarajevo 1885. godine dobilo prvi tramvaj na konjsku vuču, a koji je 1895. godine, među prvim prijestolnicama u Evropi, elektriziran.

Grad se tematizira i slikarski, kao prostor nostalgije (**Kemal Mehmedović**, *Buba 108*, 2015), prolaznosti, otuđenja i usamljenosti (**Mirza Smajlović**, *Kafana*, 2011), egzistencijalnih strahova i nemira (**Amel Hodžić**, *Urbani pejzaži*), iskustva fragmentiranog identiteta u poliptihu **Alme Muzurović** (*Dvije strane*, 2013), ali i kao prostor dinamične promjenjivosti (**Edvin Granulo**, *Junkyard*, 2014; *Tramways*, 2008), koji zahtijeva i nameće nove načine dizajnerskog mišljenja (**Tarik Rizvanović**, *Automobil ity, Sarajevski tramvaj*, 2014–15).

U istraživanju ambijenta i vremena u kojem se djeluje mladi umjetnici u godinama sazrijevanja neumitno propituju i vlastiti identitet i elemente koji se u njega upisuju. U mediju slikarstva i grafike otuda je i značajan broj radova s temom portreta i autoportreta i istraživanja ljudskih emocija: **Taida Jašarević**, u vrlo ekspresivnoj grafičkoj instalaciji, s ručno pravljenim i bojenim

japanskim papirom (*We are all made of stars*, 2011), **Dženita Huseinović** u grafikama u prostoru iz ciklusa *Marionete*, 2010; **Marko Kusmuk** u slikama lica u nastajanju i nestajanju (*Lica i naličja I, II*, 2013), **Lana Čmajčanin** u velikim, višeslojnim, portretnim reljefima u drvetu, (*Portret I, II*, 2007), **Nedim Šećeragić**, istražujući stanja straha i anksioznosti, kroz likove iz narodnih priča koji evociraju primordijalnu, magijsko-egzorcističku ulogu umjetničkog čina (*Asag*, 2014). **Jesenko Gavrić** na seriji portreta nastoji zabilježiti ekstremna emotivna stanja (*Krik, Apatija*, 2013) prije njihovog “prilagođavanja” i “usklađivanja” u lažne, dobro uvježbane maske samopredstavljanja na društvenim mrežama. Ovaj proces dekonstruirala je **Lejla Bajramović** u radovima iz ciklusa *Vizualizacija identiteta u društvenoj mreži* (2013–2014), u seriji digitalnih printova koji su nastajali u otvorenom, interaktivnom procesu on-line komunikacije. Na vrlo zanimljiv način ovim se postupkom iznova propituju modaliteti savremene komunikacije, u sjeni Levinasovog poziva o imperativu (obnovljenog) “susreta-licem-u-lice”. Lejla je objavljivala različite fotografije svoga lica na *Facebooku* i ovaj je grafičko-performativni rad kao svoj integralni dio uključio i komentare i “lajkove” sudionika (pri čemu se nastojalo ostati blisko tradicionalnim grafičkim postupcima pa su stanja s monitora printana u zatečenoj veličini i kvaliteti, bez naknadne dorade, kao da su otiskivana s matrice). “Urezi” i “usjekotine” proživljenih iskustava nalaze kod **Taide Fitozović** svoj izraz u istraživanju ekspresivnih potencijala odabranih grafičkih tehnika: linogravure, bakropisa, akvatinte, mekog voska. U ovom procesu oslobađanja elemenata forme, Taida se oslobađa i od vezanosti uz predmetni svijet: paučinate strukture crteža, koje su vukle porijeklo iz motiva tradicionalnog bosanskog veza i čipke, postaju metaforički crteži unutrašnjosti, “ožiljci” i zapisi proživljenog (*Jedanaest uboda u kosmos koji (ne) balansira*, 2011). Posebno mjesto u velikom broju radova mladih umjetnika i studenata ima iskustvo rata, često predstavljeno iz perspektive djeteta, a što odgovara godinama njihovog djetinjstva (serija kratkih filmova s predmeta “Multimedija”: **Anel Lepić** i **Bakir Terzimehi**, *The Box*, N. **Šećeragić**, *Smoke and Mirrors*, *Crust* **Esmir Prlja**, *Kako je bilo odrastati u ratu?*, 2012). Ponovno propitivanje sjećanja, otvaranje traumatičnih fragmenata prošlosti i njihovo “zašivanje”, motivi su video radova **Irene Sladoje** (*Paper can take anything*, 2010), podsjećajući da je svako pisanje prošlosti uvijek jedna moguća interpretacija i priča, a u kojoj, kako je to lijepo podsjetio britanski historičar Edward Hallett Carr (*What is History?*, 1961), pojedinci ne prestaju biti pojedincima niti ljudi ljudima, samo zato što ne znamo njihova imena. Ponekad se od teških sjećanja i zloslutne stvarnosti nastoji pobjeći u zaštićene prostore

mašte i igre, u prostore koje naoko naivnim i nevještim dječijim crtežom gradi **Dragana Nuić Vučković** (*Hello Kitty, Leteći odred*, 2013/14), ali koji, pažljivijim promatranjem, istovremeno otkrivaju egzistencijalne strahove i strepnje. Povlačenje u unutrašnje svjetove otvara prostor za “bezinteresno” uživanje u ljepoti likovne forme: bilo da je riječ o ljepoti oblika u prirodi (**Mirza Hasanefendić**, *Venice Beach Pier*, digital print, 2013; **Snježana Vasić**, ciklus *Skulptura u dijalogu sa prirodom*, 2012; **Anesa Kadić**, *Poetika oblika*, 2014; **Sanja Stanić Grujić**, *Otac i sin II*, 2015; **Anita Ibukić** u keramici, kroz istraživanje utjecaja biomorfnih i geometrijskih oblika na forme u savremenom dizajnu) ili o inspirativnoj ljepoti ženskog tijela u pokretu (**Šejla Bratić**, video rad *Freeing dance*; aktovi u skulpturi **Edina Lepira** i **Senada Patkovića**; ekspresivni aktovi od jute **Sanele Husić Musabašić**; grafika na ručno rađenom, kolažiranom papiru **Denisa Haračića**, 2015; složene forme ženskoga tijela u skulpturi **Ivane Mijić Čavlović**; slikarske studije višeznačnog odnosa između tijela u pokretu i tijela u mirovanju **Mladena Čajića** – *Dinamizam, prostor, figuracija: Studija pokreta 09 i Studija pokreta 11* (2009) ili kroz nježni lirizam u reljefima **Adisa Lukača Breme**, *Emocija* (2006) i rafiniranu eleganciju u grafikama **Polyhymnia** i *Erato* **Nande Agić**). Likovna forma može biti i medij u traganju za višim, duhovnim dimenzijama, u naglašeno minimalističkoj poetici (**M. Hasanefendić**, *Like a Prayer*, dig.print; laneno platno **Aldina Gašija**, *Četvrta dimenzija*, 2011; 3-D animacija **Vedada Dizdarevića** *Radanje svijeta*, skulptura od kovanog željeza *Sveto trojstvo* **Blanke Bosnić Krašnik**; grafike **Alena Burazerovića** koje istražuju odnos svjetla i tame; drvorezi otisnuti na platnu sa simboličkim motivom kruga **Amele Ajanović**).

Umjetničko istraživanje je, *per se*, i poniranje u svijet mašte, snoviđenja i uneobičavanja, u prostor neograničenih mogućnosti i slobode izraza – u kojem snovi mogu postati stvarniji od vidljive stvarnosti (**Saša Džino**, *Psihoanalitičko poimanje snova*, 2012), a stolica može poprimiti oblik raširenih leptirovih krila ili šupljine ljuske jajeta (**Haris Jusović**, *Creative Furniture Concept: Chicken Chair: Gregg; Greetings from Flower: Mister Butterfly*, 2012) i nadrasti svoju uniformnu funkcionalnost i podsjetiti nas da je “ljepota u očima promatrača”. Razigranost i otvorenost istraživanja prisutna je i u radovima primijenjenih umjetnosti, na Odsjeku za produkt dizajn, osobito u radovima za najmlađe: od radnih stolova za djecu koji su istovremeno pribor za rad, ali i za igru i rekreaciju (**Ena Begičević**, *Scalino*, dječiji radni stol); kutija za igračke i komada namještaja izvedenih u modularnoj formi koja provocira moguće načine iskorištavanja (**Nevena Nikolić**, *ForMe*, 2014; **Sanjin Halilović**, *Shape and Function*, 2011; **Lamija Radončić**,

Ormar za cipele), zanimljivih rješenja svakodnevnih problema (**Samir Sufi**, *SlingsHOT*, šoljica za čaj, 2012) do vrlo zanimljivih rješenja u oblasti animacije i *character designa* (**Edin Durmišević**, *Crnoglav i Beloš*, *Lik sa šeširom*, 2013–14), plakata (za JazzFest, **G. Lizdek**), (za Mess, s NLO letjelicama iznad Sarajeva, **A. Mržljak**), (s duhovitim sjećanjem na Zimske olimpijske igre u Sarajevu 1984, **Ana Lukenda**, *Vratila se stara njuška*, 2013) i unikatnog oblikovanja: **Almedina Fehratović**, *Projekt B:Urn*, 2014, kolekcija keramičkih urni kao *hommage* velikim umjetnicima 20. stoljeća, s prepoznatljivim elementima njihove likovne poetike i *Bajaco*, 2003/4., kolekcija pribora za jelo iste autorice, a u kojem, u svome istraživanju, potiskuje funkciju predmeta i naglasak pomjera u maštovito istraživanje forme, kroz običaje ishrane različitih kultura. Unikatno oblikovanje unutar edukativnog procesa potiče autorski izraz, kroz manje serije visokoestetiziranih (i često luksuznih) proizvoda koji slobodom formalnih istraživanja nadilaze uobičajeno funkcionalistički pristup industrijskog dizajna i ovaj predmet je svojevrсни specifikum sarajevske Akademije likovnih umjetnosti, a kojim se njeguje pristup naglašene individualnosti i visoke tehničke dorađenosti (**Ismet Lisica**, prsten za salvete; **Naida Begeta**, kolekcija tašni od rips trake, 2004; **Amila Hrustić**, *Platonova kolekcija* – papirne haljine, 2010; **Mustafa Čohadžić**, *Fojnička plata*, 2012; **T. Rizvanović**, *Hinamatsuri* – lutka od pletenog papira, 2014; **Azra Mehić**, *N(e) ostalgija* – haljina od logotipa, 2012).

Još od kada je početkom 1980-ih Akademija likovnih umjetnosti uselila u reprezentativan objekat nekadašnje Evangeličke crkve (iz 1899), i na simboličkoj je ravni u svoj savremeni habitus upila tragove dinamične i bogate kulturne historije, u čemu je često, kao kreativni reper, dolazio do izraza karakterističan sarajevski humor. Popartistički razigrano, ovakav pristup odražava *Slikovni rječnik turcizama* **Iman Gavrankapetanović**. Jezgrovito to ilustrira i projekt novog mosta ispred Akademije likovnih umjetnosti, rad grupe studenata s Odsjeka za produkt dizajn (**Adnan Alagić**, **Amila Hrustić**, **Bojan Kanlić**). Most pod nazivom “*Festina lente*” – “Žuri polako” (2007–2012), lapidarno i inteligentno, u sretnoj sintezi sadržaja i forme, oslikava duh života u bosanskohercegovačkoj prijestolnici: nastojanje da se, u ubrzanom ritmu svakodnevice, a koji predstavlja globalnu signaturu vremena, sačuva osjećaj za male detalje, za susrete, za razgovor, za usporavanje koraka i uživanje u neponovljivom trenutku i pogledu na okolne planine. Otuda i središnja spiralna forma koja zaustavlja i uznemirava longitudinalni tok mosta i predstavlja prostornu i vremensku sinkopu koja želi podsjetiti na čestu uzrečicu među Sarajlijama: “Drugdje se živi bolje, ali ovdje se živi ljepše”. O

tome duhovito i šarmantno govore i skulpture **Lejle Ćehajić** (*Minderpuza, Nostalgija, Žena s ogledalom*).

Prisustvo elemenata tradicije u oblikovanju naše savremenosti vidljivo je u brojnim radovima, osobito u oblasti dizajna, inspiriranih narodnim vezom, narodnim pričama i legendama, starim pismom, tradicionalnim zanatima, (**Ena Mulavdić**, *Šamije s pečatima*, 2013; **Sabrina Mejrić**, *Arebica*, 2014 – radovi u grafičkom dizajnu inspirirani nekadašnjom upotrebom arapskog pisma u bosanskom jeziku pri čemu su arapski grafemi, likovno vrlo suptilno, “protkani” u rese bosanskog ćilima, pera za pisanje ili bosanskog veza; radionica *Valorizacija tradicionalnog zanatstva*, 2012–2014), ali i ambijenti starih bosanskohercegovačkih gradova često su snažan likovni izazov (kao što je to na bajkovitim grafikama **Admira Ganića**, *Between Sky and Earth*, 2014, *Traveling with the Heaven Boat*, 2015)). “Stvari koje nas okružuju nisu samo puki predmeti – to su i fragmenti naših svakodnevnih života”, zapisali su studenti dizajna u uvodnoj eksplikaciji radionice *Kultura stola* koja se bavila reafirmacijom tradicionalnih materijala i modaliteta oblikovanja u savremenom dizajnu, ali i osnaživanjem ideje zajedništva i ljepote u trenucima objedovanja. Inovativni pristup odabranom problemu rezultirao je uključivanjem ovog projekta u program prestižnog Međunarodnog sajma namještaja u Koelnu (2006), a potom i projekta *Product Plus*, koji se bavio inovativnim pristupom savremenom dizajnu, u program (*D3*) *Schools Interior Design Projects* istog sajma (2011, 2013).

Razgovor s prošlim širi se na susrete i razgovore s različitim kulturama: od *Ornamentalnih motiva* u slikama iz ciklusa *Slojevi vremena* (2009) **Esmira Prlje** koji evociraju zidno slikarstvo sarajevskih džamija i savremenih interpretacija kaligrafije u radu **Melihe Teparić** u drvetu i akriliku (*Kaligrafske strukture I*, 2014; *Vibracije imena Allah*, 2007), preko *Razgovora sa Goyom* **Bojana Stojčića** (2013), stripa o Nikoli Tesli **Enisa Čišića** (*Tajna Nikole Tesle*, 2014) pa sve do iznimno originalnih reinterpretacija japanske umjetnosti: origami tehnike u dizajniranju privatnosti radnog prostora (**Emina Sulejmani**, *Nukku*) ili Ukiyo-grafike **Muhameda Kafedžića** (ciklus *100 Views of Ukiyo-e*) i njenog utjecaja ne samo na evropsko slikarstvo modernizma nego i na savremeni dizajn, ilustracije, stripove i animaciju (*Nanso Satomi Hakkenden, On the Roof of Horyoji after Toyokuni III*, 2011) . U ciklusu *Return to Innocence* (2014), u kojem je osnovni gradivni element cvijet japanske trešnje, ovaj je mladi slikar, potaknut ljepotom i duhovnošću tradicionalnog pejzažnog slikarstva Dalekog Istoka, želio dočarati ugođaj svježine proljetnog pljuskas i ljepote trenutka u rascvjetaloj krošnji trešnjeva drveta.

Izložba radova mladih umjetnika s Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu nastoji, također, u prostor Pera muzeja unijeti dašak svježine i mladosti sarajevske likovne scene i prenijeti dio atmosfere iz studentskih klasa (**Ajla Salkić**, video rad *Ruke*).

Zahvaljujemo ovom prilikom Pera muzeju na povjerenju i na ukazanoj izvanrednoj prilici da predstavimo savremeni trenutak Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu. Posebno cijenimo programsku opredijeljenost ove institucije da, u svojoj bogatoj izložbenoj aktivnosti, otvara prostor za predstavljanje rada likovnih akademija širom svijeta. Danas muzeji, riječima Borisa Groysa, više nisu mjesta na kojima se prikazuje neponovljivost povijesnog: to su prije arhivi u kojima se pohranjuju različite strategije pogleda. Mi smo ponudili jedan mogući pogled na savremenu scenu u Sarajevu, iz vizure studenata Akademije likovnih umjetnosti – onako kako oni vide, osjećaju i tumače vrijeme u kojem žive, jer “samo se slike dugo pamte, a riječi već sutra dan promijene svoj red”, kako je to jednom mudro zapisao Zulfikar Zuko Džumhur (*Osveta mrtvih sultana/u: Nekrolog jednoj čaršiji*).